

הישיבה השלוש-מאות-ושבעים-ותשע של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, כ"ה בכסליו התשמ"ח (16 בדצמבר 1987)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

א. שאילתות בעל-פה

שהוא מוסד דתי כגון ישיבה, וכין שהוא אגודות ספורות נתמכות, כגון אגודת "הפועל", "מכבי", "בית-ר", "אליצור", או מועדוני נוער ומועדונים למבוגרים.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. בקיצור, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מרבירי תשובתו של השר לענייני כמעט-הכול קורפו, אנחנו מבינים שמשרד הפנים אינו מקציב מתקציבו, ואולם לפי פרסומים שהיו בעיתונות וברדיו, טוען ראש עיר אחד, אלי לנדאו — המעיד על עצמו שאיננו ממתנגדי ש"ס והוא איננו נמנה עם המחנה התוקף את המחנה הדתי — כי על-פי האינפורמציה שבידו הוא יודע היטב, כי משרד הפנים אולי לא מעביר ישירות כספים, אך הוא לוחץ על ראשי רשויות מקומיות בעניין זה. בעיתון גם הוזכרו בשמו שמות של כמה רשויות מקומיות. משרד הפנים לא לוחץ באמצעות המנכ"ל, אלא באמצעות הפקידים המופעלים על-ידי המנכ"ל, הלוחצים על ראשי רשויות מקומיות ומבהירים להם, שאם הם רוצים לקבל את ההעברות הכספיות המגיעות להם ממשרד הפנים, את התקציבים שלהם למשכורות העובדים ולהוצאות אחרות, עליהם להפריש סכומים מסוימים למוסדות, וכיניהם למוסדות של "אל המעיין". הברר הזה נעשה בגלוי ובמספרים רבים ביותר. הוא אמר זאת בפומבי, ואף ציין שמות של רשויות מקומיות.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש שלא להאריך, כי יש לנו סדר-יום עמוס.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לכן, אני רוצה לשאול: בתשובה של השר קורפו נאמר, שאין אלה כספים של משרד הפנים. אבל השאלה היתה אם יש הקצבה ישירה או עקיפה, ואם ההקצבה הזאת איננה חריגה. אני חוזר ושואל: האם הלחץ על ראשי השלטון המקומי ברשויות מקומיות רבות בארץ, ובמיוחד על החלשות שביניהן הזקוקות לכסף, איננו לחץ בלתי תקין ואולי גם בלתי חוקי, כי הרי אומרים להם: אתם רוצים לקבל את ההקצבה שלכם? — תפרישו תחילה כסף לאגודת "אל המעיין", העמותה של ש"ס.

הייתי רוצה לשאול את השר קורפו, שר הפנים, שר התחבורה והשר של כל משרד אחר שהוא כוחר לעצמו, האם הוא מוכן להעביר את כל הנושא הזה לבדיקתו של מבקר המדינה ולא ליועץ המשפטי לממשלה, כדי לבחון אם אין במקרה זה נוהל חריג ויוצא מן הכלל, הסוגע בצורה רצינית ביותר בשלטון המקומי ובזכויות האזרחים.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני מבקש מכם שלא להאריך בשאלות. איאלץ להפסיק את מי שאריך בשאלה. אני מבקש מכם לרשום זאת לפניכם ולקחת זאת לחשימת לבכם. חסל סדר שאילתות ארוכות.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

סעיף ראשון בסדר-היום: שאילתות בעל-פה. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי ישאל את השר חיים קורפו בעניין העברת כספים ממשרד הפנים לתנועת "אל המעיין". בבקשה, חבר הכנסת וירשובסקי.

365. העברת כספים ממשרד הפנים לתנועת "אל המעיין"

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לנוכח הידיעות על העברת כספים ממשרד הפנים אל תנועת בשם "אל המעיין" הקשורה בש"ס, ולנוכח התרחבותה של תנועה זו ל-290 סניפים במהלך שליטת ראשי ש"ס במשרד, ברצוני לשאול:

1. מה הם הסכומים שהועברו בשלוש השנים האחרונות באופן ישיר או עקיף ממקורות משרד הפנים לתנועת "אל המעיין"?

2. האם ההעברה הזאת אינה חריגה?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אני מבקש לענות בקיצור, על-פי התקנון, כי יש לנו סדר-יום עמוס מאוד. בבקשה, אדוני השר.

שר התחבורה ח' קורפו:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משרד הפנים לא העביר ואינו מעביר ממקורותיו, לא באופן ישיר ולא באופן עקיף, סכומי כסף לתנועת "אל המעיין". משרד הפנים מתקצב רשויות מקומיות בלבד. בעקבות דיון-חשבון של מבקר המדינה והנחיות היועץ המשפטי לממשלה, הופסק כבר לפני יותר משנה נוהג שהיה קיים שנים במשרדי ממשלה, לתקצב מענקים מיוחדים לתאגידים ולמוסדות באמצעות הרשויות המקומיות. כל תקצוב או כל סכום, שמעבירות הרשויות מקומיות לגופים הפועלים בתחומן, מועבר דרך תקציב הרשות המקומית בהחלטת מועצתה ובהמלצת ועדת התמיכות שליד מועצת הרשות המקומית. משרד הפנים הוציא הוראות נוהל לרשויות המקומיות, ולפיו עליהן להקפיד ולמלא אחר הנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

כאמור, אין משרד הפנים מעביר שום סכום שהוא ל"אל המעיין".

העברת כספים למוסדות דת שונים, כגון ישיבות, תלמודי תורה וכוללים, נעשית דרך הרשויות המקומיות. על-פי הוראות משרד הפנים, כל גוף המבקש תמיכה כספית צריך להגיש לרשות בקשה בכתב. גוף דתי כזה צריך להוכיח קיום מוסדות, ועד והנהלה מסודרים. הם צריכים להוסיף בפני ועדת התמיכות של המועצה או העדייה ולהראות דוחות כספיים מסודרים וערוכים על-ידי וואה-חשבון. הדבר נכון לגבי כל מוסד, בין

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חיים רמון.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, נמסר כי במסגרת הסכמים בין ש"ס ובין הליכוד נקבע שהליכוד ידאג להעברת מיליון ש"ח למסדות ש"ס דרך משרד העבודה והרווחה, כי אי אפשר להעביר את הכספים בדרך אחרת. מתקיימים כרגע דיונים בין האוצר ובין משרד העבודה והרווחה, כיצד להעביר את הכסף ולפי אילו קריטריונים לחלקו. האם המידע הזה נכון ומצטרף למידע, שהגיע לידי חבר הכנסת וירשובסקי?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן.

יאיר צבן (מפ"ס):

אדוני השר קורפו, אני מסכים עם חבר הכנסת וירשובסקי, שהעניין הנדון אכן מתאים לטיפולו של מבקר המדינה והוועדה לביקורת המדינה, והוועדה אכן תדון בו בשבוע הבא.

אני רוצה לשאול: אחרי שמואב לידי שרי ממשלת ישראל והממשלה ככלל מידע כזה, אחרי דיווח שבון מבקר המדינה בפרשות האמורות — האם מקימים דיון כלשהו בשאלה, כיצד לממש את מסקנות מבקר המדינה, שהן תמורות ביותר כתחומים האמורים?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני השר קורפו, בבקשה.

שר התחבורה ח' קורפו:

ההאשמות של חבר הכנסת וירשובסקי תמורות. אני סבור, כי הדבר שהוא צריך לעשות הוא: להוכיח את קיומו של לחץ זה. זוהי עבירה. לרעתי, לא יימלט מעונש כל מי שהפעיל לחץ מעין זה. על חבר הכנסת וירשובסקי להוכיח את האשמותיו, ולא להסתפק בהתרעה עליהן, ואיני מזכיר את העובדה שהרשות המקומית נבחרת והפקידים שלה רשאים גם שלא להילחץ, אם הלחץ המופעל עליהם הוא לחץ מתון.

מבקר המדינה מקיים ביקורת על כל משרדי הממשלה, לרבות משרד הפנים. אני סבור שבידי הכנסת יש כלי, ואם היא תרצה להפעיל את מבקר המדינה, דומני שלוועדה לענייני ביקורת המדינה יש סמכות לכך. אני מציע לך כתובת.

לא ידוע לי על ההסכם שדיבר עליו חבר הכנסת רמון. אני אוכל לבדוק את הדבר. אם זה כתוב בהסכם קואליציוני, זה יוכרז. אינני יודע מה כתוב ומי קיבל על עצמו, כשם שאינני יודע מה היו המחויבויות שהיו מהעבר השני של ההסכם הקואליציוני בין סיעת המערך לסיעות שנקשרו עמה.

לא התקיים דיון בממשלה בנושא זה. הממשלה איננה מקיימת דיון על דוח המבקר. מטעם הממשלה יש שר המופקד על נושא זה. הוא אמר בשם הממשלה לדוח המבקר. תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לשר קורפו. אנו ניגשים לשאלתה בעל-פה הבאה. חבר הכנסת שבח וייס שאל את סגן השר רוני מילוא בנושא חיק. מנגלה. בבקשה, אדוני.

366. חיק מנגלה

שבח וייס (המערך):

אדוני סגן השר, בעקבות הגילויים החדשים בפרשת מנגלה, כפי שבאו לביטוי בכתבתו של חנן עוזן ב"יומן השבוע" בטלוויזיה, שאלתי:

1. האם עוקבת ישראל אחר ההתפתחויות?

2. האם זוכה חיק מנגלה לטיפול הנמרץ המתוחכם והרחב ביותר בהתאם לנסיבות?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לשאלה מס' 1 של חבר הכנסת שבח וייס: אכן מדינת ישראל עוקבת בעניין ובהקפדה אחרי ההתפתחויות בנושא חיק מנגלה.

לשאלה מס' 2: חיק מנגלה, אשר מקבל טיפול נמרץ ביותר, ממשיך להיות מוקד לבריקות שונות. כרוזני להביא לזיזתו, חבר הכנסת וייס, ולזיזת הכנסת כמובן, את ההשתלשלות שהייתה בעניין זה והצעדים שנקטו: ביוני 1985 התגלה בעיירה-האמבו שליד סן-פאולו בכרוזיל שלד, ולדעת משטרת ברזיל זה אמור להיות שלדו של יוסף מנגלה. בבדיקות השלד השתתפו פתולוגים מברזיל, מארצות-הברית וממערב-גרמניה, וכן ניצגים של מכון ויונטל מארצות-הברית. החומר המדעי והמחקרי והעדויות שהתקבלו נבדקו בקפדנות על-ידי הגורמים הנוגעים בדבר בארץ. כסיכום הבדיקות התעוררו שאלות אחדות שנשארו בלא מענה ומנעו, לפיכך, לקבל את מסקנת משטרת ברזיל שהשלד בהאמבו הוא שאריות של מנגלה. השאלות העיקריות שהתעוררו התייחסו למציאת שלושה שברים בשלד — כאגן הירכיים, בעצם הכריח ובעצם הכתף — והבודקים לא מצאו לגביהם אסמכתאות בתולדות חייו של מנגלה. הפתולוגים שבדקו את השלד לא התייחסו לסיבות היווצרות השברים.

נוכח השאלות שהתעוררו בבדיקת החומר הנ"ל, הוחלט לשגר לברזיל, ביולי 1987, את ד"ר מוריס רוגב, מנהל המכון הפתולוגי הישראלי והפתולוג הראשי של צה"ל, כדי לבדוק את השלד בהאמבו וכדי שאפשר יהיה להגיע למסקנה בהסתמך על חוות דעת של מומחה ישראלי מוסמך ומהימן. ד"ר רוגב נהנה משיתוף פעולה מלא מטעם משטרת ברזיל ואנשי המכון הפתולוגי בסן-פאולו. הוא אישר את קיום השברים הנ"ל. קבע את המועד המועד של היווצרותם, ואף קבע את משך הזמן המועד שהיה נחץ לאיחויים.

בתשובה על שאלות עיתונאים בסן-פאולו הצהיר ד"ר רוגב, כי הגיע לברזיל על-מנת לבדוק בשלד כמה דברים שלדעת ישראל יש לבדוק אותם, ובגמר עבודת הבדיקה תאמר ממשלת ישראל מה התייחסותה לנושא. ד"ר רוגב חזר על דברים אלה גם באוזני מר כן-אברהם.

מלאכת הבדיקה היא בעיצומה. היא מתבצעת בשיתוף פעולה עם הנוגעים בדבר במערב-גרמניה — משרד התובע של פרנקפורט, ובארצות-הברית — משרד המשפטים. כסיכום של הבדיקות מקורים שניתן יהיה להתייחס לשאלה האם השלד שנמצא בהאמבו בכרוזיל הוא אכן שלדו של הפושע יוסף מנגלה.

אני רוצה להוסיף על האינפורמציה המפורטת הזאת ולומר, שממשלת ישראל והמשרדים הנוגעים בדבר המטפלים בנושא רואים חשיבות רבה מאוד לניסיון לחשוף את מקום הימצאו של הפושע הנורא הזה, ד"ר מנגלה. לא ייחסך כל מאמץ כדי להביא לתפישתו, ללכידתו ולהבאתו לדיון, אם הוא אכן בחיים ואם מבחינת ממשלת ישראל ניתן יהיה להגיע אליו.

הנוראה הוא, מנגלה, נושא שעמד במרכז חייהם. הם לא ביקשו שום תמורה ולא ראו שום צורך לקבל אפילו סיוע מאיש, אלא ביקשו בסך הכול לקבל מין הסכמה שבשתיקה לפעולתם. כמובן, ממשלת ישראל לא יכולה להיות שותפה לזה, אבל, מצד שני, עצם העובדה שהוכרז על הענקת פרס למי שיביא להפיסתו של מנגלה מצביעה על כך, שלמדינת היהודים ולממשלה של מדינת היהודים — וכדאי שנוכח את העובדה הזאת, זוהי מדינת היהודים והממשלה היא ממשלתו של העם היהודי בארצו — יש עניין לעשות כל מאמץ ולהשקיע כל מאמץ כדי שהמפלגת הנוראה הזו, שעשתה את הדברים הנוראים האלה, תוכא לדין ותשלם את מה שהיא יכולה לשלם על המעשים האלה, שאין להם שום תשלום ושום כופר ושום עונש לא יוכל לכסות עליהם לעולם.

אשר לשאלותיו של חבר הכנסת ז'אק אמיר, לנושא הפרס כבר התייחסתי. הפיצויים לקורבנות הניסויים הרפואיים — כפי שנאמר, אין שום פיצוי בעולם שיהיה בו כדי לפצות את האומללים האלה על מה שנעשה להם, לא את אלה החיים וודאי שלא את אלה שכבר אינם בעולמו. אבל, חובתנו גם לדאוג לכך שאלה שסבלו וסובלים עד היום יוקל סבלם במידת האפשר, ולכן הגורמים הנוגעים בדבר בממשלה רואים זאת לנגד עיניהם כמטרה חיונית.

אני רוצה להביע את תקוותי, גם כתגובה על שאלות שנשאלו, ואני חושב שעל דעת כל החברים שנמצאים כאן וכל חברי הכנסת, שמהר, במהרה בימינו נגיע לכך שייחפס הפושע הנורא הזה, יתיפס המפלגת הזאת ותשלם את המחיר שהיא יכולה לשלם על המעשים הנוראים שעשתה לבני-אנוש, במקרה שלנו לבני עמנו, נשים, זקנים וטף. תודה, אדוני היושב-ראש.

היור"ר א' נחמיאס:

תודה לסגן השר רוני מילוא על תשוכותיו לחברי הכנסת. אנחנו עוברים לשאלתה הבאה. חבר הכנסת ז'ידן עטשי ישאל את שר המשטרה בנושא: טקס תנוכת ביתו של השר אריאל שרון. בכקשה, אדוני.

364. תנוכת ביתו של השר אריאל שרון

ז'ידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, אתמול נערכה, בנוכחות ראש הממשלה ואישים בכירים במסד הישראלי, תנוכת ביתו של השר בלב הרוכב המוסלמי בעיר העתיקה, זה — —

היור"ר א' נחמיאס:

אדוני, אדוני, תקרא בדיוק מה שכתבת. תתחיל מחדש ותקרא בדיוק מה שכתבת — אף לא מלה נוספת אחת ובלו להחסיך אף אות אחת.

ז'ידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

טקס תנוכת ביתו של השר אריאל שרון בלב הרוכב המוסלמי בעיר העתיקה יטיל על משטרת ישראל נטל אבטחה. ברצוני לשאול:

1. כמה שוטרים יאבטחו את טקס תנוכת הבית, ומה עלות המבצע?
2. מדוע צריך כוח משטרה לאבטח בקביעות את ביתו, לרבות דרך הגישה לביתו?
3. האם הוחלט כמסגרת כלשהי שעם העברת מגוריו לעיר העתיקה יקבל השר שרון אבטחה תמידית?

היור"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, בכקשה.

שבח וייס (המערך):

אני מודה לסגן השר על תשובתו המפורטת. שאלותי הן: מתוך הנחה שאכן יש חשיבות עליונה, והיא מובנת, להפיסתו של מנגלה, אם הוא עוד בחיים — אף שפה ושם יש ביטויי עייפות מחיפוש אחרי הנאצים, אני מוכרח לומר שאני עייף מן העייפים, ונראה שהביטויים צריכים בדיוק מיוחדת שפרלמנט לא יכול לעסוק בה — אני רוצה לשאול: האם כדעת הממשלה, בכלים שיש לה, לבוא בדברים עם היוזמים הפרטיים למיניהם העוסקים בחיפוש הזה, גם כדי להיעזר בהם וגם כדי לברר אם אין כאן, נאמר, איזו הרפתקנות סרק? הכוונה היא בעיקר להיעזר בהם, משום שלא יעלה על הדעת שדבר כזה יישאר כידיים פרטיות בלבד.

הערה: יש לנו די סיבות להאמין שמנגלה היה מסוגל לכיים את מציאת השלד שלו. הוא עשה ניסיונות לעסוק ככגון זה. יש לנו גם עדות של רופאת שיניים בכרזיל, אשר ראתה אותו אחרי שהוא מת ככיכול, ואחרי רדיפות שנאצים למיניהם בדרום-אמריקה ורופים אותה היא כעצם, במידה כזאת או אחרת, ועלמה. יש מה לחקור. חעשו את זה.

היור"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת ז'אק אמיר, שאלה נוספת, בכקשה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אני מברך את חבר הכנסת שבח וייס על ההגשה של השאלתה הזאת.

אני מבקש לדעת, אדוני סגן השר, מה דבר מסקנות ועדת החינוך שהוגחו על שולחן הכנסת בעניין פרשת ד"ר מנגלה והניסויים הרפואיים האיומים שהוא עשה בילדים יהודים רכים במחנות הריכוז? דבר שני, פרס מיליון הדולר שהוכרז עליו, אם ילכוד מישהו את הפושע ד"ר מנגלה, אם אומנם הוא יתגלה, כי הרי אנו יודעים שאיש לא הוכיח שהוא אכן מת, האם ממשלת ישראל משתתפת ומגייסת סכום כזה? ואני מקווה שהוא יוכא לדין אם הוא אכן בחיים.

ודבר שלישי — — —

היור"ר א' נחמיאס:

לא דבר שלישי. היית צריך לשאול שאלה אחת ואתה רוצה לשאול שאלה שלישית.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

זו שאלה אחת, היא נמשכת.

בעניין הפיצויים לקורבנות הניסויים הרפואיים של ד"ר מנגלה, האם אלה אינם סכומים מגוחכים ואפילו פוגעים? האם לממשלת ישראל אין מה לומר בנושא זה?

היור"ר א' נחמיאס:

תודה רבה. בכקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, לשאלתו הנוספת של חבר הכנסת שבח וייס, מטבע הדברים, ממשלת ישראל איננה יכולה לעודד או להיות שותפה לפעולות פרטיות בנושא שהוא בסמכות הרשויות המטפלות בנושאים אלה מטעם המדינה. עם זאת, אני יכול לומר לחבר הכנסת וייס שאני, גם באופן אישי, כאשר כיהנתי בתפקידי כסגן שר החרץ, עד לפני כשנה, נפגשתי עם אנשים פרטיים שראו בנושא הזה של תפיסת המפלגת הנאצית

4. כמה חקנים מיוחדים לשמירה קבועה דרושים במשטרת ישראל לצורך זה?

ושאלה נוספת — — —

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני. חוזר למקומך. בבקשה, אדוני שר המשטרה.

שר המשטרה ח' בר-לב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לשאלה הראשונה: 225 שוטרים אבטחו אמש את טקס חנוכת הבית של השר שרון בעיר העתיקה — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

זה שאהם חגרו שש פעמים 225 שוטרים — — —

קריאות:

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה לאפשר לשר המשטרה להשיב. אנחנו במסגרת של שאלות בעל-פה. כשאלות בעל-פה לא מפריעים, לא נהוג להפריע ולא לשאול שאלות.

אורה נמיר (המרץ):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת אורה נמיר.

שר המשטרה ח' בר-לב:

אפשר להמשיך? למצע המיוחד והספציפי הזה, 225 שוטרים, משעה 16:00 עד שעה 22:00. ההוצאות הישירות על המצע מסתכמות בכ-6,000 שקל חדש. עם זאת, יש להביא בחשבון, כי השוטרים נלקחו משימות אחרות, מפעילות בתחנות המשטרה ומקורסי המשטרה, ועסקו באותו יום אך ורק במשימת האבטחה הזאת.

2-3. אבטחת אישים היא באחריות מקצועית של שירות

הביטחון הכללי, הוא אשר קבע את סידורי האבטחה הדרושים לאבטחת כיתו של השר שרון בעיר המזרחית.

4. אבטחת הדירה של השר שרון בעיר העתיקה, כאשר

השר נמצא בביתו זה, מחייבת, לפי קביעת השב"כ, כ-30% מתקני כוח-האדם של המשטרה, המוקצבים לאבטחת אישים ככלל. מסיבות מובנות אינני יכול לנקוב במספר הקונקרטי המדויק, אבל באחוזים מכלל הכוח — אמרתי ומסרתי.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת זיידן עטשי, שאלה נוספת.

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

האם אין השר חושב שיש כאן אפליה, כי ללא-יהודים אסור לגור ברובע היהודי, ושר בממשלה נכנס באופן פרובוקטיבי, הפגנתי, לרובע המוסלמי? איזה שוויון או מבקשים לאוכלוסייה שאנחנו רוצים לגור אהה בשכונות טובה לעולמי עד?

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, נרשמו עשרה חברים לשאלה נוספת. חברים יקרים, מאחר שכולם עשו זאת בעת ובעונה אחת, וראי ששמונה חברים לא יקבלו את האפשרות הזאת. אני מזמין את חבר הכנסת חופיק טובי.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להציע הצעה לסדר.

היו"ר א' נחמיאס:

לא באמצע השאלות. נגמור את השאלות ונאפשר לך.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, ברצוני לשאול את השר, האם הממשלה דנה ואישרה את מגוריו של השר שרון ברובע המוסלמי, והאם אין בצעד הזה, עם כל המתלווה אליו, בעיקר ההגבלות וההטרדות, והן כבר החלו, של החושבים הערבים הגרים שם, האם אין כאן צעד לקראת גירוש החושבים הערבים של ירושלים מהעיר העתיקה? והאם הממשלה, נוכח ההתפתחויות האלה, לא תרין ולא תחליט על ביטול מגוריו של השר שרון בעיר העתיקה של ירושלים?

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

רבותי, לכל יהודי הזכות המלאה לגור בכל מקום בארץ-ישראל, לא זה הנושא. אני מבקש לשאול את שר המשטרה, האם אבטחת השר שרון היא תופעה חריגה, או שמא כך נוהגים עם כל שר ביטחון ועם כל ראש ממשלה בהווה ובעבר? כמו כן, האם אינך סבור שנוכחות שוטרים ואנשי ביטחון בעיר העתיקה תשפר את ההרגשה של יהודים המסתובבים בסמטאות העיר העתיקה ואלה שהולכים למקומות הקדושים ליהדות?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה ח' בר-לב:

לשאלת חבר הכנסת עטשי: אין כאן שום אפליה. כל אורח ישראלי יכול לגור בכל שטח ישראלי ריבוני, וגם לא ריבוני.

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

— — —

שר המשטרה ח' בר-לב:

אני מבקש, חקשיבו ותלמדו. אני אינני מופקד על חלוקת האוכלוסייה בישראל למקומות מגוריה; לא אני ולא המשטרה. מה שאני אומר הוא, שכל אורח ישראלי יכול לגור בכל מקום שם מוכנים למכור לו בית ושם הוא מוכן לגור.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת רובינשטיין, זה לא מוצא חן בעיניך?

שר המשטרה ח' בר-לב:

אינני מכיר תקנה כלשהי האוסרת על אורח ישראלי לא-יהודי לגור ברובע היהודי.

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני שר המשטרה, הואל ברוב טובך להמתין.

עבד-אלוהב דראושה (המרץ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — אבל הוא לא צפוי לא לפעני מוות ולא לדקירות סכין.

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני שר המשטרה, הואל ברוב טובך להמתין, עד שאכניס קצת סדר.

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אולי תתרגלו שלא מפריעים בשאלות בעל-פה.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. יהיה בסדר עכשיו? תודה רבה. בבקשה, אדוני שר המשטרה.

שר המשטרה ח' ברילב:

אם כן, אני חוזר ואומר, אזרח ישראלי רשאי לגור בכל מקום, גם לפי פסק-הדין של בית-המשפט העליון. הוא לא קבע שאסור. הוא אמר: על-פי החוק אפשר, אבל יש רבעים ערתיים או אקסקלוסיביים, ריהיה זה נכון שלא להידחק אליהם — מובן שאינני מצטט מלה במלה. אין שום פסיקה בחוק המונעת מאזרח ישראלי לרכוש בית או לשכור דירה בכל מקום שכשליטת מדינת ישראל, לכן, אין אפליה.

שאלה אחרת היא, האם נכון למצות בתקופה כזאת את הזכות החוקית הזאת? אם תשאל אותי על כך, אגיד שלא. אף שיש לשר שרון זכות לגור שם, הרי מעשה כזה בתקופה הזאת פשוט אינו מעשה חכם, אף שמבחינה חוקית לא נעשה שום עבירה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

השר משיב על שאלות שהוא לא נשאל.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת גולדשטיין, אני מבקש את סליחתך. אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

טוב, או אתה קורא אותי לסדר.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה.

שר המשטרה ח' ברילב:

לשאלת חבר הכנסת חופיק טובי, האם הממשלה דנה? הממשלה לא דנה בכך. לא ידוע לי, שהשאלה הזאת מופיעה על סדר-יומה. אם היא חופיע, יקבל הדבר בוודאי פרסום.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

שר המשטרה ח' ברילב:

אתה שאלת, אם הממשלה דנה — ואני אומר לך, שהיא לא דנה ולא נדרשה לשאלה זו. עד כמה שאני מכיר את סדר-היום של הממשלה, הרי יש בו כמה עשרות סעיפים, והסעיף הזה לא כלול בהם.

קריאה:

האם יופיע?

שר המשטרה ח' ברילב:

אינני נביא, אני לא אעלה אותו. לא זאת היתה השאלה.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש ממך סליחה, אדוני.

הרושע מצא (הליכוד):

יש סעיף בשיבת הממשלה: הרחבת ההתיישבות ביהודה ובשומרון.

שר המשטרה ח' ברילב:

לשאלות חבר הכנסת עובדיה עלי: נכון הוא שכל שר ביטחון לשעבר, הדרוש אבטחה לדירתו, מקבל אבטחה כזאת, ודירתו מקבלת אבטחה צמודה גם של המשטרה. ברם, עד כמה שידוע לי, אף לא שר ביטחון אחד, חוץ מהשר שרון, לא הגיע להיקף אבטחה שכזה גם בחווה שלו שבנגב, לפי תביעת השב"כ — הלא הסכרתי זאת — וגם כאן, העיקרון הוא עיקרון. אבל לפעמים גם הכמות קובעת איכות.

בני שליטא (הליכוד):

שר המשטרה ח' ברילב:

הוא לא שמע מה אומרים והוא מטרטר.

האם הנוכחות המוגברת בעיר העתיקה תוסיף ביטחון? — כן, אבל, אותה כמות שוטרים במיקום שונה היתה יכולה כמובן להוסיף יותר ולהיות יעילה יותר, אך לעת עתה המשטרה לא קיבלה תקנים נוספים לתכלית הזאת. השוטרים שיאבטחו את הבניין הזה יילקחו מתחנות משטרה ומפלוגות מג"ב, כי הקביעה הזאת היא קביעה מתייבת.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה לשר המשטרה.

דוד מגן (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אני יכול להעלות הצעה לסדר?

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, נגמור את השאלות. אני אתן לך רשות כפי שהבטחתי.

חבר הכנסת מצא, אם אתה רוצה להעלות הצעה לסדר, חוץ מזה שהבטחתי לחבר הכנסת מגן, יש סעיף בתקנון. הואל בטובך להסתמך עליו, תעביר לי, ואשיב לך.

אנחנו ניגשים לשאלתך בעל-פה הבאה. חבר הכנסת נתמן רז ישאל את שר החינוך והתרוכנות בנושא: הוועד המנהל של רשות השידור, בבקשה, אדוני.

362. הוועד המנהל של רשות השידור

נתמן רז (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לשאול את שר החינוך והתרבות: האם פועלת רשות השידור לפי החוק ללא מוסדות מנהלים? אם לא — האם תורה, כשר הממונה, להפסיק את פעילותה של רשות השידור, הפועלת שלא על-פי התוק? מה יש כרעתך לעשות אחרי שהממשלה משכה חזרה רגע לפני שהוגשה למליאה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת החוק למבנה חדש של רשות השידור, שהיא עצמה הציעה?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר החינוך והתרבות, בבקשה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

היועץ המשפטי לממשלה הסב את תשומת לב הנוגעים בדבר לעובדה שהמוסדות הנבחרים על-פי חוק לא הוקמו, והדבר מנוגד לחוק. הוא עשה זאת במכתב שכתב אלי, ואני העברתי את תוכנו לנוגעים בדבר בממשלה ולראש הממשלה.

שבינוניים. בלי ועד מנהל, כלי כסיס משפטי תקין לפעולת רשות השידור, נערכים שינויים מפליגים בחוכניות השידורים — ואיני כא לשפוט אם השינויים טובים או לא — המתכונת משתנה ומשתנים תוכני העבודה שם. מה בדעתך לעשות בעניין זה, לנוכח התמורות שמתחוללות שם כאופן בלתי-תקין לחלוטין? האם אתה מתכוון להתערב בעניין הזה?

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת גרשון שפט, בבקשה.

גרשון שפט (התחיה):

אחרי ששמעתי משר החינוך על התפקוד הקואליציוני בקשר לרשות השידור, הייתי רוצה לשמוע ממנו אולי יש לו בשורות טובות יותר בקשר לרשת השנייה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת פנחס גולדשטיין, בבקשה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני השר, מה היו הסיבות שבעטיין פנית לחברך, חברי הכנסת היושבים בוועדה המיוחדת להקמת רשת שנייה בטלוויזיה וכרדיו, וביקשת מהם לעכב את החקיקה בנושא הערוץ השני, זאת בטענה שכל זמן שלא יסתיימו תהליכי הדיון והחקיקה לגבי מבנה רשות השידור יישאר הנושא של הרשת השנייה, או הערוץ השני, כן-ערוכה בידי הרשת הראשונה? וכמו כן, מתי אתה מתעתד להחרי את האיסור שאסרת על חברך לדרון בנושא הערוץ השני, על-מנת שנוכל להתקדם בחקיקה ולהביא לעם ישראל רשת שנייה בטלוויזיה וכרדיו? תודה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר החינוך והתרבות, בבקשה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

לשאלתו של חבר הכנסת נחמן רז — אני ביקשתי מהנהלת רשות השידור להגיש לי את התוכניות אשר יש בדעתם לבצע, או שהם מבקשים לבצע בנוגע לשינויים ברשות השידור. עד עכשיו לא נעשו שינויים, פועלים כמתכונת הקודמת, פחות או יותר, ועדיין מעכדים את תוכנית השינויים. עד אתמול בבוקר, לא הסתיימה הכנת תוכנית השינויים. אני אמור לקבל אותה. כהעדר מוסדות נבחרים אני מתערב בזה, כשר הממונה על ביצוע החוק, ויש לדאוג שאם יש שינויים, הם לא ייעשו בניגוד לחוק. להנהלה אין בעצם סמכות לבצע שינויים במתכונת השידורים כלי אישור המוסדות הנבחרים של רשות השידור.

אשר לרשת השנייה, נכון שבשלב מסוים, בשל עיכובים שיצרו חברים מסיעתך, אדוני חבר הכנסת גולדשטיין, עוכב המשך הטיפול ברשת השנייה, כעת נמטר שאין שום עיכוב לגבי הרשת השנייה. אני אומר זאת לך ולחבר הכנסת שפט.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לאדוני שר החינוך והתרבות על תשובותיו.

ב. הצעה לסדר

השאלתא בעל-פה גורם לעיוות בהצגת הנושאים. אני חושב שבענין השתכנותו של השר שרון בעיר העתיקה מן הדין היה שנשיאות הכנסת תאשר את ההצעות לסדר-היום באותו נושא, כדי שהשר הנוגע בדבר יבוא לכאן ויסביר את מניעיו.

הי"ר א' נחמיאס:

מה אתה מציע?

אם הדיונים אורכים זמן סביר, אפשר לשאת את המצב, אך אי-אפשר לשאתו אם הם אורכים זמן רב. העליתי את הנושא בישיבת הממשלה. נשלח מכתב לראש הממשלה, והוא מונח על סדר-היום של ישיבת הממשלה. כידוע, את סדר-היום קובע ראש הממשלה.

לצערי, ראש הממשלה לא רצה, ועל כל פנים לא הגיש את הנושא הזה לסדר-היום בישיבת הממשלה בטענה, שהוא מקווה שבמסגרת-מתן בכנסת, כחוגים הפרלמנטריים, אולי יגיעו לירי הסכם.

הכול נובע מכך, שהצעת חוק שאושרה בממשלה ועברה קריאה ראשונה בכנסת, לא כובדה לצערי על-ידי חלק מאנשי הבית, על-ידי החברים מהליכוד. התקיימו דיונים וניסיונות להגיע להסכמים כלשהם במסגרת קואליציונית. אך הם עדיין לא הביאו לתוצאות.

אם לא ימצא הנושא הזה את פתרונו במסגרת הפרלמנטרית הקואליציונית בשבוע הבא, נעשה הכול כדי שידונו עליו בממשלה, ויסקו את המסקנות המתחייבות מהמצב, והיינו, תביעה שהממשלה תחזיר לכנסת את החוק לדיון ולהצבעה.

לצערי, איני זוכר תקדים בממשלה הזאת, שהצעת חוק, שאושרה על-ידי הממשלה ערב קבלתה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, נמשכה חזרה על-ידי ראש הממשלה. מצער מאוד שכן הוא נהג.

הבאתי זאת לדיון בממשלה. מתי ידון העניין בממשלה — הדבר מותנה לגמרי ברצונו של ראש הממשלה, אם כי לפי ההסכם הקואליציוני לממלא-מקום ראש הממשלה יש זכות, וביקשתי ממנו להפעיל את הזכות הזאת, להקדים ולהציב נושא מסוים בישיבת הממשלה.

כאמור, אם בשבוע הבא לא יגיעו הדיונים — ואיני רואה שיש לכך סיכוי רב, כי צעות חביעות חדשות לבקרים — זה מצב בלתי-נסבל שחלק מחברי כנסת או חלק מסיעה שהיא חברה בממשלה שמה לאל הצעת-חוק שהתקבלה בממשלה ועברה בקריאה ראשונה והיא עוכבת כאן.

כינתיים רשות השידור מתנהלת כלי ועד מנהל. אם הצעת החוק הזאת תשובש, תוכשל פעם נוספת על-ידי חלק מהממשלה וראש הממשלה, יכול להיות שצריך יהיה לדרון אם ככלל לוותר על הצעת החוק הזאת ולחזור למתכונת הקודמת בלי ועד מנהל מורחב ובלי ביטול המליאה. יש לנו עוד שבוע כדי לדרון ולהחליט בדבר.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת נחמן רז.

נחמן רז (המערך):

אדוני השר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לעובדה,

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת דוד מגן, רצית לשאול משהו? בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הצעתי לסדר כאה על רקע הדיון בשתי השאלות האחרונות. יש לי חשד ששני השרים הנוגעים בדבר הומינו אותן. אדוני ואנחנו כפופים לתקנון, והדיון במסגרת

להתייחס לעובדות ולא להיות על תקן של בוחן כליות ולב, של מי שיודע כל מה שמישהו חושב או מתכוון.

ולבסוף, מותר לשר להזמין שאילתא. הפעם זה לא קרה, אבל אינני מתחייב שבעתיד לא אומין שאילתא, אולי אפילו אצלך.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה, חבר הכנסת יהושע מצא בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב־ראש — — —

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש, אנחנו לא ניכנס פה לדרישה. אפשרתי לך לשאול אותי, קיבלת תשובה. נקודה, חבר הכנסת מצא רצה גם הוא לשאול אותי, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אני ביקשתי למסור הודעה אישית, אומר רק משפט אחד.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש סליחה, אם אתה רוצה, אתה יכול למסור הודעה אישית, התקנן מאפשר לך. להיפך, אשמח מאוד אם תמסור הודעה אישית, כי אז מוכתה לך, ליושב־ראש שישב פה בשעה 17:00, שחבר כנסת אחד ישוב לידו.

חבר הכנסת מצא, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, משרתת ישראל לא זוכה לשבחים כמרבית ימי השנה, אני חושב שעקב השמירה המעולה אתמול בירושלים, ובעיקר במרוחה, מגיע לה "ישר כוח", ואני מציע לשלוח לה ברכות על השמירה המעולה אתמול.

היו"ר א' נחמיאס:

חברים, הברכות הן לא רק הפעם, אלא לכל אורך השנה, 365 יום בשנה, על כל פעולותיה של משרתת ישראל.

ג. שאילתות ותשובות

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מספר בוגרות סמינר "גורדון" בשנות הלימודים 1986-5 ו-1987?

2. מה הוא מספר המורות בוגרות הסמינר שהתמנו למורות, לרבות משרות חלקיות?

3. איך אפשר להשיג פתרון מידי לבעיית המורות הדרויות שלא התמנו?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

1. בשנת התשמ"ז היו 23 בוגרות, ובשנת התשמ"ז — 19 בוגרות.

2 — 3. נכון הוא שכתחילת שנת הלימודים הנוכחית לא שובצו כמה בוגרות בעבודת הוראה בשל מחסור בשעות־הקן, אגב, הדבר נכון גם לגבי מורים יהודים ואחרים. כרי להמשיך ולקיים את המדיניות המעודדת את הכשרתן של בנות דרויות להוראה, עשה משרדנו מאמץ מיוחד לפטור את בעיית קליטתן בהוראה. כיום, כל הבוגרות שביקשו לעבוד בהוראה אכן מועסקות כמשרות מלאות או חלקיות, או בעבודה זמנית.

דוד מגן (הליכוד):

אני מציע ששני הנושאים הללו, השתכנותו של השר שרון בעיר העתיקה ועניין התיקון לחוק רשות השידור, יועלו לדיון במליאת הכנסת, וכל חבר הכנסת אשר ירצה להתבטא בהם יוכל לעשות זאת, וודאי גם השרים הנוגעים בדבר.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה, אני רוצה לתקן אותך ולומר, שבכל נושא שאושר היה לפחות ארבע־חמש שאילתות בעל־פה, והיושבי־ראש קבע למי לאשר, אי־אפשר אפוא להזמין שאילתות אצל שיש־השבעה חברים, לרבות חברים מסיעתך, שנמנו עם המבקשים לשאול. לומר שהשרים הזמינו את השאילתות, זה קצת — לא הגזמה, אני רוצה להתבטא בעדינות מרובה ולומר, שזה מאוד לא נכון.

אדוני שר החינוך והתרבות, רצית להעיר הערה, בבקשה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

חבר הכנסת מגן, אומרים שיש לך היסטוריה מעניינת של פעילות בתחומים שונים, אתה אינך על תקן — סליחה על הכיטור, אבל אני מתבטא כך כדי שבעתיד תימנע מדיבור כזה — של היושב במרומים, יש מישהו הבוחן כליות ולב והוא היושב במרומים.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה התפקיד של יושבי־ראש הישיבה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

סלח לי, אני מבקש, אדוני מיכאל איתן, הכול יודעים עד כמה אתה אוהב לתת ליושב־ראש להפעיל את הסמכויות שלו.

חבר הכנסת מגן, אני לא הזמנתי את השאילתא בעניין רשות השידור, אני מודה לחבר הכנסת נחמן רו על שהגיש את השאילתא הזאת, אני מוסמך לומר לך את זה גם מפני ששאלתי את שר המשטרה אם הוא הזמין — הוא לא הזמין, אני מוסמך להגיד שהוא לא הזמין. לאחר שאמרתי זאת, אני מיעץ לך

היו"ר א' נחמיאס:

אנו עוברים לשאילתות בכתב, ואני מזמין את שר החינוך והתרבות להשיב, תחילה ישיב שר החינוך והתרבות על שאילתא — — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

היו"ר א' נחמיאס:
חברת הכנסת חייקה גרוסמן, את שואלת? הרי קובעים לך את סדר־היום.

שר החינוך והתרבות ישיב על שאילתא מס' 3843 של חבר הכנסת זיידן עטשי.

3843. תעסוקה למורות דרויות

חבר הכנסת ז' עטשי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ד' בכסליו התשמ"ח (25 בנובמבר 1987):

הסמינר למורות "גורדון" כחיפה מכשיר כל שנה עתודה של מורות דרויות. בשנתיים האחרונות נתמנו מורות כמשרות חלקיות, ובשנה הנוכחית חלקן לא התמנה כלל והן חיפשו עבודות אחרות שלא בשטח החינוך.

3844. תיקון ליקויים בתחום התמיכות הייחודיות

חברת הכנסת א' סרטני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ד' בכסליו התשמ"ח (25 בנובמבר 1987):
הדוח הרביעי העוקב אחרי תיקון ליקויים, שהצביע עליהם דוח מס' 36 של מבקר המדינה, מציין כי משרד החינוך והתרבות לא פעל לתיקון הליקויים בתחום התמיכות הייחודיות שהוא מחלק.

ברצוני לשאול:

1. האם הגיע המשרד לקביעת קריטריונים ענייניים ושוויוניים לחלוקת תמיכות ייחודיות?
2. האם מקפיד עתה המשרד על קיום הנהלים, שנקבעו על-ידי משרדי הממשלה, כדי להבטיח תיאום בין התמיכות שהוא נותן למוסדות מסוימים לבין תמיכות שניתנו לאותם מוסדות על-ידי גופים אחרים?
3. האם בודק המשרד העברת סכומים שנקבעו בתקנות תקציביות מיוחדות למוסדות מסוימים. על סמך מבחנים ענייניים?
4. מה עושה המשרד כדי לתקן את כל הליקויים שהמבקר הצביע עליהם בתחום המוזכר?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

1. דוח מבקר המדינה מס' 36, שפורסם באפריל 1986, מתייחס לשנים 1984 — 1985, ולא לשנים האחרונות. מאז קבע משרד החינוך והתרבות קריטריונים ענייניים ושוויוניים למתן תמיכות ייחודיות בכל התחומים.
2. התשובה חיובית. התיאום מבוצע כאמצעות חשב המשרד.
3. העברת הקצבות ייחודיות, במסגרת תקנות תקציביות מיוחדות, נעשית בפיקוח היחידות הנוגעות בדבר, לפי הנהלים שקבע המשרד לכל התמיכות לגופים ולפי מבחנים ענייניים כאמור בתשובה על שאלה 1.

היור"א נחמיאס:
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת סרטני.

אמירה סרטני (מפ"ם):

אדוני השר, תודה על התשובה. אני שמחה שניתנה הרעת על הנושא. אני מבקשת לשאול: האם אני יכולה לקבל בכתב את הקריטריונים למתן התמיכות?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

אעביר לך ברצון את הקריטריונים, אני מקווה, שיהיו לך זמן וסבלנות לקרוא אותם. כי אין זה פשוט.

3915. דיוור לסטודנטים ערבים

חבר הכנסת צ' ביטון שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ח בכסליו התשמ"ח (9 בדצמבר 1987):

מהנחונים שמפרסמת ההתאחדות הארצית של הסטודנטים הערבים בעניין מעונות הסטודנטים בכל האוניברסיטאות עולה חשש, שהסטודנטים הערבים מופלים על-ידי הרשויות המטפלות בזכאות ובמתן מעונות לסטודנטים. מנתונים אלה אפשר ללמוד שמספר הסטודנטים הערבים, המקבלים מעונות, הולך ופוחת מדי שנה אף שמספר המבקשים הולך וגדל, נוכח הקושי במציאת מקום מגורים בתוך הערים עצמן ומחוץ לקמפוס.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע כבוד השר למצב זה?

2. האם מוכן השר לפעול למען הצבת קריטריונים שורים לכל הסטודנטים, כדי שההתמודדות ביניהם תהיה על בסיס שווה?

3. נוכח המצב ובמיוחד נוכח אי-יכולתם של אלפי סטודנטים ערבים למצוא דירות מגורים מחוץ לקמפוס — האם מוכן השר לפעול לפתרון בעיה זו?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

על כל השאלות בנושא זה השכתי בהרחבה ביום י"ח בכסליו התשמ"ח, 9 בדצמבר 1987, כאשר השכתי על הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת עבדאלוהב דראושה ותופיק טובי. אני מציע לשאול לעיין בפרוטוקול.

אני מצרף גם העתק בכתב של התשובה הקודמת.

3916. תקציב להוראת נושאים מיוחדים

חבר הכנסת א' גרנות שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ח בכסליו התשמ"ח (9 בדצמבר 1987):

עיתון "דבר" מ-29 בנובמבר 1987 מוסר, כי מורה המביע רצון ללמד את סידור התפילה מקבל תוספת של שעה שבועית לכיתתו. תוספת זו נלקחת ממאגר שעות, המופקד בידי היחידה להעמקת החינוך היהודי במשרד החינוך. עד כה ניתנה תוספת זו לכ-600 כיתות, בעיקר בבת-ספר כלליים. כן נמסר באותה ידיעה, כי בהזדמנויות שונות, שבהן נרש משרד החינוך לקצץ בתקציבו, דחה השר הצעות של בכירים ממשרדו להעביר ממאגר שעות היחידה לטובת הוראת המתמטיקה והמדעים.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונים הפרטים שנמסרו בידיעה?

2. מה הם סררי העדיפויות של המשרד בהקצאת תקציבים נוספים לנושאים שאינם כלולים בחוכנית הלימודים הרשמית?

3. האם קיימים מאגרי שעות נוספים לצורך לימוד נושאים אחרים?

4. מה הם הקריטריונים להקמת מאגרי שעות למתן חוספת ללימודי מקצועות חשובים אחרים?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

1. חלקה הראשון של הידיעה נכון. חלקה השני אינו נכון.

2 — 3. קבעתי עדיפות ראשונה והקצאתי תקציבים נוספים ושעות נוספות לנושאים האלה: א. החינוך לרמיקרטיה ולדוריקום; ב. הרחבת לימודי השפה והתרבות הערבית והעמקתם; ג. קידום הוראת המדעים; ד. הרחבת הוראת העברית, טיפוח ההבעה בעל-פה ובכתב, למרות הקיצוצים בתקציב המשרד, הוקצבו לנושאים אלה תקציבים מיוחדים.

4. אין קריטריונים קבועים, אלא התאמה לצרכים דחופים וחשובים על-פי שיקול דעתי ובהתייעצות עם הנהלת המשרד.

היור"א נחמיאס:

שר החינוך והתרבות ישיב על שאלתא מס' 3922 של חבר הכנסת מנחם פרוש. אנחנו שולחים לו ברכת החלמה מהירה. אם אתה מוכן לקרוא את התשובה, הרי זה מקובל.

3922. חידוש השידורים בשבת

חבר הכנסת מ' פרוש שאל את שר החינוך והתרבות כיום י"ח בכסליו התשמ"ח (9 בדצמבר 1987):

כיום שישו ז' בכסליו התשמ"ח, 27 בנובמבר 1987, הופסקה השכיחה ברשות השידור לאחר שהושג הסכם עם העובדים, ושידורי הרדיו והטלוויזיה חודשו. שידורי הרדיו חודשו כשעה לפני כניסת השבת, ושידורי הטלוויזיה חודשו בליל שבת.

ברצוני לשאול:

1. השכיחה נמשכה יותר מ-50 ימים — מדוע אפוא היה צורך לחפש את השידורים דווקא תוך חילול שבת ולא היה אפשר להמתין עד מצאי שבת?

2. האם מתאים למדינה יהודית ששכיחת שידורים תיפסק בה דווקא ביום שבת קודש, יום המנוחה של עם ישראל?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

אדוני הידעבראש, אני אקרא את תשובתי על השאלתא של חבר הכנסת מנחם פרוש, כי נבצר ממנו להיות בכנסת חכמה כחלה. נאחל לו החלמה מהירה ורפואה שלמה.

1. העובדים בדירוג העיתונאים ברשות השידור הסכימו לחזור לעבודה מהיום שציינ השואל. הנהלת רשות השידור חיידשה אפוא את השידורים ברדיו ובטלוויזיה במועד שאפשר היה לתדשם בו בצורה מסודרת.

אילו לא שידרה הרשות כשכחות, אני מניח שלא היו עושים כן גם במקרה זה. ברם, היות פרשות השידור משדרת כשכחות, ברדיו ובטלוויזיה, לא ראתה הנהלת הרשות, ולדעתי כצדק, שום נימוק להוסיף יום של שכיחה על 52 ימי השכיחה.

היור"א נחמיאס:

תודה לאדוני שר החינוך והתרבות על תשובותיו על שאלות של חברי הכנסת. אני מזמין את שר המשטרה להשיב על שאלות, ותחילה על שאלתא מס' 2614 של חבר הכנסת דוד ליכאי, בבקשה, אדוני.

2614. שיבוש הליכי משפט

חבר הכנסת ד' ליבאי שאל את שר המשטרה כיום ט' בכסליו התשמ"ז (11 בדצמבר 1986):

פורסם כרכים שמשטרת מחוז תל-אביב פרסמה הודעה, ולפיה העורך-דין מאיר זיו, סניגורה של הגברת גתית אירועאלוב, מראשם כשיבוש הליכי משפט על שיעץ ללקוחתו שלא לצאת מבית-המעצר לחקירה.

כבוד השר מתבקש להשיב:

1. האם פורסמה הודעה כזאת מטעם המשטרה, ומי אחראי לפרסומה?

2. מי הוא בעל התפקיד והדרגה, שהחליט שיעוץ של עורך-דין ללקוחתו, שלא לשתף פעולה עם החוקרים ולא לצאת לחקירה, הוא עבירה פלילית של שיבוש הליכי משפט?

3. האם לפני פרסום ההודעה היתה פנייה לפרקליט המדינה, או ליועץ המשפט לממשלה, בבקשה לחוות דעה, כיצד יש להגיב על התנהגות הסניגור?

4. האם יכול השר להודיע לכנסת מהו מקור החובה של חשוד העצור במשטרה להיללות אל חוקריו לחקירה בחתנת משטרה אחרת?

שר המשטרה ח' ברילב:

1. מפקד מחוז תל-אביב החליט על פרסום ההודעה כדבר פתיחה בחקירה כחשד לעבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

2. מפקד מחוז תל-אביב הורה לפתוח בחקירה נגד העורך-דין זיו על שהורה לחשודה גתית אירועאלוב, שלא לצאת לחקירה בשעה 17:00 מן הטעם, שכשעה זו אוכלים וישנים ולא נחקרים.

3. לא היתה פנייה לפרקליט המדינה או ליועץ המשפטי לממשלה.

4. לחוקרי משטרת ישראל הסמכות על-פי דין לחקור בעבירות, ומכות סמכות זו הם היו מוסמכים לקבוע את המקום שבו תיחקר העצורה גתית אירועאלוב.

2943. השפלת אברכי ישיבת "שובו בנים"

חבר הכנסת ד' דנינו שאל את שר המשטרה ביום י"ב בשבט התשמ"ז (11 בפברואר 1987):

הגיע לידי העתק מכתב, שנשלח לראש הממשלה ב-15 בינואר 1987 משיבת "שובו בנים". בין השאר כתוב במכתב, כי ב-14 בינואר 1987 פרצו ארבעה בלשים לביתו של תלמיד הישיבה בטענה שבאו לחפש משהו. החיפוש היה, לדבריהם, משפיל, לדבריהם, בתחילת החודש ערכו כ-20 בלשים חיפוש באותו בית והתעללו ביושבי.

אבקש מכבוד השר להשיבני:

1. האם הדברים המתוארים במכתב נכונים?

2. אם כן — מה יש כדעתך לעשות כדי להפסיק את מסכת ההשפלות של אברכי הישיבה ומשפחותיהם?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המקרה המתואר בשאלתא נבדק על-ידי החוליה הארצית, מן הבדיקה עולות שתי גרסאות נוגדות, ובהערך ראייה אוכייקטיבית לתמוך בדעת אחד הצדדים, יש לראות את התלונה כלא מוכחת.

2. קיימת הוראה לפעול בנימוס בעת עריכת חיפוש. בכל מקרה חרץ נערך כירור ומופקים לקחים ומסקנות.

2944. בית-המעצר בכאר-שבע

חבר הכנסת ד' דנינו שאל את שר המשטרה ביום י"ב בשבט התשמ"ז (11 בפברואר 1987):

יש בידי מידע על ארבעה אנשים שדינם נגזר לפני ארבעה חודשים, והם מוחזקים בבית-המעצר במשטרת באר-שבע. התנאים בבית-המעצר זה קשים ביותר.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האומנם נכון המידע שבידי?

2. אם כן — מה יש כדעת השר לעשות כדי שארבעה אסירים יחיו בתנאים שחי בהם כל אסיר אחר במדינה?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לעניין התנאים בבית-המעצר במשטרת באר-שבע — המידע נכון, התנאים קשים. הבעיה נובעת מהצפיפות הרבה, העולה על התקן. הצפיפות יוצרת מתחים הן בקרב העצירים

שר המשטרה ח' בר-לב:

לגבי האיחוד בתשובתי: אח קיבלת ממני מכתב התנצלות, לרבות הסבר שהיתה תקלה במשרדי, ואת חברת טובה, כי גיליתי כ-20 שאלות מונחות אצל העוזר הפרלמנטרי עקב טעות, פשוט "פאשלה" משרדית. התנצלתי ואיני בטוח שהיה מקום להעלות זאת פה שוב. אבל, זו זכותך.

לגבי החקירה של פנחס סוסיס: החקירה הושלמה. הכחור הגיש תלונה בלתי מוצדקת, הוא נבחן בפוליגרף, והעניין הזה סגור.

לגבי משמר הגבול: למשמר הגבול יש הנחיות ברורות, הוראות תרגול ברורות, ובדרך כלל כשמשמר הגבול נאלץ לשמור על הסדר הציבורי או לפזר הפגנות, הוא עושה זאת כחוק. הנה, תושבי השטחים מעדיפים שמשמר הגבול יטפל בהפרות סדר ולא גורמי צה"ל, שאינם אמונים על כך בלעדית. משמר הגבול מקבל אפוא הוראות תרגול, יש לו האמצעים לכך והוא מתפקד בדרך כלל בסדר. אם יש חריגה, היא מטופלת.

3224. פרשת איש משמר הגבול

הבר הכנסת מ' פלד שאל את שר המשטרה ביום כ"א באייר התשמ"ו (20 במאי 1987):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מ-27 במרס 1987 פורסמה פרשה על אודות שוטר מג"ב, פנחס סוסיס ממושב אדרת, שראה כעת שירותו מעשים קשים שנעשו על-ידי אנשי יחידתו ומאז נרדף על-ידי מג"ב, אף שבינתיים השתחרר והוא אורח רגיל.

הריני שואל:

1. האם נכון הדבר, כי כ-5 ביולי 1984 נרצח עציר לכנוני בידי שוטר מג"ב בבסיס מג"ב באזור צידון?

2. האם נכון הדבר, שפקד זכריה ארזי, ששימש סגן מפקד הפלוגה, נהג לצאת לבילויים בעיר צידון בלורייית יחידת אבטחה?

3. האם נכון הדבר שמג"ב התנכל לפנחס סוסיס אחרי תום שירותו במג"ב, וכי-28 באפריל 1985 פרצו שני שוטרים לדרתו, חיבלו ברהיטיו ופגעו בו?

4. האם נכון הדבר, שהמשטרה מסרבת לחקור את הפרשה, וכי איש לא נענש על חלקו באירועים האלה?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית. העציר נהרג מפליטת כדור.

2. התשובה שלילית.

3. התשובה שלילית. מג"ב לא התנכל לפנחס סוסיס לאחר תום שירותו במג"ב. כ-28 באפריל 1975 נעצר פנחס סוסיס על-ידי שני שוטרי מג"ב. על מעצרו זה הגיש מר סוסיס תלונה. תלונתו זו נבדקה פעמיים, ובשתי הפעמים היא נמצאה בלתי מוצדקת.

4. התשובה שלילית. המשטרה חקרה, כאמור, את המקרה פעמיים, אף שכבר לאחר החקירה הראשונה אישר פרקליט המחוז את ממצאי החקירה ואת המלצות המשטרה.

הן בקרב השוטרים במקום. מדי פעם נעשים מאמצים להפחית את מספר העצורים על-ידי העברתם למקומות אחרים.

2. המשטרה משקיעה מאמצים רבים כדי לשפר את תנאי העצורים בכיתת-המעצר בארשרבע. כעת האחרונה הוחלט על הקמת בית-מעצר חדש למרחב הנגב, ואין ספק שתנאי הכלואים בו יהיו משופרים.

3183. טיפול המשטרה בפרשת איש משמר הגבול

חברת הכנסת א' סרטני שאלה את שר המשטרה ביום י"ג בניסן התשמ"ו (12 באפריל 1987):

נוכח התנהגות המשטרה במישרין ובעקיפין כלפי איש משמר הגבול פ"ס (שמו המלא מופיע במקור), ונוכח העובדה ששנתיים אחרי המקרה טרם הוגש כתב אישום נגד המעורבים בפרשה, והמשטרה עומדת על דעתה לחקור את עצמה, הריני מבקשת לשאול את כבוד השר:

1. האם נערכה בדיקה מקיפה ומעמיקה של הפרשה, ומה הן תוצאותיה?

2. מדוע לא הועמד לדין איש מאלה הקשורים בפרשה?

3. מדוע העבירה המשטרה את התיק לפרקליטות שנתיים לאחר פתיחת החקירה?

שר המשטרה ח' בר-לב:

1. האירוע נבדק פעמיים: א. סמוך לאירוע נחקר העניין על-ידי קצין בודק, וזה מצא את התלונה בלתי מוצדקת. החומר הועבר לפרקליט מחוז ירושלים, וזה אישר את הממצאים והורה לסגור את התיק; ב. בדיקה שנייה ומקיפה של הפרשה נערכה על-ידי קצין ממחלקת החקירות כמטה הארצי. ממצאי בדיקתו הוגשו כ-24 בפברואר 1987, ונקבע בהם כי גרסתו של פנחס סוסיס אינה נכונה, וכי אין ממש בתלונותיו.

2. בשל התוצאות של שתי החקירות, לא היה מקום להעמיד איש לדין.

3. הקביעה שבשאלה אינה נכונה. האירוע התרחש ב-28 באפריל 1985, והתיק הועבר לפרקליטות ב-27 ביולי 1985, כלומר שלושה חודשים לאחר המקרה.

היו"ר א' נתמייאס:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אמירה סרטני.

אמירה סרטני (מפ"ס):

אדוני השר, אני מודה לך על שאחרי זמן רב כל כך אני זוכה לתשובה. שאלתי הוגשה ב-30 במרס 1987.

אני מבקשת לשאול שאלה נוספת: בהפגנה של "שלום עכשיו" שנערכה אמש ליד שער-שכם, שאל אותי שוטר משמר הגבול, אם אני שייכת לליכוד או ל"שלום עכשיו". תגובתו הייתה: אילו התפתחו שם מהומות, היינו יורים?

רב שילנסקי (הליכוד):

למה צעקת כל כך שם?

אמירה סרטני (מפ"ס):

כמו כן, ידוע לי על מעצרו של אזרח ישראלי ערבי, שנעצר ללא כל עילה ונלקח למשטרה.

כאשר אני מצרפת מקרה זה לעדות של סוסיס, ולהנחתי יש בחלקה לכל הפחות משהו מן האמת, אני מבקשת לשאול: האם נותנים את הדעת על האווירה המתפתחת במשמר הגבול והאם מטפלים בה?

3514, 3515. מעצר אלים של תלמיד
בית-ספר

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר המשטרה ביום כ"ה
בחמו התשמ"ז (22 ביולי 1987):

נמסר לי כי ב-22 ביוני 1987 חיכו שני שוטרי מחלק הנוער
בלבוש אזרחי לנוער נועם פדרמן בשער בית-הספר עלי-שם
"ג'נוגלי כירושלים. כאשר יצא נועם מבית-הספר לאחר בחינת
בגרות קרב לעבודת רס"ל מנחם שוטלנד, הציג בפניו תעודת
שוטר והחל לחנוק אותו ולגרוד אותו בשרשרת לאורך כ-100
מטרים עד לגיפ המשטרה. השוטר השני — הצוער שלום
אלחסיד, עיקם את ידו של נועם עד שכמעט נשברה. אחר כך
הידק בעזרתו של רס"ל שוטלנד אויקים על-ידיו של נועם, כך
שהדם זרם באופן לא סדיר ונוצר שטף דם בידו השמאלית.
הכול נעשה לעיני תלמידים מבית-ספרו, וכלי שנועם ינסה
לברוח או יראה סימנים כלשהם של התנגדות למעצר.
השוטרים אף לא הסבירו את סיבת המעצר, כמתחייב.

יומיים אחרי המעצר החזירו שני שוטרים את נועם ברכב
של המשטרה למגרש-הרוסים. בתוך הרכב ישב עברין שנמלט
תוך כדי נסיעה, ועל שני השוטרים היה לדרוף אחרי העברין.
הם השאירו את נועם ברכב ללא אויקים, אך הוא לא ברח.

שאלותיו לכבוד השר:

1. האם הפרטים שהובאו נכונים?
2. אם כן — האם ננקטו צעדים משמעותיים נגד שני
השוטרים?
3. כיצד יש בדעת כבודו למנוע הישנות מקרים דומים?

חבר הכנסת מ' כהנא שאל את שר המשטרה ביום כ"ה בתמו
התשמ"ז (22 ביולי 1987):

נמסר לי כי ביום שני, 22 ביוני 1987, חיכו שני שוטרים
ממחלק הנוער לנוער ושמו נועם פדרמן בשער בבית-הספר
עלי-שם "ג'נוגלי כירושלים. כאשר יצא הנער מבחינת הבגרות
בבית-הספר, קרב לעבודת רס"ל שוטלנד מנחם, הציג בפניו
תעודת שוטר והחל לחנוק אותו ולגרוד אותו לאורך 100 מטר.
חברו, שלום אלחסיד, עיקם את ידו של נועם עד כדי כך
שכמעט נשברה. אחר כך הידק אויקים על ידיו ומנע זרימת דם
סדירה מהיד. הכול נעשה לעיני כמה מתלמידי בית-הספר,
ונועם לא הראה סימנים של התנגדות ולא ניסה לברוח
מהמעצר.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם הדברים נכונים?
2. אם כן — האם ננקטו צעדים משמעותיים נגד שני
השוטרים? אם כן — אילו צעדים?
3. כיצד יש בדעתכם למנוע הישנות מקרים דומים?

שר המשטרה ח' ברלב:

לכל השאלות: נושא השאלות נכרך על-ידי החוליה
הארצית. מן הבדיקה עולה, כי הקובל נועם פדרמן התנגד
להוראת השוטרים להצטרף אליהם ולכן היה צורך לעצורו תוך
שימוש בכוח סביר. הוחלט לדחות את החלונה כבלתי מוצדקת,
והמלצה ברוח זו הועברה לפרקליטות המחוז.

היורד א' נתמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דב שילנסקי.

3254. רצח בכלא רמלה

חבר הכנסת אמי' לין שאל את שר המשטרה ביום ג' בסיוון
התשמ"ז (31 במאי 1987):

שוב אירע מקרה רצח בכלא רמלה, כפי שפורסם בעיתונות
ב-14 במאי 1987.

שאלותיו הן:

1. מה ידוע למשטרה ולשירות בתי-הסוהר על נסיבות
המקרה?
2. האם מתכוון משרד המשטרה ליוזם חוק דין מוות למי
שרוצחים בתוך בתי-הכלא?
3. האם יכול השר להציע לכנסת אמצעים יעילים אחרים,
שיהא בהם כוץ להבטיח את חייהם של אסירים מפני אסירים
אלימים, השפוטים למאסר עולם ואין להם מה להפסיד?

תשובת שר המשטרה ח' ברלב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האסיר דוד כהן נרצח ב-13 במאי 1987 על רקע של
עסקת סמים שנעשתה לפני מאסרו.
2. אני נמצא כרגע כותהליך של גיבוש עמדה בנוון.

3. פתרונות יעילים ימצאו אך ורק אם ניתן יהיה לבנות
בתי-סוהר חדשים להקטנת הצפיפות השוררת בבתי-הסוהר
כיום.

אסירי עולם מסוכנים מנודים היום מבית-סוהר אחד
למשנהו אחת לשלושה חודשים, על-מנת למנוע מהם יצירת
עמדת כוח מבחינתם בתוך בית-הסוהר.

נוסף על כך, מיון נכון ועבודת מודיעין נאותה יכולים
להקטין את הסכירות להתרחשויות של אירועים מן הסוג הזה.
שב"ס מודע לכך ועושה בהתמסרות האילוצים הקיימים כל שניתן
לשיפור פני הרברים.

3432. עסקה בין המהלת כלא באר-שבע
לאסיריו

חבר הכנסת ע' עלי שאל את שר המשטרה ביום ה' בתמו
התשמ"ז (2 ביולי 1987):

ככלי התקשורת נתפרסם, כי בכלא באר-שבע התרחשו
אירועים, שכללו עסקה בין המהלת הכלא לאסירים — תפוי
על האסירים וההעלמות ממעשיהם.

אבקש מכבוד השר להשיבני:

1. האם המידע נכון?
2. אם כן — מה נעשה מאז כדי למנוע הישנות מקרים
דומים?
3. האם יש בדעת השר לנקוט אמצעים נגד אנשי שירות
בתי-הסוהר המעורבים באותה עסקה ומשמשים עדיין באותו
כלא?

שר המשטרה ח' ברלב:

1. התשובה שלילית. מדובר במה אירועים חריגים, ואלה
נבדקו על-ידי ועדת חקירה פנימית, שמונתה לצורך כך.

2-3. המלצות הוועדה בתחום האישי ותחתום הנוגע
לניהול השוטף של בית-הכלא כוצעו כמלואן.

בעקבות האירועים בבית-גין פורסמו נתונים שונים בקשר להיקף האירוע.

אודה לך אם תשיב לי:

1. כמה אנשי משטרה נפצעו — קל, בינוני וקשה?
2. מה הוא היקף הנזקים שנגרמו לרכב ולרכוש?
3. כמה מאנשי בית-גין נעצרו עד היום?
4. כמה אנשי מג"ב סירבו למלא פקודה?
5. האם נעשה שימוש בנשק חם? אם כן — האם הוחרם הנשק?
6. האם יועמדו לדין אנשי ההתנחלות שקרמה לאירוע?

שר המשטרה ח' בר-לב:

1. נפצעו 21 שוטרים, כאורח קל ובינוני.
2. במהלך האירועים ניווקו 14 כלי רכב משטרה 67 כלי רכב של רשות שמורות הטבע. כן ניווק חלק מהציוד המשטרה לפיזור הפגנות.
3. 47 מתושבי בית-גין נעצרו לצורך חקירה ושחררו. אגב, נחקרו מעל 300 תושבי בית-גין, אבל 47 נעצרו לצורך חקירה.
4. שני שוטרים.
5. לא נעשה שימוש בנשק ולא הוחרם נשק.
6. התשובה חיובית.

3596. שיטות החקירה של המשטרה

חבר הכנסת א' אבוחצירא שאל את שר המשטרה ביום י"א באב התשמ"ז (6 באוגוסט 1987):

בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת הופיע ניצב רחמים חרד, לשעבר מפקד המחוז הצפוני, וביקר את שיטות החקירה של מחלקת החקירות של המשטרה.

ברצוני לשאול:

האם אתה מתכוון לבדוק את דבריו של ניצב חרד ולהסיק מסקנות?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

התשובה שלילית. טענותיו של מר חרד בעת הדיון בוועדת הפנים הופרכו בו במקום על-ידי אנשי המשטרה שהשתתפו בדיון.

3694. מעשי רצח בבתי-הכלא

חבר הכנסת אמי' לין שאל את שר המשטרה ביום כ' בחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

שוכ אירע רצח בבתי-הכלא איילון שברמלה, ואין הוא מקרה בודד בבתי-הכלא בישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם יכול השר להוסיף ולפרט בפני הכנסת את מקרי הרצח והתקיפות שנעשו בבתי-הכלא בישראל?

2. כיצד אפשר למנוע אירועים כאלה בבתי-הכלא?

דב שילנסקי (הליכוד):

כבוד השר, אני מכיר אישית את נועם פדרמן, בנו של הלוחם הדגול לתקומת המדינה דוד פדרמן, ואני משוכנע שגרסתו אמיתית. כל העניין נובע מביקוריו של נועם פדרמן בהר-הבית, היינו — הרקע הוא איריאולוגי. האם כבוד השר מסכים אתי שאין כל חשש שכחור כזה יברח בו בזמן שהוא מעוניין להוכיח שמותו ליהודים לבקר בהר-הבית?

וכן, כבוד השר, הגיעו אלי לאחורונה הרכה תלונות על התנכלות ליהודים העולים להר-הבית. מה ברע כבוד השר לעשות נגד תופעה חמורה זאת?

שר המשטרה ח' בר-לב:

אני לא מכיר את נועם פדרמן, לא את אביו, לא את סבו, אבל אני קובע — — —

דב שילנסקי (הליכוד):

את סבו גם אני לא מכיר.

שר המשטרה ח' בר-לב:

אבל נועם פדרמן הוא "דעם אלטן פדרמן'ס אייניקל" כנראה.

אני יודע שהעניין נבדק על-ידי החוליה הארצית. כלומר, לא על-ידי קצין כודק או קצין תלונות הציבור ביחידה. יש יחידה ארצית העוסקת בחקירות של שימוש בכוח בתנאים מסוימים. את המקרה הזה בדקה החוליה הארצית. היא איננה מוסמכת לפסוק אם צריך לפתוח תיק או לא, אלא כל בדקה שלה מועברת לפרקליטות, והיועץ המשפטי לממשלה הוא הקובע אם לסגור את התיק או לפתוח תיק או להשלים את החקירה. כפי שמסרתי: כרגע זה הביאה המשטרה לפרקליטות המלצה לסגור את התיק, כי לדעת החוקרים השימוש בכוח היה סביר. מאחר שנועם פדרמן התנגד להוראת השוטרים להצטרף אליהם. מה תהיה התלטת הפרקליטות — אינני יודע.

לגבי המתלוננים על הגבלות בביקורים בהר-הבית או על הפרעות: הכתובת היא כמוכן גם יושב-ראש ועדת הפנים, אבל הגורם שצריך לבדוק את זה הוא המשטרה, ואני מציע שכל תלונה כזאת תועבר למשטרה, והיא תיבדק.

דב שילנסקי (הליכוד):

זו המלצה, אני מבין, לכוא להר-הבית פעם נוספת ולבדוק.

שר המשטרה ח' בר-לב:

זה כמו בשאלתא בעל-פה: הזכות ישנה, השאלה היא אם אנחנו חייבים לממש לאלתר את כל הזכויות שלנו. אני חושב שההשלכות של ביקור כזה, היינו מה ביקור כזה מחייב מבחינת משטרת ישראל, צריכות להיות שיקול שחייבים לשקול אותו.

דב שילנסקי (הליכוד):

תודה רבה.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבין שזאת היתה תשובה גם על שאלתא מס' 3515 של חבר הכנסת כהנא. זה בדיוק אותו נוסח, נרמה לי אפילו שזה ניסוח של אותו מנסח.

שר המשטרה ח' בר-לב:

כן.

3518. אירועי בית-גין

חבר הכנסת מ' כהנא שאל את שר המשטרה ביום כ"ה בתמוז התשמ"ז (22 ביולי 1987):

3697. נסיעה לחוץ-לארץ של האסיר
עירא רפפורט

חברת הכנסת ח' גרוסמן שאלה את שר המשטרה ביום כ' כחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

פורסם כי האסיר עירא רפפורט קיבל רשות לנסוע לארצות-הברית בגין מחלת אמו.
ברצוני לשאול:

1. האם נוהג מקובל הוא, לאפשר לאסירים לצאת את הארץ לביקור משפחתי?

2. אם כן — האם יכול השר למנות מקרים קודמים ולפרט את שמותיהם של האסירים שקיבלו היתר דומה בחמש השנים האחרונות?

3. אם היו תקדימים כאלה — האם יצאו אסירים את הארץ עם ליווי או לכדס?

שר המשטרה ח' ברילב:

1—3. אין מניעה בחוק ובנוהל לאפשר לאסיר חופשה גם מחוץ לגבולות המדינה. האסיר עירא רפפורט היה האסיר הראשון, ועד כה היחיד, אשר ביקש חופשה כזאת.

הי"ד א' נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת חייקה גרוסמן.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני השר, האם מתשוכתך זו אני צריכה להכין, שעד עכשיו לא היתה שום פנייה מסוג זה, ולכן גם לא נדונה פנייה כזאת?

שר המשטרה ח' ברילב:

נכון.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

תודה.

3699. תופעת דקירות הסכין

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר המשטרה ביום כ' כחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

התרחבות דקירות כסכין על-ידי עבריינים למיניהם מדאיגה מאוד את אזרחי ישראל וחושביה.

ברצוני לשאול:

1. מה עושה משטרת ישראל כדי לצמצם ככל האפשר את ממדי התופעה?

2. האם שוקל משרדך ליוזם חקיקה מיידית, שתחמיר במידה מספקת בעונשם של נושאי סכינים ללא הסבר מתקבל על הדעת?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משטרת ישראל ערה לתופעה, והכריזה עליה כעל תופעה שהטיפול בה — ככל הקשור לתפיסת המבצעים והבאתם לדין — הוא בעדיפות גבוהה.

נוסף על כך פנה ראש אגף החקירות למנכ"ל משרד החינוך וביקש ממנו, שמערכת החינוך תשתף פעולה כטיפול בתופעה זו על-ידי פעולות הסברה וקביעת נהלים פנימיים במסגרת בתי-הספר ומוסדות החינוך.

3. האם מוכן השר להבהיר לכנסת את עמדתו ביחס לגורדין מוות לאסירים הרוצחים אסירים בחוץ כתי-הכלא?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במהלך שנת 1987 עד היום אירעו ארבעה מקרי רצח של אסירים בין כותלי הכלא: ב-1 במרס 1987 — בעזה — האסיר רחם מנסור נרצח בחניקה על-ידי חברו לתא, כחשד ששיתף פעולה עם השלטונות; ב-30 באפריל 1987 — בבית-המעצר ררוס — האסיר אבו מוטלק נרצח על-ידי חבריו לתא, אחד מהם הודה ברצח על רקע של משכבי זכר; ב-12 במאי 1987 — בכלא איילון — האסיר ררוו כהן נרצח על-ידי חבריו לתא; ב-22 באוקטובר 1987 — בכלא איילון — סלימאן אבו מדיגס נדקר למוות באגף ההפרדה על-ידי אסיר אחר באמצעות דוקרן.

2. לא ניתן למנוע לחלוטין מעשי רצח בין כותלי בתי-הסוהר, אך שלושה גורמים יכולים להקטין את הסבירות להתרחשות אירועים מסוג זה: מתקנים נאותים (תאים מבודדים); מיון נכון; מודיעין. שב"ס מודע לגורמים אלה ועושה במסגרת האילוצים הקיימים כל שניתן לשיפור פני הדברים.

3. אני נמצא כרגע בעיצומו של גיבוש עמדה בנושא.

3695. מעשי תוקפנות של אברכי ישיבת
"שובו בנים"

חבר הכנסת מ' מיעארי שאל את שר המשטרה ביום כ' כחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

ב-19 באוקטובר 1987 פרצו שישה מתלמידי ישיבת "שובו בנים" לחנות מכולת ברחוב הגיא, שבבעלותו של עזאם אבלבן. הם תקפו את היושבים בחנות במוטות כדול חדים ובאלות, ניפצו זכוכיות של כמה חלונות ראווה וזרקו את הסחורה על הרצפה. התוקפים נסו וברחו, וכמונסתם הכו כאלות שני הולכי רגל, אחד מהם זקן בן 70.

אין זה מעשה התוקפנות הראשון מצד תלמידי הישיבה.
ברצוני לשאול:

1. מה עשתה המשטרה כפרשה זו — האם נעצרו התוקפים, האם נחקרו והאם נפתחו נגדם הליכים משפטיים?

2. אם לא נעשו צעדים אלה — מדוע?

3. אילו אמצעים אתה נוקט כדי למנוע הישנותן של תקיפות כאלה?

שר המשטרה ח' ברילב:

1. המשטרה חקרה את האירוע, ועצרה ארבעה חשודים מיישיבת "שובו בנים". בחקירתם הכחישו אלה את השתתפותם בתקיפת המתלוננים, נערכו מסדרי זיהוי של החשודים, אך המתלוננים לא הצליחו לזהות איש. במהלך החקירה נאספו ראיות נגד אחד מתלמידי הישיבה, ומשטרת ירושלים המליצה בפני הפרקליטות להעמידו לדין.

3. כאזור מתקיימים סיורים של אנשי משטרה ומג"ב, ומתפקידם למנוע הפרות סדר מכל סוג שהוא. המשטרה מגיבה ומטפלת בכל אירוע אשר מתקבלת ידיעה על התרחשותו.

נוכח התפטרותו של גונדר דוד מימון מתפקידו כנציב שירות בתי-הסוהר, כרצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות להתפטרותו?

2. כיצד מתכוון השר להתמודד עם תופעת חוסר היציבות, הפוקדת את פיקוד שירות בתי-הסוהר?

שר המשטרה ח' בר-לב:

1. הנציב התפטר מסיבות אישיות. פירוט יתר ניתן במסיבת עיתונאים שערך דוד מימון ב-15 בנובמבר השנה.

2. את שירות בתי-הסוהר לא פוקדת אי-יציבות. הנציב ורטהיימר פרש בתום קדנציה מלאה של ארבע שנים. הנציב סוסיס פרש בתום שנה וחצי משיקולי הוא, ואילו הנציב מימון פרש, כפי שכבר ציינתי, מסיבות אישיות. הנציבים סוסיס ומימון היו לכל הדעות אנשים המחויבים למערכת שב"ס, והם אף זכו לאמונם של רוב חברי הכית. לא היה אפשר לצפות מראש, שהם יפרשו טרם זמנם.

יתרה מזאת, גם בפיקוד שב"ס אין אי-יציבות. הקצינים שפרשו לאחרונה פרשו משום שהשירות הגיע למסקנה, שהם תרמו את חלקם ואין באפשרותם להמשיך ולתרום למערכת.

היור"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

כבוד השר, הרשה לי לעדכן את היישב-ראש, שמאז הגשת השאילתא הספקנו לשרוח בארבע עיניים, ואני מקווה ששיחתנו גם תישא פירות. ככל זאת, על רקע הדיונים המתנהלים היום בממשלה בענייני התקציב, אני מבקש לדעת, אם יש לך הסתייגויות מהצעת האוצר בנוגע לתקציב שירות בתי-הסוהר?

שר המשטרה ח' בר-לב:

הייתי בין השרים שכבר הכיעו את רעתם בישיבת הממשלה. גם לפני כן נפגשתי עם שר האוצר והעליתי בפניו נושאים, המחייבים תוספת תקציב ל-150 תקנים לשירות בתי-הסוהר, כדי להתחיל לעבור ממשמורת של 48 שעות רצופות למשמורת של 24 שעות רצופות ועוד 48 שעות. ביקשתי אף תוספת תקציב, כדי לחזק את המימון של בתי-הסוהר וסגירתם, וכדי לפתור את בעיית הצפיפות, שגם בנוגע אליה עדיין אי-אפשר לראות את האור בקצה המנהרה, כי במצב התקציבי הקיים ובהצעת האוצר הנוכחית אי-אפשר לשנות את המצב, הוא מתחת לנדרש.

3705. סידורי הביטחון בשערי-שכם

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר המשטרה ביום כ' בחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

מאחר ששערי-שכם הוא מקום מועד לפרוענות, כרצוני לשאול:

אילו צעדים יש בדעתך לנקוט, כדי להבטיח את שלומם של היהודים הבאים בשערי-שכם?

חשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משטרת ישראל שומרת על הביטחון והסדר הציבורי בעיר ומקצה כוחות משטרה ומג"ב להבטחת העוברים בעיר העתיקה. כחגים ובאירועים מיוחדים מתוגבר מערך האבטחה

2. היועצת המשפטית של משטרת ישראל פנתה למשרד המשפטים בבקשה לפעול לתיקון חוק העונשין כך שיוחמרו האיסורים הקיימים; זאת לצד הרחבת תחולת האיסור על נשיאת אולרים בשטח מדינת ישראל בכללותו (לרבות אזורים שבטיים ותתי-אזור באר-שבט).

3700. סרטי תועבה

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר המשטרה ביום כ' בחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

אנו קוראים ושומעים על תפוצה גוברת והולכת של סרטי תועבה ומופעים הנוגדים את עקרונות החוק והמוסר המקובלים הן בקרב הציבור הרחב והן בקרב בני הנוער, לרבות הקטנים שבהם.

כרצוני לשאול:

1. האם מודעת המשטרה למצב ורואה צורך לנקוט צעדים מיידיים כדי לבלום את התופעה המתפשטת?

2. האם ובאיו מידה נקט משרדך צעדים בשנה האחרונה כדי להביא לדין את יוזמי התועבות הללו ומפיצייהן?

3. מה יש בדעתך וברעת משרדך לעשות להבא כדי לצמצם ככל האפשר את ממדיה של התופעה ואת נזקיה?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשטרה מודעת לנושא ופועלת בו על-פי העקרונות הכלליים שנקבעו בפסיקה בתי-המשפט העליון. על-פי עקרונות אלה מחקבלות ההחלטות, באילו מקרים תיפתח חקירה.

2. המשטרה בודקת ומטפלת בכל תלונה המוגשת לה בגין חשד לעבירה זו הן על-ידי אזרחים והן על-ידי המועצה לביקורת סרטים ומחזות.

3. משטרת ישראל תמשיך לפעול על-פי העקרונות המנחים אותה.

3703. הסתה ל"ג'יהאד" בהר-הבית

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר המשטרה ביום כ' בחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

כרצוני לשאול:

אילו צעדים נקט משרדך, כדי להעמיד לדין את המואזין שהסית והטיף בגלוי ל"ג'יהאד" נגד היהודים בזמן האירועים האחרונים בהר-הבית?

חשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ב-11 באוקטובר 1987 היתה הפרת סדר על-ידי בני מיעוטים, כעקבות עלייה של "נאמני הר-הבית" להר-הבית, ונפתח נגדם תיק פלילי.

במהלך האירוע קרא המואזין ברמקול לציבור הערבי, לעלות להר-הבית. הקריאה לציבור, כפי שנקלטה ונחקרה על-ידי המשטרה, היתה לבוא ולהתפלל בהר-הבית.

3704. נציב שירות בתי-הסוהר

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום כ' בחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

— שאילתות ותשובות; הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקרמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת הנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

ברצוני לשאול:

1. האם חקרה המשטרה טענה זאת?
2. מה הן תוצאות החקירה?
3. אם אין המשטרה חוקרת, מה היא הסיבה לכך?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 3. משטרת ישראל חקרה את עצם הנסיעה והפגישה עם אנשי אש"ף בגניבה. לא התגלו בחקירה ממצאים, המאמתים את הטענה בדבר קבלת כספים מאש"ף.

3887. העסקת אלכוהוליסט בשירות
בתי-הסוהר

חבר הכנסת ז' עטשי שאל את שר המשטרה ביום " בכסליו התשמ"ח (1 בדצמבר 1987):

קיימת שמועה, שיש בדעת שירות בתי-הסוהר להחזיר לעבודה את מר ח"ע (שמו המלא מופיע במקור), שהוצא לגמילה מאלכוהול פעם אחת ונשלח ללימודים לפני שנה.

ברצוני לשאול:

1. האם יש יסוד לשמועה הזאת?
2. אם כן — איך יסביר שר המשטרה את דבר חזרתו לשירות שב"ס, אף שמדובר באלכוהוליסט?
3. האם פוטר הג'ל משב"ס?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 3. אין יסוד לשמועה. גם לא הוכח שרכי-כלאי חיים עמר הוא אלכוהוליסט. עם זאת, הוא מסיים את שירותו בשב"ס.

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני שר המשטרה, אני מודה לך על תשובותיך על שאילתות של חברי הכנסת.

שר המשטרה ח' בר-לב:
תודה רבה.

בשוטרים נוספים, ולעיתים גם בחיילים, המוקצים למשימות אלה ועומדים תחת פיקוד מרחב ירושלים.
אזור שער-שכם מאובטח במיוחד, מפני שהוא מועדף על-ידי חיריים וישראלים הבאים ברגל לכותל.

3706. התנהגותם של שוטרי משמר הגבול
בטיבה

חבר הכנסת ח' זיאר שאל את שר המשטרה ביום כ' בחשוון התשמ"ח (12 בנובמבר 1987):

נמסר לי כי ביום שלישי, 3 בנובמבר 1987, נכנס סווד של משמר הגבול להרוץ בתיקפה של חושב הכפר טיבה, מר רייב טייבי, ציווה על הנמצאים במקום לעמוד כשפניהם לקיר, ערך עליהם חיפושים ובדק את תעודות הזהות שלהם. יש לציין שזה מעשה חוזר ונשנה.

ברצוני לשאול:

1. האם מוכן השר לבדוק את התנהגותם של שוטרי מג"ב האלה?
2. מה יש בדעת השר לעשות בנוגע להתנהגותם של שוטרי מג"ב כלפי אזרחים שלווים?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האירוע נשוא השאילתא נבדק, מן הכדיקה מתברר, כי לא נמצא יסוד לטענה כי האנשים שהיו כבית-הקפה נצטוו לעמוד עם פניהם לקיר. כל מה שנדרש מהם היה לעמוד בשורה כדי שיהיה קל לזהותם כאמצעות תעודות זהות. התנהגות השוטרים במקרה זה הייתה מקובלת וחוקית.

2. כל התנהגות חריגה ורלימה של שוטרים נבדקת על-ידי החוליה הארצית במטה הארצי, וממצאי הכדיקה עוברים להחלטת היועץ המשפטי לממשלה.

3789. תשלום לישראלים שנפגשו
עם ערפאת

חברת הכנסת ג' חון שאלה את שר המשטרה ביום כ"ז בחשוון התשמ"ח (19 בנובמבר 1987):

בחודש ספטמבר 1987 התפרסמה ידיעה, שלפיה ישראלים שנסעו לגניבה לפגוש את יאסר ערפאת קיבלו כסף.

ד. הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה בשל המצב בשטחים והקיפאון המדיני; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה בשל אירועי הימים האחרונים בשטחים; הצעת סיעת הנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל הוראות לחיילי צה"ל שלא להגיב על כל מקרה של ידוי אבנים והפרות סדר

היו"ר א' נחמיאס:

כן, בכקשה מהמיקרופון בעוד חבר הכנסת מחמד ותד מתקדם לעבר הרוכן.

חיים רמון (המעריך):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד שאני רוחש לשר קודמו, ואני רוחש לו כבוד, הרי הנושא הנדון היום הוא בעל משמעות גורלית לביטחונה, לקיומה ולדמותה של מדינת

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא: הצעת סיעות מפ"ם, ר"צ ושינוי להביע אי-אמון לממשלה בשל המצב בשטחים והקיפאון המדיני. רשות הדיבור לראשון הנואמים בפרק זה, חבר הכנסת מחמד ותד, בכקשה.

חיים רמון (המעריך):
אדוני היושב-ראש, אם אפשר, הצעה לסדר.

חוכרת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הליכי אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

ישראל. ראש הממשלה שמיר האשים את מפלגת העבודה באחריות להמומות ולהרס.

מאיר כהנא (תנועת כך): בצדק.

חיים רמון (המערך):

דבריו הם דברי הסתה חמורים נגד שותף בכיר בקואליציה, והם מחייבים כירור כנסת.

כמה אנשים צריכים להיהרג כדי שיואיל שמיר לכבד את הכנסת בנוכחותו ובתשובתו?

היו"ר א' נחמיאס:

לא, לא, אתה רצית לשאול אותי מדוע ראש הממשלה איננו משיב — — —

שר התחבורה ח' קורפו:

אדוני היושב-ראש, אתה צריך להגיב — — —

היו"ר א' נחמיאס:

אני כבר מגיב.

חיים רמון (המערך):

אני כבר מגיע לשאלה ומסיים.

שר התחבורה ח' קורפו:

אתה לא מסיים, אתה לא יכול אפילו להתחיל.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני, אתה רצית לשאול אותי, מדוע ראש הממשלה איננו נוכח כאן. אילו שאלת זאת, הייתי משיב לך. אינך יכול להחחיל לנאום כאן.

שר התחבורה ח' קורפו:

אתה אומר דברים שאין לך כל זכות לומר אותם — — —

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני כבר מסיים במשפט אחר.

היו"ר א' נחמיאס:

אתה רצית לשאול אותי בעניין ראש הממשלה, וזאת יכולת לשאול אותי: מדוע ראש הממשלה איננו נוכח כאן.

חיים רמון (המערך):

אני כבר מסיים. אני מבקש מיושב-ראש הכנסת לדרוש מראש הממשלה להשיב כעצמו ולא עליידי שליח על הצעות האי-אמון.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה. חשוכתי אליך: לממשלה מותר על-פי כל דין ועל-פי כל סדר ולפי תקנון הכנסת לשלוח שליח מטעמה להשיב במקומה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

לרבות ראש הממשלה. השר קורפו שמע אותך.

חיים רמון (המערך):

ראש הממשלה לא יבוא לעולם לכנסת? זה נושא — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אתה מנהל את הממשלה? יש טידורים בממשלה.

חיים רמון (המערך): צריך לשמור על כבוד הכנסת. גם אתה צריך לעשות זאת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני שומר על כבוד הכנסת לא פחות ממך, אבל יש סידורים מסוימים.

חיים רמון (המערך):

למה הוא לא בא? הוא מזלזל בכלונו.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

מאיר כהנא (תנועת כך):

— — —

שר התחבורה ח' קורפו:

אם אתה רוצה להעלות נושא, תביא את הדברים בצורה — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת חיים רמון, כאשר רוצים לשאול שאלה, צריך להציג אותה בדרך נכונה ולא לעשות ממנה נאום. אתה היית צריך לשאול אותי, מדוע ראש הממשלה איננו נוכח.

שר התחבורה ח' קורפו:

— — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

גם לפני שבוע — — —

חיים רמון (המערך):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מחמד ותד, בבקשה.

מחמד ותד (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממשלה זו היא ממשלת הטוב, הרע והמנוחק, היא ראויה לאי-אמון משתי סיבות: היא ראויה לאי-אמון על מעלליה בשטחים, שהסתכמו עד כה כ-11 הרוגים ועשרות פצועים; היא ראויה לאי-אמון על שקריה לעם ישראל והולכתו שולל, על המצאת תירוצים למיניהם המתמירים להסביר את מה שקורה בשטחים הכבושים, כמקום להשתמש בשכל הישר ולסיים מהר ככל האפשר את הכיבוש, להכיר בזכותו של העם הערבי הפלשתיני להגדרה עצמית, לבחירת נציגיו, למשא-ומתן על בסיס הכרה הדדית במסגרת ועידה בין-לאומית.

הטוב — ואנחנו בתנוכה — משחק את תפקיד הסביכון הלאומי, והוא מסתובב בכל כירות העולם עם בשורת הוועידה הבין-לאומית, שאין לה גיבוי מראש ממשלתו שלו. הרע — נדחק כפיל בחנות חרטינה למורח-ירושלים, והמנוחק — אכן מנותק מההתרחשויות בישראל ובזירה הבין-לאומית. הוא מנותק עד כדי כך, שהוא מצהיר שאיננו מתרגש מזה שהאמריקנים, אחרוני ידידינו, מותחים ביקורת קשה על מדיניות ישראל בשטחים הכבושים ועל גל הדיכוי הפוקד לאחרונה את השטחים האלה.

שמענו הרבה מאוד תירוצים, אדוני היושב-ראש, הסביכון מואשם כבוגד, הסרכן הלאומי המנוחק חרל להתרגש, ומה שעובר על השטחים — כך הם אומרים לנו — זה גל, והוא יעבור. הם אינם מבינים שבעקבות גל זה יבואו מאות ואלפי גלים, ויום אחד יבוא הגל האדיר שישטוף את הכיבוש ויפנה את הדרך למשא-ומתן מנוכח על בסיס הכרה הדדית בין שני

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החויה הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

העמים: העם הערבי הפלשתיני והעם היהודי היושב בישראל, כמדינת ישראל העצמאית.

הם מאשימים זה את זה, כאילו צה"ל מייצג שתי מפלגות. הם טוענים: צה"ל ישתלט על הפרות הסדר. צה"ל איננו שלט היום בעצמו והוא מובל לכל סמטה. לכל מחנה פליטים, על ידו צעיר הערבים באותו מחנה. הם קובעים לו את הטקטיקה והם מושכים אותו באף. לא ההוראות ולא הפיקוד.

ממשלה שהביאה למצב הזה ראוי שתדר מיד מהבמה, כי היא פוגעת בכלום, ככל ילדי עם ישראל, כילדי הפלשתינים כולם, אך חברי הממשלה מתחפרים בעמדותיהם. אלה הן הפרות סדר, הם אומרים, ואילו הפרת הסדר לפי קנה מידה בין-לאומי: לפי כל החוקים שאומות נאורות בעולם מכירות בהם היא המשך הכיבוש ולא שום דבר אחר. כאן מתחילה ההתפרעוה וכאן מתחילה הפרת הסדר. לא מדובר בקומץ של מתפרעים, כפי שאומרים לנו. ובכך מנסים להוליך שולל את הציבור בישראל. מדובר בהתקוממות עממית המקיפה את כל שכבות האוכלוסייה בשטחים הכבושים, ודי לנתח את ההרכב של רשימת ההרוגים, אדוני השר, כדי לדעת שילד בן 12 איננו מתפרע ואם לשמונה ילדים. בת 56 אינה מתפרעת.

יאסר ערפאת אמר זאת. רכין, שר הביטחון, אמר זאת, וכדאי שתזכרו את זה.

קריאה:
מתי?

מחמד ותד (מפ"ם):

גם עכשיו הוא אמר את זה בארצות-הברית, והוא מנסה להכדיל בין חומייני לבין העם הפרסי. אבל, אם העם הפרסי לא היה מקבל את חומייני, חומייני לא היה קיים, ואתה, חבר הכנסת שבת וייס, מכיר דוגמאות רבות דומות בהיסטוריה, וחלילה לך להיכשל בהפרדות מהסוג הזה.

הם רוצים פשוט שהכיבוש ייגמר, ואתם, מתוך ניחוק גמור מהמציאות, או מנסים לומר: תפעילו יד קשה, והרי ככל שתפעילו יד קשה יותר כן תגבר ההתנגדות לכיבוש, או שאתם מציגים לנו אידייליה: הגנה יש לנו דרויקום עם הערבים. חברי חרות הולכים לחלחול ומתארחים שם.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

אלה "קוקו", אלה חברי חרות — —

מחמד ותד (מפ"ם):

הרי כל חרות זה "קוקו", מהמסד עד הטפחות. וה"קוקו" הזה רוצה לספר לעולם, שהנה אנחנו חיים כדרייקום עם הערבים. איפה הדרויקום הזה? איפה אנשי חרות מחלחול? איפה אנשי "אגודות הכפרים", שפגשו בכית הזה את שמיר המנותק, שדיבר אתם ככיכול על שלום? איזה שלום הוא הציע להם?

יש מצב אבסורדי, שבו הליכוד מקלל את המערך. המערך — הם אומרים — בוגד; והמערך מקלל את הליכוד. הרי את הביטוי "מנותק" לא מחמד ותד המציא, רפי אדרי המציא, ואת הביטוי "הסרבן הלאומי" המערך המציא, לא מפ"ם המציאה, אבל הם הולכים יחד יד ביד, הסביבון הלאומי עם הסרבן הלאומי אינם מתנתקים, אחד אומר: אני רוצה שלום. השני אומר: אני רוצה שלום. אבל שניהם אומרים: להרביץ בערבים, להכביד את הכיבוש.

מי שמדבר על שלום-אמת ופניו לשלום — ולצורך זה אני מוכן להניח שפרס טוב במובן מסוים — שיצא מהממשלה הזאת אם אינה נופלת, וכל עוד הוא אינו יוצא מהממשלה הזאת, הוא נושא במלוא האחריות למעלליה ולמחדליה. הדרך לשלום עוברת במקום אחד: סיום מהיר של הכיבוש, הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני, הכרה פלשתינית בקיומה של ישראל, ומשא-ומתן במסגרת ועידה בין-לאומית אמיתית — לא ועידת-דמה — בהשתתפות נציגים מוסמכים של הפלשתינים על-מנת להגיע לשלום, לא באמצעות היד הקשה ולא כאלומות, ואי-אפשר לנתק את מה שקורה בגדה המצב המדיני.

ועידת הפסגה הערבית אכזבה, ועידת הגדולים במובן זה לא הציעה שום דבר. ישראל איננה מסוגלת להציע כל פתרון באמצעות ממשלתה. בליכוד אמרו: אם נביא אותם לירי-אוש, הם יקבלו את המצב. הם הגיעו לירי-אוש, אבל הייאוש הוציא אותם לרחובות, ואם הגל הזה ישקע ולא ייעשה מעשה שיוכיל לפתרון אמיתי, יבואו אחר כך גלים אדירים, שיגרמו להרס רב מאוד.

השר י' הורביץ:
ואו מה?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
רק זורקים אבנים.

מחמד ותד (מפ"ם):
וקן בן 52 איננו מתפרע.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
הוא רק זורק אבנים.

מחמד ותד (מפ"ם):

זה ההרכב של רשימת ההרוגים על לא עוול בכפם, והיא מקיפה את כל שכבות הציבור הפלשתיני. ואתם באים ומספרים לנו: הם מוסתים והם מפחדים.

יהושע מצא (הליכוד):
אתם מסיחים.

מחמד ותד (מפ"ם):

אשף איננו מחזיק עשרות אלפי חיילים עם רובים מכונים לחזיהם של המפגינים, ומי שאינו מפחד מהרובה המכוון לראשו ולחזהו לא יפחד מאיומי טרק הבאים ככיכול ממקום כלשהו הרחוק ממקום מגוריו. לכשתכנס, זה המצב, אך אתם מעמיקים את הסתירות האלה וממשיכים בסיפורי ההסתה והחדוות שאנו שומעים שבועות על גבי שבועות.

לא מזמן הסתיימה ועידת הפסגה הערבית בעמאן, יצאתם בבשורה גדולה: הבעיה הפלשתינית נדחקה לקרן זוית, המלך חוסיין יצא מנצח. הפרודירנים מרימים ראש בשטחים הכבושים. איפה הם היו בכל עשרת הימים האלה? למה לא ראינו אותם יוצאים לרחובות ואומרים: "יחי המלך", "יחי ההסכם עם ישראל"? הם פשוט אינם קיימים. הם קיימים רק בדמיונכם, אתם המצאתם אותם. הם רוצים שהכיבוש ילך, כולם רוצים כזה, עד האחרון — פרודירנים, פרודירנים, פרודירנים, פרודירנים, פרו כל מה שתרצו להעלות על הרעת.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
פרודירנים.

מחמד ותד (מפ"ם):

פרודירנים? ידידך רכין הוא הפרודירני. הוא אשר אמר: זאת המדינה הידירה וזה העם הידיד הטוב ביותר לישראל. לא

חוכרת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע איאמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע איאמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע איאמון לממשלה —

שר התחבורה ח' קורפו:

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני יודע את מי לשאול. נניח שאשאל את ראש הממשלה, מה הוא מציע לפלשתינים? איך הוא ייתן פתחון-פה להתנגדותו של הפלשתיני? אני רוצה לשאול שאלה אחרת, אדרבה, אולי נאמר להם, איזו התנגדות, איזו מורת רוח מהכיבוש הישראלי אנחנו נראה כמורת רוח לגיטימית? בואו נאמר להם. אולי נמצא משהו. ברם, אין הבעת מורת רוח לגיטימית בעינינו, כי כבר מניתי את כל הרשימה.

לפיכך, מה שאנחנו מציעים להם הוא אך ורק דבר אחד: חנופה, השתעבדות, הכנעה, הרכנת ראש, אמירת אמן, שיתוף פעולה. אבל, אם יש משהו — יש שמועות כאלה, שיש גם פלשתינים המכבדים את עצמם, אני לא בטוח שזה נכון, אבל יש שמועות עקשניות שיש גם פלשתינים המכבדים את עצמם — ובכן, אם יש פלשתינים המכבדים את עצמם ולא רוצים ללכת בדרך ההכנעה והרכנת הראש ושיתוף הפעולה, אחרי שחסמנו בפניהם את כל האפיקים האחרים, נשאר להם רק דרך אחת, שבידיים שלנו הובלנו אותם אליה — דרך המרי האזרחי. כי לאן הם יפנו? לא כולם רוצים להיות קוויזלינגים.

כאשר סוגרים את האופק המדיני, וכאשר סוגרים את כל האפיקים האחרים ואת כל הדרכים האחרות — אני חושב שטבעי ואנושי שיוודע ייאוש. אם אדם נקלע לייאוש, אין לו מה לאבר זולת ייאוש. האם אין זה הגיוני? — אין לו מה לאבר זולת ייאוש.

אני נגעל כל פעם מחדש, כאשר אני רואה כיורוקרטים במדים ובלעדויהם ומנהיגים מדיניים, לא עלינו, המדברים על הרוב הדומם, על הפרגמטיס, אנכי, אם קראתם פרק אחד בהיסטוריה, היכן נעשתה התקוממות עממית — ותיכף אדבר עליה — הרי לכל הפחות בשלביה הראשונים היא נעשתה על-ידי קבוצות. ממתי חולל הרוב הדומם את הסיטואציה המהפכנית? ריבוננו של עולם, האם לא קראנו אף פרק אחד בהיסטוריה?

מה לא רואים עוד מהגן שעומדים עליו — אפשר לומר — 300 המלקקים? לא רואים ממנו את הסימנים הברורים להסתאבותו של הכיבוש. הרי יש לו סימנים ברורים. גם הם כבר קלטיקה. ריבוננו של עולם, הרי ברור שלא נמציא שום דבר חדש, אף שחשבנו שנמציא.

הסימן הראשון: כאשר כיבוש מתחיל לירות על-כורחו — אני מרגיש: על-כורחו — הוא יורה הרכה, בלי הכרה, משום שהוא מגיע כמובן מסרים למצב של איבוד עשתונות, והוא מאבד באופן חלקי את השליטה.

הסימן השני לגסיסה המכוערת של הכיבוש — אנכי, גסיסה כזאת יכולה להימשך שנים רבות — שהכיבוש מתחיל לפחד מפני עצמו, מפני מעשיו, הוא רוצה להרחיק בוודאי קודם כול את המצלמות, כאילו התמונה היא המציאות. רבותי, מי לא ניסה, באיזה מקום בעולם לא ניסו להרחיק קודם כול את המצלמות? בדרום-אפריקה ניסו להרחיק את המצלמות. נו, האם השתנתה כהוא-זה המציאות בדרום-אפריקה?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
האם זה יעמוד לשלטון הלבן בדרום-אפריקה? האם זה

מחמד ותד (מפ"ם):

ועל זה אנהגו מציעים איאמון בממשלה הזאת, כדי שתקום ממשלה שתמנע התפרצות גלים חדשים.

השר י' הורביץ:

מה יהיה אחרי הגלים?

מחמד ותד (מפ"ם):

הגלים ישטפו את הכיבוש, יהיה משא-ומתן. אתה מכירם שיש בו גל אחד? אומנם אינך ימאי, אבל כל מי שביקר אי פעם במקום שיש בו גל יודע שבעקבותיו באים גלים נוספים, ושלא כל עונה היא עונת אביב. יש גלים קטנים ויש גלים גדולים. ניזהר וא מהגול הגדול, מהשיטפון הגדול. הממשלה הזאת צריכה לרדת וצריכה לקום תחתיה ממשלת שלום בישראל. תודה רבה.

השר י' הורביץ:

—

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מחמד ותד. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי שריד, בבקשה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתמול, ב-15 בדצמבר 1987, בערה הארץ ונירון קיסר עלה על גג ביתו החדש ברובע המוסלמי בכירושלים וניגן כניור. הארץ בערה ובערה והוא ניגן וניגן. ויחד אתו — עם שרון-נירון-קיסר — היו על הגג עוד 300 חנפנים, מלחי פנכה, צבועים, הרפתקנים, אופורטוניסטים, שוגים בהזית ומוכי ירח. רוח רעה, רוח ערופים, רוח של כיעותים ותעתועים עברה במיתרי הכינור האפוקליפטי הזה כדי להרעידים למנגינה של טירוף. והארץ המשיכה לבעור למטה, והם המשיכו להכביר שם למעלה.

כשעומדים על הגג ורואים, לא יכולים לראות, לא רוצים לראות, מיליון וחצי פלשתינים הנמצאים למטה כבר 20 שנה תחת כיבוש, חסרי מעמד, חסרי זכויות, אבל בעיקר, רבותי, חסרי תקווה.

אני רוצה לשאול אתכם שאלה, ונדמה לי שהיא הגיונית. מה יעשה פלשתיני שאינו רוצה בכיבוש הישראלי? מורד, הפלשתינים לא רוצים בכיבוש שלנו. מה הוא צריך לעשות? פעולה פוליטית? אנכי, הדברים האלה חלים על המערך ועל הליכוד גם יחד. פעולה פוליטית? — לא בא בחשבון, כמובן, חס ושלום. אם כבר היתה איזו פעילות פוליטית, אם כבר היה נדמה אולי שצומח איזה מנהיג, ראגו מייד להצמית אותו; הפגנה? — נניח שהם רוצים להביע את התנגדותם, לתת פתחון-פה להתנגדות שלהם כהפגנה — זה בוודאי לא בא בחשבון, הרי אנחנו לא נסכים; אולי לממש את הזכות להתאספות? — חס והלילה; הזכות להתארגנות? — לא בא בחשבון; אולי לכתוב? — גם זה לא. אולי לנאום? — ודאי שלא. אולי, כרוחק, לעזאזל, להביע התנגדות לא אלימה? — מרכז לאי-אלימות — ודאי ודאי שלא, אולי הוא האויב המסוכן ביותר.

אני שואל: מה יעשה פלשתיני הנמצא 20 שנה תחת כיבוש, והוא רוצה להביע את התנגדותו, כאשר כל הדרכים האלה חסומות לפניו? נשאר לו אך ורק דרך אחת ואין בלחה, והיא דרך הטור או דרך המרי האזרחי. אנתנו עצמנו דוחפים אותו אך ורק אל הדרך הזאת. כי אין לו שום מוצא אחר.

אני רוצה לשאול — את מי? אני לא יודע את מי לשאול. אולי אני אשאל את השר קורפו.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

יארץ את ימיה, משום שהתרחקו המצלמות? האם ריחוקן של המצלמות פותר בעיה כלשהי, מקל אותה, משכך אותה, גורע ממנה כהוא זה?

והסימן השלישי לגסיסתו של שלטון הוא כאשר השלטון הזה מגיע למצב שהוא איננו יכול לסבול או לכלכל אפילו התנגדות לא-אלימה.

מה עוד לא רואים מלמעלה, מהגג הזה שם למעלה? לא רואים, רבותי, את הסימנים הברורים של המרי האזרחי. במקרה הזה אפשר לומר כאופן ברור לגמרי, שאין רוצים לראות, מה משמעות הדבר? אנחנו והציבור המסכן שומעים דבריהם של אלה ואחרים, שלפיהם אין מרי אזרחי, וכי האנשים שהציבור שומע יכולים לומר דבר אחד? מה זה, האם זו הערכת משקיפים מומחים? הרי כאשר הם יאמרו שיש מרי אזרחי, זאת אומרת שהם מודים בעצמם בכישלונה החרוץ, המוחלט, של המדיניות. או מה אנחנו מצפים, שיופיעו הנחתמים ויעידו על עיסתם? ונורא מתרגשים מהם גם אנשים טובים, אני מסתכל פה ורואה איש טוב, ואומרים שזה לא מרי אזרחי.

הפרשנים המלומדים האלה של המינהל האזרחי, כל אלה שמנהלים את העניין 20 שנה אומרים: לא, זה לא מרי אזרחי. הם בכלל מומחים. הם היסטוריונים גדולים. הם אנשים בעלי אוברבציות אינטלקטואליות מרחיקות לכת. אנחנו מצפים מהם שהם יבואו בעצמם וידו בפה מלא: רבותי, הגענו עד משבר, השוקת שכורה, זה מה שאנחנו מצפים.

ובכן, זה איננו ויכוח סמנטי, כפי שכמה מלומדים באמת הציעו לנו. הם אומרים: זה ויכוח סמנטי. כי יש אצלנו אנשים מעשיים, והם אומרים: מה זה חשוב, זה ויכוח סמנטי. העיץ הוא מה קורה בשטח, ואומרים את זה מכאן ומכאן. ואני אומר: זה חשוב מאוד, ודאי שמרי אזרחי איננו דבר מרוק, אינך יכול להגדיר אותו כאופן המובהק ביותר, אבל ההגדרה חשובה. היא חשובה לצורך ההתמודדות עם המצב, הרי זה הבל של שמים וארץ. אם זו באמת הפרת הדבר, יש להסיק מכך מסקנות מסוימות, יש לכך השלכות מסוימות, יש מדיניות מסוימת. אם זה טרור, זה מחייב אולי מדיניות אחרת, נקיטת צעדים אחרים. אם זה מרי אזרחי — אלו כבר נסיבות אחרות לגמרי. מה השטות הזאת לכם לומר שזה עניין סמנטי? זה כל העניין כולו.

אני רוצה להציע לכם, רבותי חברי הכנסת, כמה סימנים, אגב, אין ויכוח על כך שהסימנים, לפי דעתך, מעידים כאלף עדים — אולי רק תשעה או עשרה סימנים ועדים — על מרי אזרחי בהתהוותו.

יחזע מצא (הליכוד):

לזה אתה מטיף.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הסימן הראשון לכך הוא מקור החסיסה. זאת אומרים כל יודעי דבר, אך אינני יכול לצטט אותם. מקור החסיסה הוא פנימי, בתוך השטח ולא מחוצה לו. המנהיגות שהולכת וגדלה וצומחת שוב אינה סמוכה באופן מוחלט על שולחן המנהיגות המרכזית של אש"ף.

סימן שני — יותר ויותר מגזרי ציבור משתתפים בפעולות ההתנגדות האלה. זה לא רק עניין של "שבאב", כפי שאמר מישהו.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה עניין של שכיבה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

סימן שלישי — גם מכוגרים משתתפים במרי, לא רק צעירים — זה סימן מובהק. בכל ספר תקראו שזה סימן מובהק.

סימן רביעי — רמת התעוזה עולה, הכול מודים בכך.

סימן חמישי — מחסום הפחד הולך ויורד. מוכנים ללכת, בעוונותינו, מול הצבא, אף שידוע כמה זה יכול להיות כרוך.

סימן שישי — השליטה בשטח מתהדקת, כלומר, כאשר רוצים השבתה, השבתת מסחר, השבתת לימודים, השבתת עבודה, עושים זאת — זו עדיין איננה שליטה מלאה, אבל זו שליטה מרחיקה לכת הרבה יותר מכפי שהייתה.

סימן שביעי — רמת הסולידריות גוברת; רמת הסולידריות בין המגזרים השונים, בין הארגונים השונים, בין הגדה המערבית לרצועת-עזה, סולידריות בין-דורית ובין-גילאית.

סימן שמיני — סימן אופייני, קלסי. הצבא מאבד חלקית את השליטה ונקלע על-כורחו לנסיכות של תגובות בלתי מבוקרות שהוא איננו מעוניין בהן, והוא יודע שהתגובות האלה הן רק שמן על גלגלי הפורענות. אבל זהו המלכוד.

וסימן תשיעי, רבותי — אורך נשימה. כל יום אומרים לנו: היום, היום זה נפסק, אבל, זה לא נפסק היום כפי שזה נפסק בעבר. זה נמשך כבר הרבה זמן, ובפעם הבאה, הגל הבא, כפי שאמר כאן קודמי, יהיה גבוה יותר ואולי ממושך יותר.

משום שהיושב-ראש כרוך אריכותו אישר לי להרחיב, ועכשיו הוא רוחק בי, אני רוצה לומר: רבותי, נרחיק את המצלמות או לא נרחיק את המצלמות, אנחנו כמו דינו מוציאים את עצמנו ממשפחת התרבות הבין-לאומית. אפשר לדבר עד מחרתיים, אבל עוזו מזכיר המדינה אמר את הדבר הכואב ביותר, הוא אמר: הם עושים דברים שמדינות תרבות לא עושות, זו הפגיעה הכי כואבת.

אני אומר לכם, ואנחנו אומרים זאת הרבה זמן, וזה קורה, שהכיבוש הזה הוא אבן-יריחים על הצוואר. תבינו את זה. אלו הן משקולות כבדות מאוד על הידיים והרגליים, ואם לא ניפטר מאבן-היריחים ומהמשקולות האלה — נטבע.

הי"ר א' נתמיאס:

תודה לחבר הכנסת יוסי שריד. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר. בבקשה אדוני.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

— — — יש שלוש קבוצות נפרדות של הצעות —

הי"ר א' נתמיאס:

רק רגע, במחילה. נברר זאת. בבקשה, חבר הכנסת וילנר.

מאיר כהן אביב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, יש לי הערה.

הי"ר א' נתמיאס:

בבקשה.

מאיר כהן אביב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, אתה לא השתתפת בשיבת הנשיאות. הנשיאות החליטה לצרף את הנושאים, לא לפי גודל הסיעות, ולכן הרשימה הראשונה של הדוברים — כך החליטה הנשיאות, ולרשה לי עם כל הכבוד והענוה לתקן אותך, ולא — אדרוש את צירוף סיעת תנועת "כך" לאותן

חוברת ט'. ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ואלה שמתנהגים ככה עוד מעיזים לדבר על זכויות האדם — איך אפשר למצוא אנשים עם חוצפה כזאת? אחרי שעושים מה שעושים כממשלה, כשטחים הכבושים, מעיזים לדבר על זכויות האדם. אילו זכויות אדם — ודאי שאין מה לדבר על זכויות לאומיות — יש לעם הפלשתיני כשטחים הכבושים?

מיכאל איתן (הליכוד):

מדברים על זכויות האדם, זכויות האדם שאתם שופכים, אתם והשותפים שלכם, עליידי הטרור. מדברים על זכויות האדם.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני חשבתי שאתם חושבים שרק המערך שופך את האדם. אבל אתם, הליכוד, אתם אחראים לרם שנשפך, של ישראלים, של פלשתינים ושל לבנונים. אתם, הליכוד, אחראים עיקריים לכך. ויחד אתכם שד הביטחון הזה, רבין, שמתפאר שבשלוש שנים הוא גירש פי-שלושה יותר פלשתינים מאשר גירש הליכוד במשך שבוע שנים. הוא שווה לכם.

אך, לא רק זאת, חברי הכנסת. המצב התפתח עקב מעשי דיכוי והשפלה יומיומיים. האם לא נאכר את צלם האדם שלנו אם לא נאכר שמדי יום מתצללים באנשים, משפילים אותם? הלוא לא מפרסמים הכול. מרביצים על ימין ועל שמאל. יכול איוה פרחח מתנחל להרביץ למורה ולרופא ערבי. והכול עוכר.

חברי היו בשבת במחנה כלאטה. נשים סיפרו בהודעות כיצד קבוצה של משמר הגבול עמדה מול הנשים הצועקות, המתלוננות, ואחד מהם הוציא את איבר-המין שלו מול עיני הנשים המוסלמיות האלה, והתגרה בהן. וזוועה גדולה עוד יותר נראתה. שאיש מחבריו ממשמר הגבול לא אמר לו: מה אתה עושה, מטורף.

שר המשטרה אמר היום שמשמר הגבול בסדר. זה בסדר?

שבח וייס (המערך):

זה ניוון.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה ניוון, שחיתות, אי-מוסריות בצורה משפילה ומזוועה. תקראו מה שקרה במהלך החיפושים. ניפצו את הכול, את הרדיו, את הטלוויזיה, כלי חרטינה. "פוגרום" קוראים לזה אצל יהודים, ואנחה הופכים לפוגרום מצייקים. הלוא זאת האמת, הלוא זה מה שקורה.

איתוד משפחות — יש לי רשימה שלמה של מקרים שבהם הפרידו את האשה מבעלה, את הבעל מהאשה, את האב מהילד, ומדברים על איתוד משפחות אצל אחרים.

העניינים בבתי-הכלא — בימים אלה קיבלנו ידיעות על

כך. זה נורא מה שעושים שם, וזה כבר אחרי ועדת-לנדוי, ואחרי שיקרו גם בוועדת-לנדוי. ואת כל זה עושים בעזרת השב"כ, שהוא מוסד של שקרים מקצועיים ומענים מקצועיים, והם הודו ש-16 שנים שיקרו לכולם. כך אנחנו נראים.

לפני כמה ימים התקבלו החלטות בעצרת הכללית של האומות המאוחדות, שדנה בבעיה הפלשתינית. אחת ההחלטות קוראת לכנס ועידה בין-לאומית לשלום במזרח התיכון, בהשתתפות כל הצדדים המעורבים, ישראל, אש"ף וחמש המעצמות החברות הקבועות במועצת הביטחון. רק שלושה הצביעו נגד ההחלטה, מהי אלה? זו לא חידה. שנים ידועים — ישראל וארצות-הברית. ומי השלישית? —

הונדורס. מדוע הונדורס? מה פתאום? פתאום פרחח בינינו לבין הונדורס אהבה, ואנחנו משתתפים ישירות, על-פי בקשת

רשימות. היתה הפרדה בין הנושאים. הנושאים קובצו יחד. מפ"ם, ר"צ ושינוי — קבוצה ראשונה; סיעת חר"ש והרשימה המתקדמת לשלום — קבוצה שנייה; סיעת תנועת "כך" היתה הקבוצה השלישית. על כן הפרדנו בין הקבוצות. לא לפי גודל הסיעות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זו חלוקה שרירותית-פוליטית. הנושא הוא אותו נושא.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

שרירותית, פוליטית — זאת היתה ההחלטה. אם כך, למה לא נצרף את סיעת תנועת "כך" לכל הרשימה?

היורד א' נחמיאס:

חבר הכנסת מאיר כהן אבידב, נחתי לך את רשות הדיבור בכבוד רב. אני מבקש ממך עכשיו להקשיב לי: אני מבקש ממך שתעלה את דבריך אלה בישיבת הנשיאות. לא כאן. אני לא יכול לשנות דבר ממה שהוכתב. לעתים נדירות אנחנו גיבורים לשנות את מה שהוכתב לנו.

כבקשה, חבר הכנסת וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מתורכחים כיצד להגדיר את מה שקורה עכשיו בשטחים הכבושים. מה שקורה עכשיו זוהי התקוממות עממית של העם הפלשתיני. הנמצא תחת כיבוש זה יותר מ-20 שנה. במקום להסיק את המסקנה המתבקשת ולהסתלק מהשטחים הכבושים, נוקטת הממשלה מדיניות של הגברת הדיכוי, של רצח נשים וילדים, סטודנטים ומבוגרים. זוהי גזענות קולוניאלית אכזרית טיפוסית.

חברי הכנסת, היום חנוכה. בני העם הפלשתיני הנאכקים לשחרור לאומי נגד הכיבוש הם המכבים של ימינו —

עוזי לנדאו (הליכוד):

הא!

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— ואילו כוחות הכיבוש, הם כוחות הכיבוש והדיכוי כמו היוונים בזמן ההוא.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

רק לך מותר להגיד דברי איוולת ושטות כאלה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

דעת הקהל בעולם כולו היא לצד המכבים-הפלשתינים. את הכוכשים והמדכאים מוקיעים אל עמוד הקלון.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אוי לאזניים שכך שומעות. זה כאפגניסטן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אנו חובעים להפסיק מייד את הטבח של הפלשתינים בשטחים הכבושים ולעבור למדיניות של שלום. על-ידי הליכה לוועידה בין-לאומית, בהשתתפות כל הצדדים המעורבים, לרבות אש"ף, וכמובן ישראל.

חברי הכנסת, מדברים על השלטת סדר. אני בעד השלטת סדר. אבל מי שנאבק נגד הכיבוש, אם הם פלשתינים או ישראלים שוחרי שלום, הם בעד סדר נכון. כיבוש זה לא סדר. הכיבוש עצמו הוא הפרת הסדר, הפרת זכויות אדם וזכויות לאומיות אלמנטריות.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

כאפגניסטן, בצ'כיה, ברומניה, ביוגוסלביה, כמזרח-גרמניה.

— הצעת סיעת מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הרכיב אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החיות הדמוקרטית לשלום ולשוני והרשימה המתקרבת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

גם אצלנו יש משטר גזעני בשטחים הכבושים ומדיניות של אפליה לאומית בתוך ישראל כלפי האוכלוסייה הערבית. אני רוצה לצטט את דברי נסים זוילי, אם איש זה של המערך יהיה עקבי, הוא יצטרף לכוחות המבניים את האסון שעלול להיות בישראל אם תימשך המדיניות הנוכחית. הוא אומר בעיתון "דבר" מ-27 בנובמבר השנה: "אני לא רוצה לחיות במדינה דו-לאומית ובוודאי לא במדינת אפרטהייד, היום אנו חיים במדינת אפרטהייד. לא נעים להגיד זאת, אבל אנחנו שולטים על עם אחר 20 שנה. שללנו ממנו זכויות אדם בסיסיות, טועה מי שמאמין שהעם שלנו יחזיק מעמד בתנאים כאלה לאורך זמן". כן, זה נכון, אבל המסקנה צריכה להיות ברורה. אין כוח שיחניק את העם הפלשתיני. אין כוח שיחניק את הלוחם לשחרור לאומי.

בנקודה אחת אינני מסכים עם קודמי, אף שאני מעריך את דבריהם. אני לא חושב שהסטודנטים, התלמידים, המבוגרים, הנשים, הילדים הפלשתינים, הלוחמים עכשיו נגד הכיבוש ובעד הכבוד שלהם, בעד החירות שלהם — נלחמים מתוך ייאוש, לא, מתוך ייאוש נכנעים. הם לוחמים, מפני שהם מאמינים בניצחון החופשי. הם מאמינים שיהיה סוף לכיבוש.

תראו את ההתפתחויות המתחוללות עתה כוירה הבין-לאומית, כפיסול של היתקן כווינגטון. כפעם הראשונה הגיעו להסכם על חיסול שנייה במוסקבה, וזהו רק ההתחלה, במאי תהיה ועידת פסגה שנייה במוסקבה. בעתיד ידונו גם על פתרון הסכסוכים האזרחיים. גם הממשל האמריקני, שהוא האחראי העיקרי לשפיכות הדמים במזרח התיכון, לא יוכל להתנגד. הוא מאבד את השליטה על הכלכלה שלו. הוא מאבד את התמיכה של העמים, ואפילו את התמיכה של האצות הערביות הריאקציוניות. הוא יאלץ לשנות את המדיניות, אחרת יקע עליידי העמים. בסופו של דבר העמים הם שיקבעו את ההיסטוריה, גם במזרח התיכון. תודה.

היוד"ח גרוסמן:

תודה. הצעת אי-אמון באותו נושא לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין מסיעת שינוי.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

גברתי היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מדבר אל העיוורים ואל החירשים. במפורש לא אליהם. מי שמאמינים בקדושתה של רצועת-עזה — אינני יודע בשל מה, אולי מפני שהיא נכללה במנדט שקבע חבר הלאומים; מי שמאמינים, כי בעזרת קומץ מתנחלים בגוש קטיף אפשר לייחד חבל ארץ, שבתוך זמן קצר יהיו בו מיליון פלשתינים נעדרי נתינות ואזרחות; מי שמאמינים, שישראל יכולה לעשות ככל העולה על דוחה בלי לפגוע ביחסי החוץ והמסחר שלה; מי שמאמינים שהם נחוננו ברוח אלוהית, משיחית, נבואית — אין לי ויכוח אתם.

יש לי ויכוח עם מי שלא איכזר את יכולת החשיבה ויש להם ניסיון וידע היסטורי כלשהו. אני כולל בהם חלק מעמיתי בליכוד. אני אומר גם שהמעשה שעשה אתמול משה עמירב מעיד על כך, שגם בתוך הליכוד יש זיק של ההתפתחות.

אולי יש אנשים שראים את המתרחש בימים אלה כצנינות, או מתוך ניסיון חיים הם אומרים: אז נהרגו אנשים בהפגנות, ואילו אני אומר לכם, שלה ימים קשים ושחורים לעם ישראל כולו. ימים שנהרגים בהם מפגנים אלימים, מתפרעים, במספר מחריר ומזועזע; ימים שנהרגים בהם ילדים, ילדים בני 10 ו-11, נשים ואם לשמנה ילדים — אלה ימים קשים לכל ישראלי האוהב את ארצו.

ארצות-הברית, בשליחת נשק ומוזמים למלחמה נגד העם של ניקרגואה, יחד עם ה"קונטרס", לכן יצאה המדינה הזאת, השלישית, נגד ועידה בין-לאומית: ישראל, ארצות-הברית והונדורס.

בהחלטה זו נאמר, שאש"ף הוא הנציג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתיני, והנה, מה קורה? יש החלטה גם נגד ההסכם האסטרטגי בין ישראל לארצות-הברית, והחלטה העצרת הכללית אומרת, שמשלוחי הנשק לישראל "עודדו את ישראל להמשיך במדיניותה התוקפנית, השואפת להתפשטות טריטוריאלית".

עוד נתקבלה החלטה, ולפי "סיפוח ירושלים המזרחית" הוא בלתי-חוקי, ככל ומכוסל". מר מרפי השמיע באוזני שר הביטחון רבין, שנמצא עכשיו בארצות-הברית, דברי תוכחה על ההרג שמבצעים כוחות הכיבוש ברצועת-עזה ובגדה המערבית. אבל הממשל האמריקני, באותו זמן, מחזק את ידי הכיבוש וחותם על הסכם אסטרטגי חדש — לא הכול מגלים לנו, והכנסת צריכה לדעת על מה חתם רבין. ייתנו לישראל עוד 75 מטוסי F-16 במחיר 2 מיליארדי דולר. מה שווים הדברים של מרפי, כאשר נותנים אמצעים להמשיך בכיבוש, ולהכין מלחמה אפשרית נגד סוריה? פה נותנים 2 מיליארדי דולר לנשק תוקפני נוסף, ויש מקצצים בתקציב הכריאות והחינוך, ורוצים לבטל סובסידיות.

הפרובוקציה של השר שרון ברובע המוסלמי בעיר העתיקה, מה היא אומרת? הלא זו התגרות בלתי רגילה. ומי המתגרה? אותו שרון, שהוא האחראי האשי ל-600 בחורים מישראל שנהרגו ונפצעו בלבנון, לפרשת סברה ושתילה ולפגעים אחרים נגד העם הישראלי, העם הפלשתיני והעם הלבנוני.

זה אותו שרון — ואני מצטט מעיתון "דבר" מ-1 בינואר 1986, אחרי שנים שהצנזורה לא החידה לפרסם ולבסוף התירה: "בשנות ה-60 הורה שרון לקצין בפקודה להכין תוכנית לגיוש הערכים במשאיות, הוא הורה לברר, כמה משאיות יידרשו כדי להעלות עליהן את האוכלוסייה הערבית, לרבות זוגות מעורבים ערכים ויהודים, ולגרשם אל מחוץ לגבולות ישראל".

זה לא רק שרון. זה גם שמיר, שבא לשם כראש הממשלה, וכל החבורה הזאת של מתנגדי השלום, שעלו להביא אסון על הביטחון, וכעתיד גם על הקיום של מדינת ישראל. התנגדותנו להם אינה רק סולידריות עם העם הפלשתיני והעם הלבנוני, ולוחמים נגד כיבוש, אלא הגנה על עם ישראל מאסונות. שרון ושמיר וכל מי שהולכים בדרכם במערך עלולים בראש ובראשונה להביא אסון על-עם ישראל.

בשכוע האחרון נתקבלה כמעט פה-אחד החלטה של העצרת הכללית של האו"ם נגד הטרור. ישראל הצביעה נגד ההחלטה המגנה את הטרור, מפני שההחלטה מבדילה בין טרור המוקע, וכעזק, ובין מאבק לשחרור לאומי. ההחלטה אומרת: למרות התנגדותנו לטרור, יש לכל עם הנתון תחת כיבוש גם הזכות למאבק לשחרורו הלאומי. הלא זה טבעי. וזה לא דבר חדש. זו דעתה של הקהילה הבין-לאומית, ברם, משלחת ישראל הצביעה נגד החלטת העצרת הכללית של האו"ם נגד הטרור.

אינני רואה שהכול שחזר בישראל, המדיניות של הממשלה שחזרה משחור, היא אנטי-ישראלית כשם שהיא אנטי-פלשתינית, אנטי-לבנונית ואנטי-ניקרגואית וכעד משטר האפרטהייד בדרום-אפריקה.

חוכרת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

רכותי, זהו האינטרס הישראלי המובהק ביותר. פטרויט ישראלי הוא מי שדבק בזה. מי שמנסה לטשטש את העובדה הזאת, מי שרוצה לחסום כל דרך לשלום אפשרי, עושה מעשה אנטי-פטרויטי, הוא אנטי-ישראלי, אנטי-ציוני, ולדעתני גם אנטי-יהודי.

המצווה השנייה היא מצוות לא-תעשה. בעניינה יש לי ויכוח קשה לא רק עם הצד הזה של האולם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה ישבת בממשלה — — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת ויינשטיין, אמרת. בבקשה לא להפריע.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

בעניין מצוות לא-תעשה יש לי ויכוח קשה גם עם האגף הזה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת ויינשטיין, שמענו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

רכותי, מצוות לא-תעשה פירושה, שעד שנגיע ליום — אם נגיע אליו — שבו נצא מהמעגל האכזר והטיפשי הזה של מלחמה וטרור — אלימות ונפגעים, שכלי שרוצים בהם, השר קורפו, הם מולידים את מה שאמרת, כי יש לנו צבא שהוא אולי אחד הצבאות האנושיים ביותר בעולם — עד שנגיע ליום הזה, יש מצוות לא-תעשה האומרת: אל תגביר חיכוך, אל תגביר שנאה, אל תעשה צעדים שרק ישללו את האפשרות לקידום שלום בינינו לבין עם שאנחנו לא רוצים במלחמה איתו. ואני אומר במפורש: רכותי, צעדים אלה לא נעשים. עם כל הכאב אני מוכרח לומר, שהאחריות למצב בשטחים מוטלת מבחינה זו על המערך. בחלוקת החפקידים הפיאודלית הקיימת בכל ממשלות ישראל, מוטלת האחריות הזאת על המערך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

שר הביטחון עמד פה בשבוע שעבר ודיבר בגאווה על מה שעשה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני רוצה לומר, שאם כי יש לישראל בעיות ביטחון אמיתיות ומצוקות ששום עם לא התנסה בהן, ואנחנו גאים, בצדק, על כך שידענו לעמוד ולשמוד על הדמוקרטיה שלנו בעתות מלחמה ומצור — יש גם בעיות שנוצרו עקב עצלות מחשבה, ביורוקרטיה, וחוסר רצון לחזות מראש אירועים.

רכותי, הפגנות אלימות, פרוצות ומשולחות כל רסן קיימות היום, לדאבוננו, במדינות רבות, דמוקרטיות ולא דמוקרטיות. השלטון בדרום-קוריאה אינו שלטון דמוקרטי. ההפגנות שם הן האלימות ביותר שידעה חברה מעודת. מי שראה את ההפגנות בצפון-אירלנד, בספרד, כפרים, כבויקסטון, ואפילו במקרה אחד בוורשה, יודע שהפגנות המלוות בזריקת אבנים ובהשלכת מטילי כרוז הן חזון נרפץ. שום חברה דמוקרטית לא אמרה לעצמה, שהפתרון הוא לירות על המפגינים באש חיה. היא ציידה כוחות מיוחדים במכשירים לפיזור הפגנות, וישראל עצמה מייצרת ומייצאת אותם. העלית את הנושא הזה בממשלה ובכתב ובלע"פ כפני שר הביטחון. כמנהגי, לא הרפיתי מהעניין הזה. סיפרו לי סיפור, שיש משא-ומתן עם קיבוץ בית-אלפא, שנמשך שנה וחצי, אף שמדובר בחיי אדם.

שר התחבורה ח' קורפו:
אל תחפס לדמגוגיה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
זו דמגוגיה?

שר התחבורה ח' קורפו:
מישהו רוצה לפגוע באשה?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

האם אמרת שמישהו רצה לפגוע? אם תשמע אותי, תדע מייד שאני אומר, שהטרנדיה הגדולה ביותר היא, שאיש לא רצה לפגוע בהם. אילו רצה מישהו לפגוע בהם, לא היתה לי בעיה והייתי אומר שיש להעמיד אותו אדם לדין. הרי אני אמרתי והצהרתי, שאין לי בעיה עם המבצעים. אני גם לא בא בטענות אל חיילים המוצאים את עצמם בפני סכנה — כל מי שהתנסה בזה יודע מה זה — ומגינים על עצמם, ואין להם מכשיר להגן על עצמם וזולת ירי. הרי הטרנדיה שלנו היא, שהכול נעשה שלא בכונה, אלא נגרר מאליו, מתבצע מכוח היגיון פנימי. אני לא חושב, שאפשר לפתור זאת על-ידי העמדה לדין, אם כי צריך לעשות זאת אם יש אשמים. גם במסגרת ההיגיון הכללי הזה אינני רוצה שיהיו חריגים. הטרנדיה היא, שהכול נעשה שלא מתוך רצון רע. אנחנו מכירים את אנשינו, אנחנו מכירים גם את אנשי המילואים וגם את הטריונים שלנו, הם לא רוצים להרוג, רובם המכריע לא רוצה להרוג, אני לא מדבר על קומץ אנשים, הלוקח את הדין לידיו, על אנשים ללא מדים. איני מדבר על מי שנתפס בהרג מפגינה בת 14, או 17, אחרי שרף אחריה. זה האסון שלנו. אני מבקש ממך, השר-קורפו, ומחבריך, לשמוע פעם אחת גם את הצד שלנו.

מה עושים בימים שחורים אלה? היות שאיני שייך למי שחושבים שאפשר לסגת ולצאת חרצודית מהשטחים, אינני מאמין בזה — — —

מחמד ותד (מפ"ם):

אתה טועה בזה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

בסדר, אני חולק עליך. היות שאיני שייך למי שחושבים, שאם תוותר ישראל על הכול, יבוא שלום מייד, בין-לילה, בין-רגע, והכול יהיה בסדר, כאילו רק ישראל אשמה בסכסוך, יש לי ולאנשים כמוני דילמה קשה מאוד. לדעתי, שתי מצוות גדולות צריך למלא בימים קשים אלה, מצווה אחת היא מצוות עשה ומצווה שנייה היא מצוות לא-תעשה. מצוות העשה היא מצוות החיפוש אחרי כל דרך, אחרי כל אפשרות שתוציא את ישראל ממעגל המלחמה. האלימות והטרור, הגורמים לה נזקים קשים מאוד, ייתכן שאין כוונתה, איני לא שייך למי שאומרים, שהשלום ממתין מאחורי הפינה, ועלינו רק לבוא לקראתו. אני אומר, יהיה מאבק גדול וקשה מאוד, ואני לא יודע אם נוכל להגיע להסדר עם מדינות ערב ועם ההנהגה הפלשתינית, אבל אם לא נעשה את הניסיון הזה, לעולם גם לא נדע.

עזבתי את הממשלה, משום שהקבינט סילק במחיי יד, ללא מחשבה, ללא מתן דין-וחשבון, אפשרות שהיתה טובילה אולי לשלום, או לפחות ליציאה ממעגל המלחמה. כאשר ראיתי שהקבינט בראשותו של ראש הממשלה, שלבו מלא כנראה שמחה על הסטטוס-קוו הזה, מסלק מעל השולחן בלי מחשבה ובלי רהור את יוזמת שר החוץ, אמרתי: לי אין מקום בממשלה כזאת.

וזהו מצוות העשה, והיא מחייבת את כולנו. אני אומר,

— הצעת סיעת מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת חנוע"ת כ"ך להביע אי-אמון לממשלה —

צה"ל לא יכול לפתור את הבעיה של פיזור הפגנות אלימות ופרועות של המון מוסת ומתפרע ללא ירי. כשאתה שולח חיילים, טירונים וחיילי מילואים, לפזר הפגנה — מה אתה רוצה מהם? הם עצמם מבוהלים ונפחדים. זה לא עניין פשוט.

רבותי, אנחנו לא יכולים לכפור במה שאמר ויצ"ר מרפי. זוהי הנורמה שנסגל לעצמנו?

יש מצבים שמוכרחים לירות. אדם זורק בקבוק תבערה, ומי שנפגע חייב להגן על עצמו. יש גם נסיכות של הגנה עצמית. עם זה, כשצה"ל יורה במפגניים, התוצאות הן בלתי נמנעות. אין ספק שהמצב רע כאשר חרב חדה מונחת על הצוואר, ואף-על-פי-כן אני מעדיף שיחידה שנשלחת לטפל במפגניים תחזור. אם היא רואה שהיא לא יכולה להשתלט על המצב, תבקש תגבורת, ולא תירה על קהל המפגנים. אני חוזר ואומר, כדי שלא אובדן כהלה, כל הוויכוח שלי בעניין הזה אינו עם החיילים, ואינו עם הקצינים, הוויכוח שלי הוא עם המערכת הפוליטית, שזולה בעינין זה. הוא עלה בממשלה ובקבינט, אני העליתי אותו, והתחילו הדיונים האטיים והמסורבלים, כאילו מדובר בעניין של מה בכך.

נוסף על כך, אם אכן אנחנו רוצים להקטין את החיכוך, איך נסביר את העובדה, שבמשך שנים אנחנו מונעים דברים, שהם אלמנטריים בחברה דמוקרטית, גם כמצב של שליטון מוח פקודות צבאיות? אני מנהל קורספונדנציה ארוכה עם שר הביטחון, מאחר שרוב צמרת צה"ל, או כולה, תומכת בעמדותי בעניין פשוט. ביח-משפט צבאי כשטחים יכול לגזור מאסר עולם וגם עונש מוות. הוא גוזר עונשים חמורים מאוד של 10, 15, 17, 18 שנות מאסר. רבותי, אנחנו, שדיברנו תמיד וככל מקום שבעולם על זכויות האדם, איננו מאפשרים לנאשם לערער בפני ערכאה צבאית, קל וחומר ערכאה אזרחית? שר הביטחון מתנגד לכך. מדוע? אני רוצה הסבר, מדוע אסור לאדם לערער, הרי יכולה לקרות טעות משפטית. אחרי שיצא דוח-לנדוי או יודעים שיכולות לקרות טעויות חמורות ביותר. מדוע אין זכות ערעור בפני ביח-משפט צבאי? אין קצין ששוחחתי אתו והוא לא תומך בזה. אגב, לפעמים גם הצבא עצמו רוצה לערער. אומרים: לא, אם ניתן זכות ערעור ייראה הדבר כחולשה. איזו חולשה? זאת חולשה? החולשה היא המצב הקיים, שבו אתה נגרר אחרי איוה אינסטינקטים, ואתה מונע זכות ערעור ונותן פתח-פה לשונאי ישראל, על העניין הזה, חברי, עמיתו ממפלגת העבודה, אתם ממונים, זוהי אחריותכם.

המצב ברצועת-עזה אינו יכול להיות טוב מעצם הווייתו, אבל הוא הזרף שלא לצורך, ושוכ, חובת הסודיות וחובת האמון האישי מונעות ממני לצטט אנשי צבא. שלושה מתבלים נהרגו בהיתקלות עם כוחות הביטחון. ואני אומר: טוב שנהרגו, אנשים שכאים לבצע פיועים בישראל ונהרגים בשעת קרב ונטלים על עצמם סיכון. אך האם היה צורך לפוצץ את בתי משפוחתיים אחרי מותם?

קריאה: כן.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

כן? אם כן, אני אומר לך, שאנשים המצויים כמה שקורה ברצועת-עזה אומרים, שהאש הודלקה עלי-ידי המעשה הזה, שהוליד הפגנה, שהולידה הרוגים, שהולידו עוד הפגנה, שהולידה עוד הרוגים, שהולידו פציעת חלמידות והריגה, הכול שלא בכוונה רעה. הרי זוהי התרגידה.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הי"ד ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דרוקמן, חבר הכנסת דרוקמן, אתה שומע אותי? חבר הכנסת דרוקמן וחבר הכנסת שריד, פה אתם רוצים ליישב את חילוקי הדעות ביניכם?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

כאמור, אני אינני מאמין שיש פתרונות קלים לטרגדיה ששני העמים נקלעו אליה, ואני מרחיק לכת ואומר: האחריות העיקרית להעדר השלום מטילה על הצד הערבי. אילו היתה להם מנהיגות אמיצה, שהיתה הולכת בעקבות יוזמחו של הנשיא סאדאת, היה אפשר להימנע משפיכות הרמס ומהטרגדיה. אבל, זה לא פוטר אותנו. האינטרס שלנו הוא האינטרס הישראלי, ובו אני רוצה לסיים.

מהו האינטרס הישראלי? האינטרס הישראלי האמיתי הוא, שתהיה ישראל חזקה, מושכת עליה ומונעת ירידה; ישראל שבה החברה היא חברה טכנולוגית, תעשייתית, דמוקרטית, חברה השייכת למשפחת העמים המערביים, חברה המנצלת את הפוטנציאל העצום הגלום בארץ הזאת, בעמה, בעמיה — ואני מאמין בניצול הפוטנציאל הזה. אני מאמין, שיש לחברה הישראלית: יכולת אדירה, ואני אומר: יהודים וערבים כאחד, התנערו מלמחמת הדתות האטביסטית וצאו לדרך המלך.

עם זה, המצב הקיים יצר משטר, שבו יש שתי שיטות משפטיות בשטחים — אחת ליהודים ואחרת לערבים, אחת לאזרחים ישראלים ואחרת למקומיים — מצב משפטי זה הוא נעלי העופרת שלרגלינו, הוא אבני הריחים שעל צווארנו, המונעים את המראתנו ואת עלייתנו על דרך המלך.

הי"ד ח' גרוסמן:

תודה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין. רשות הדיבור לחבר הכנסת מוחמד מיעארי להצעת אי-אמון, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר כהנא.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

(נושא דבריו בשפה הערבית: מוזכר הכנסת ש' יעקבסון קורא תרגום דבריו)

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, עיצאם מחמד חמודה, בן 19, מג'באליה, עלי מחמוד איסמעיל, בן 25, מאל-מיעאזי, טאלב מחמד אברזיד, בן 46 מאל-מיעאזי —

מאיר כהנא (תנועת כ"ך):

הי"ד ח' גרוסמן:

חבר הכנסת כהנא, שכ בשקט.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— שעבאן נכהאן, בן 26 מאל-מיעאזי, אבראהים אל-עקליק, בן 19 משכס —

מאיר כהנא (תנועת כ"ך):

שני מגדטים.

הי"ד ח' גרוסמן:

אני מבקשת ממך, אני אוציא אותך לפני שחוכל להגיש את הצעת האי-אמון שלך.

חוכרת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המהקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

מאיר כהנא (תנועת כך):

היו"ר ח' גרוסמן:

אני שמעתי הוצאתי אותו מהאולם.

היו"ר ח' גרוסמן:

יהיה תרגום, וזה לפי החוק ולפי התקנון, ואתה תשב בשקט ולא תפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

השתיקה הרועמת שלך.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אל תעזור לי.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אבל זה כלב נובח. מה לעשות?

היו"ר ח' גרוסמן:

אתה רוצה שגם אותך אני אוציא?

מאיר כהנא (תנועת כך):

גברתי, עשיתי אני מציע הצעת אי-אמון.

היו"ר ח' גרוסמן:

תסלח לי, אין ככנסת כלבים.

מאיר כהנא (תנועת כך):

קצת אובייקטיביות, קצת אובייקטיביות.

היו"ר ח' גרוסמן:

אין בכנסת כלבים, תסלח לי.

מאיר כהנא (תנועת כך):

גם אין שרצים.

היו"ר ח' גרוסמן:

נכון, אין שרצים. אני מבקשת.

מאיר כהנא (תנועת כך):

"מאפישי פלשתין". ברצוני להתחיל בשבת, בהלל וכבודיה לכוחות הביטחון, לצה"ל ולאנשי המג"ב על פעולתם למען העם היהודי והמדינה היהודית. כה לחי! חזקו ואמצו והמשיכו להשכים ולהרוג את אלה הבאים להורגנו.

חברי הכנסת, לפני כ-3,000 שנה עמד יהושע על שפת הירדן, כגדה המזרחית של ארץ-ישראל, לאתר שכבש אותה מידי סיחון ועוג, והתכונן להעביר את עם ישראל, עם השם, עם סגולה, עם קדוש, לגדה המערבית של ארץ-ישראל, זאת שעתידיה להיות יהודה, שומרון ועזה, ארצו של השם, ארץ סגולה, ארץ קדושה, ובהכרת הקדוש-ברוך-הוא את מימי הירדן, התחיל העם היהודי לעבור לצד השני כדי להתחיל לרשת אותו, וכך אומרים חז"ל: "עודם בירדן אמר להם יהושע: דעו על מה אתם עוברים את הירדן". כלומר, למה אתם עוברים את הירדן, מה הסיבה? "על-מנת שתגרשו את יושבי הארץ מפניכם, והורשחם את כל יושבי הארץ מפניכם. אם אתם עושים כן — מוטב; ואם לאו — באין מים ושוטפים אתכם — אותי ואתכם."

חברי הכנסת, אחרי תקופה של 3,000 שנה חזרו בני יהושע, בני עם הסגולה, העם הנבחר, לארץ הסגולה הנבחרת שלהם, וסייבו להוריש את כל יושבי הארץ מפניהם. כי הרי דבר כזה אינו מוסרי — כפי שהשווה אתמול אחד מפעמי מפ"ם את מעשי צה"ל כלפי הישמעאלים הזרים כארץ למעשי הסורים, יימח שם, נגד היהודים כסוריה. נכון שהעברים הם שונאינו בדם; נכון שהם שואפים לשפוך את דם חיילי צה"ל; נכון שהם חולמים על גיהאד של "איטבח אל-יהוד"; נכון שהם מחבלים ומסכנים את חיי היהודים, אזרחים וגם חיילים — אך להוריש אותם? לגרש אותם? לטרנספר אותם? או לפתוח באש נגדם? חס ושלום. כאשר חייל מוצא את עצמו

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— וחייד אברהמים אברסאלם, בן 13 מח'אן-יונס, האתם אלי-סיסי, בן 18 מג'באליה, סוהיילה אל-כעבי, בת 57 מבלאטה, סאחר אל-ג'רמה, בת 17 מבלאטה, עבדאללה פאחור, בן 14 מבלאטה, עלי איסמעאיל סעד, בן 11 מבלאטה, חסן מחמוד ג'רהון, בן 25 מח'אן-יונס, מחמוד אל-סחלי, בן 23 מבית-חנון, טלאל אחמד ג'ועי, בן 17 מג'באליה, זהיר אל-סחלי, בן 17 מג'באליה, אברהמים עלי דאקר, בן 23 מג'באליה, ח'אלד אברטאקיייה, בן 22 מדיר-אל-בלח, עבדאללה אבר-אל-חסיין, בן 27 מח'אן-יונס, אלה הם ההרוגים שהצלחנו לזהות ולמנות בשבוע האחרון. החל מ-9 בדצמבר.

במרוצת השבוע הזה נפצעו יותר מ-100 נערים, נשים וגברים כשטחים הכבושים, פלשתינים חפים מפשע נרצחו ונפצעו במהלך המאבק לחירות, לעצמאות ולשלום. חירות — לעם הפלשתיני; עצמאות — למדינה הפלשתינית; ושלום — לכל העמים והמדינות באזורנו.

יהיה זכרם ברוך, ולפצועים — החלמה.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהנא להצעת אי-אמון.

מאיר כהנא (תנועת כך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, "מאפישי פלשתין".

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שתוק, בהמה, שרץ, נבלה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

שרץ שכמוך, תצא מכאן, מנוול שכמוך.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת כהנא, אתה מפסיד את רשות הדיבור. חבר הכנסת כהנא, אתה תפסיד את רשות הדיבור.

מאיר כהנא (תנועת כך):

בסדר, אבל ככה מדברים?

היו"ר ח' גרוסמן:

יש יושבת-ראש.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מבקשת לצאת מן האולם.

מאיר כהנא (תנועת כך):

כלב, נבלה. צירלי ביטון אנאלפבית גם.

היו"ר ח' גרוסמן:

אתה תשב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להעיר את תשומת לב היושבת-ראש לדבריו של חבר הכנסת צירלי ביטון.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי אמון לממשלה: הצעת סיעות תנועת "כך" להביע אי אמון לממשלה —

חתת ברד של אכנים, זה לא נאה, זה לא יאה, מוטב שנמות מיחת ישרים ולא נחיה ככובשים מנצחים.

ואכן, שוחרי המוסר הלא-מוסרי, המטורף, המטיפים לרחמנות של טיפשים, המתייוונים — תנוכה היום — והמתגווים של השמאל ועמיתיהם הכנופיה הבודהינית, התקשורת הזאת, הטלוויזיה והרדיו האלה, שעולים בהרבה על אש"ף בתרומותיהם להרס הרות, הביטחון, התחושה של צדק שבעם, ובמיוחד בנוער, הפכו לגיס חמישי בתוכנו, למצליפים של התרבות הגויית של המערב, שוורים על צה"ל ותוקעים סכין בגבו ממארב.

תיאורו של צה"ל כ"צבא כיבוש", כ"צבא מדכא", כצבא הדומה לאלה שרצחו אותנו, יימח שמו, הוא מעשה בוגדני המסכן את עצם קיומה של מדינת ישראל. יהודים טובים ובריאים החוששים לעתידם של ילדיהם מול ערבים, ישמעאלים, ודואנים לקיומה של המדינה, חייבים לשים קץ לתופעה הזאת.

קרקוריהם של מקרקרי השמאל ועמיתיהם הערבים במדינה ככלו את יריהם של צה"ל ומג"ב, הפכו את צה"ל ומג"ב לשק אגרוף, הערבים כבר אינם נרתעים מלקום ולחוקף את צה"ל. ביריעה כי בצה"ל יש הגבלות על פתיחה באש וחיילי צה"ל ואנשי מג"ב ממש חוששים נלקוט תגובה נכונה ובריאה, אף כשיחיהם בסכנה, שמה יועמדו דין. זאת הצלחתו של מתנה הבודהיזם, של ח"בים שמאלנים וערבים, של כלי התקשורת האש"פית שלנו, של אנשי הרוח הרעה הנושבת בארץ.

ברגע שאחד מהאספסופ הישמעאלי המסכן את חייהם של מג"בניקים, של חיילי צה"ל, ברגע שאחד מהם נהרג — וכן יאבדו כל אויבין וירכו כמותם בישמעאל — מייד צורחים כולם. רן כהן מיקבוץ השומר הצעיר של אודי אדיב הבוגד; מייד ניחר גרונו של גרנות שמלאו גור; מייד נשמע קולו הבלתי נסבל של זה שנורמו בצו האלוף לעמלק: "לא תשאיר ממנו שריד", "רצח עם", "דיכוי עם".

חברי הכנסת, בחל-עזה — אכן, קושרים השמאלנים את ידיהם של חיילנו בחל-עזה, חבל עז מאוד, הממשלה הזו, החלשה, כרדיו של אדם חטף, ראש ממשלה קטנה, לחצי השמאלנים דוחפים את אנשי בית"ר לנסיגה ממדיניות שפויה ויהודית, מנתינת חופש פעולה לצה"ל ולמג"ב, חופש פעולות ללא פחד מפני חיקים ומשפטים, תנו יד תופשית להם, לחיילים, למג"בניקים. תנו יד תופשית, תנו להם לתת להם, אם כך תעשו, תוך פחות מחצי יום ישבו הישמעאלים כילדים טובים בעזה, ובמתנה בלאטה יתחכאו מתחת לבטות.

אך ממשלת שמריה ר"ד 24 הנגסים אינה מסוגלת. הליכוד המסכן לכוד לא כחבלי משיח, כי אם בחבל-עזה של השמאלנים.

חברי הכנסת, אכן קיים מרי אזרחי, ומחר יהיה מרד אזרחי, והוא ייפשל לערבי מדינת ישראל, אותם ערבים של האגדה הפתחית הזאת של ארנס, ויצמן וגאולה ושולי, אזרחים נאמנים למדינת היהודים. יוק.

היום בעיתון "דבר", המכונה "דבר", קראנו: "חסיסה בגליל וכמשולש: לא נשכח בחיבוק ידיים". אכן, נודע הדבר, אכן נכון הרבר. ערביי המדינה, הציונים האמיתיים — מיעארי — אלה ששרים את "התקווה" כאשר רמעות של גאווה זולגות מעיניהם — "נפש יהודי המייתה" — מעארי, הם מאיימים שלא ישכו בחיבוק ידיים, שגם הם יתקוממו. שגם הם יצאו

למרי ולמרד. וכי משהו חשב אחרת? וכי יהודים שפויים, למעט השמאלנים והממשלה, לא הבינו כל הזמן שזה רק עניין של זמן? וראי שככה יהיה, וראי שאלה שסיבכו להוריש את יושבי הארץ, לגרש את האויב שכבדו, מתוך פחד הגויים, מבימת דעת הקהל המדומה, יקבלו מחר ממש מידה כנגד מידה. "ברוך שאדם מודד, כך מודדים אותו" — אם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם, והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצננים בצדיכם, יצירו אתכם על הארץ אשר אתם יושבים בה". לא רק יהודה ושומרון ועזה — גם הגליל, גם המשולש, גם יפו, גם עכו, גם רמלה, גם לוד וגם ירושלים עיר הקודש, יבוא יום וכל יהודי וכל גוי אמריקני ישב ויצפה בטלוויזיה איך חיילי צה"ל הורגים ערבים כנצרת, בסחינין, בטייבה. גם שם יהיה מרד ומרי, גם שם הם ייקהלו ויצעקו: הצינות היא גוענות.

חברי הכנסת, בואו ונחזור על כמה כללים, דינים, הלכות של היהדות והצינות — "קושרם על לוח לבכם": א. ארץ ישראל כולה שייכת לעם ישראל כולו, ורק לעם ישראל היא ניתנה לנו עליידי בעל הבית של כל העולם — הקדוש-ברוך-הוא, ואין לנו זכות לשבת כאן כי אם חובה. אין בדינו זכות לוותר ואף על ששל אחד, כי אם חובה למנוע מכל גורם שהוא להפקיד ולו סנטימטר מארץ הקודש.

ב. הישמעאלים אינם אלא זרים כאן, נטע זר כארץ הקודש, בגלות שנכפתה עלינו עליידי הגויים, פלשו, הסתנו, גזלו מאתנו הישמעאלים את ארצנו. עם מזויף, פלשתינים, תבע ארץ מזויפת — פלשתין, גזל, ולו הכי ממושר, אינו מקנה לגולן זכות כלשהי בארץ הנגזלת. לישמעאלים אין זכות על הארץ, אם את זה הם לא מוכנים לקבל, ואינם מוכנים, אזי גם אין להם זכות בארץ.

ג. הסיבה למרי, לשנאה, לניסיון לרצוח חיילים אינה העילה הזדונית והאזוילית שמעלים אנשי רגלי השמאל, מה הסיבה? — פרובוקציות. שרון הוא הפרובוקציה. פרובוקציות. זאת הסיבה שהם היום מתקוממים, שיש שנאה, ועד לשבוע שעבר לא היו מעשי התפרעויות וחבלה? לא רגמו יהודים באכנים, בכבוקי תבערה? לא רצחו ילדים קטנים, כמו רמי חבה וטל מוזס, השם ייקום דמם? השטחים הכבושים של 1967 — או, זאת הפרובוקציה, משום כך אין שלום, בוודאי, עכשיו ניתן להבין למה דחו הערבים את התוכנית של האו"ם לחלוקה בשנת 1947 ויצאו למלחמת חורמה נגד המדינה היהודית, הרך הנימול מעולם לא הבנתי למה רצו הערבים להשמיד אותנו בשנת 1947, עכשיו אני מבין, בזכות השמאלנים: בגלל השטחים של 1967. בוודאי, לא תפסתי את זה עד עכשיו, עכשיו ניתן להבין למה רצחו הערבים כאן בשנות תרצ"ו, תרצ"ז, תרצ"ח — תרצח — בשנים 1936 — 1937 — 1938 500 אנשים, נשים וטף יהודים. רצחו אותם בשנת 1937, מתוך ועם על השטחים הכבושים של 1967. בוודאי, בוודאי, ובחברון, בשנת 1929, רצחו כרם קר רק 67 יהודים, רמו לשנת 1967. פרובוקציה.

יהודים, הפרובוקציה המקפצת את הישמעאלים היא עצם קיומה של המדינה, היא עצם נוכחותם של יהודים בארץ. פרובוקציה? למה הם שונאים אותנו? משום שאנתנו קיימים, חיים, וחובה עלינו להסביר להם, לישמעאלים, שאנתנו מתכוונים להמשיך לחיות בכל מחיר, וגם במחיר חיייהם.

אין ערבי במדינה, אין ערבי בבית הזה, שאינו שולל את הצינות ואת המושג של מדינה יהודית. הם וראים כשיהם נטע זר, שיש לעוקרו מהשורש. אין ערבי במדינה ובבית הזה שאינו

חוברת ט' ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הליכי אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה —

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

היתה הצבעה על ההצעה של חבר הכנסת מאיר כהנא?

הי"ר ח' גרוסמן:
כן.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

אני לא מבין — —

הי"ר ח' גרוסמן:

האם אתה רוצה לשנות את ההצעה, חבר הכנסת כהן אבידב?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

לא, אני לא רוצה לשנות את ההצעה, אבל איני מבין מה קרה. יש כנראה נהגים חדשים במדינה.

הי"ר ח' גרוסמן:

אני מבקשת לסיים בזה. נתתי את רשות הדיבור לשר קורפו.

שר התחבורה ח' קורפו:

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, אין טעם להתווכח עם אלה שהשנאה מפעפעת בגרונם. נגדם אין שום היגיון בהפעלת נימוקים ושכנועים.

אני רציתי לשאול את חבר הכנסת מחמד וחד: בן כמה היית כאשר היה הכיבוש הירדני ביהודה ובשומרון? איני זוכר שהוא אמר משהו על כך שהירדנים צריכים לתת עצמאות לפלשתינים. ואיני זוכר שהוא נתן עצות לחבריו ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה איך לקבל את עצמאותם. נדמה לי שהוא היה אז בוגר דיו, נדמה לי שהוא עשה או למען משפחתו, למד באוניברסיטה, באוניברסיטה היהודית. וטיפח את הקריירה האישית שלו.

מה קרה במשך 19 שנה? האם כיבוש ירדני איננו כיבוש? האם הפלשתינים לא היו ראויים למדינה עצמאית כמו ישראל, מייד. על-פי החלטת האומות המאוחדות? מה אירע לו במשך 19 שנה? למה הוא נדם? למה גרונו נחתר עכשיו מזעקות נגדנו על שאנחנו כבשנו? אנחנו כבשנו כי נאלצנו לכבוש. שום מלחמה לא באה מרצוננו. ערב מלחמת ששת-הימים הצענו לירדן שלא להצטרף למלחמה. אילו לא הצטרפה ירדן למלחמה, שום איש קיצוני ביותר מחרות לא היה מבקש, אחרי שסיימו את המלחמה עם סוריה ועם מצרים, שנכבשו ונשחרר את השטחים שהיו בידה. איש לא היה מעלה כזאת על דעתו. וזאת הציעה לירדן ממשלת ליכוד לאומי, כאשר מר בגין ישב בתוכה. מה הוא מלקה על חזונו? אנחנו זקוקים למוסר שלו? אנחנו כוכשים?

ומה מציג לנו חבר הכנסת שריד? הכיבוש יורה? הכובש יורה. רבותי, בארבעת הימים שבהם געשו המאורעות היו 25 מקרים של יידוי אבנים, שבעה אנשי צה"ל נפצעו לצד תשעה חושבים מקומיים מתפרעים. היו 41 מקרים של הכערת צמיגים, של מחסומים והתקלחיות, שמנעו את התנועה. כאלה נפצעו 17 אנשים לעומת שני אנשי צה"ל. כיריות נהרג איש מקומי אחד. בהטלת הרימונים לא נפגע איש. נזרקו 15 בקבוקי תבערה — צה"ל אינו משתמש בבקבוקי תבערה — ובהם נפצעו 17 אנשים. איש מקומי אחד נהרג בעת שזרק בקבוק תבערה ונורה על-ידי צה"ל. אלה הן התוצאות של ההתפרעות בארבעת הימים הקריטיים.

אכן, אפשר בדברי שר, בתרומים יפים וכתנופה עלולת כאן ולדבר על צה"ל הכובש. על צה"ל היויה. חבר הכנסת

השואל של כל יהודי הדוגל במדינה יהודית וכציונות. אין ערבי במדינה ובבית הזה שאינו רואה בצה"ל גוף זר, עוין ואויב, ואדרבה — רואה כערכים המנסים לפגוע בצה"ל גיבורים לאומיים. הגיעה העת לשים קץ למיתוסים האומללים האלה.

יש מרד שטחים. אין סיכוי לשלום אתם. הערבים כאן בארץ, במדינה, אינם אזרחים טובים של המדינה היהודית, וכולם חולמים על אותו יום שהיא תיעלם מהעולם בדרך זו או אחרת. אין תקווה לדריקיום עם אנשים שאינם מסוגלים לחיות עם עצמם בלבנון, ואין פתרון לבעיה של הנגע המתפשט שמאיים לחסלנו, או במלחמה או בדמוגרפיה. כי אם זה של יהושע: "והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם". להוריש, להעביר, לטרנספר, לגרש; ללא תסביכי נחיתות. ללא רגשות אשמה.

השמאלנים הקיצונים, החילונים הפנטים, חולים במחלת האיידס היהודית: רגשות אשמה, שנאה עצמית. אך יהודי בריא מעדיף לחיות ולא למות, לנצח ולא להיות מנוצח, לעמוד עם מדינתו היהודית הקיימת מול חצי השנאה של העולם כולו, ולא בקברי אושביץ. עם פרחי האהבה של תבל ומלואה.

אני מציע אי-אמון בממשלת הנגסים.

הי"ר ח' גרוסמן:

אני מוסרת את רשות הדיבור לשר קורפו, להשיב על הצעות האי-אמון.

עבדי-אלוהב דראושה (המערך):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להציע להסיר את הצעת האי-אמון של חבר הכנסת כהנא מסדר-היום של הכנסת.

הי"ר ח' גרוסמן:
בבקשה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, הגיע הזמן שתדע איך נוהגים בכנסת.

הי"ר ח' גרוסמן:

סליחה, חבר הכנסת גולדשטיין, מה יש? סלח לי רגע, אדוני השר.

מי בעד הצעת האי-אמון של חבר הכנסת מאיר כהנא? מי נגד?

ה צ ב ע

הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל הוראות לחילי צה"ל שלא להגיב על כל מקרה של יידוי אבנים והפרות סדר לא נתקבלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת וילנר, אילולא הצבעת עכשיו, היתה הממשלה נופלת. אתה הצלת עכשיו את הממשלה. לא שמת לב. לא יסלחו לך על כך.

הי"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני כבר מסרתי את רשות הדיבור לשר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

ברשות היושבת-ראש, אפשר להבין מה קרה פה?

— הצעת סיעות מפ"ם. התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החוית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

שבח וייס (המערך):
שנתיים.

שר התחבורה ח' קורפו:
גם בזה היה די בשביל להעלות נושא כזה לדיון. לא צריך להציג זאת כאילו זו היתה הסיבה לעזיבתו את הממשלה.

שבח וייס (המערך):
אבל זה לא שנים רבות.

שר התחבורה ח' קורפו:
פיצוץ בתים של אלה שנתפסו במעשי טרור — יש ויכוח אם זה אמצעי יעיל או לא יעיל. יש מי שגורסים — — —

אמנון לין (המערך):
הוא לא האמצעי הכי יעיל.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אבל רבין חושב אחרת.

היו"ר ח' גרוסמן:
לא להפריע. למה אתם מפריעים?

שר התחבורה ח' קורפו:
מוחר לך לחשוב כך. מותר לאחרים לחשוב אחרת.

מחמד ותד (מפ"ם):
אבל זה לא נקרא פיצוץ בתים, זה נקרא — — —

מאיר כהנא (תנועת כך):
מספיק. מספיק.

מחמד ותד (מפ"ם):
— — —

היו"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת מחמד ותד, מספיק.

שר התחבורה ח' קורפו:
מעשי תגמול נגד האדם המעורב בעצמו כעשייה, זהו גורם מרתיע.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
נכון מאוד.

שר התחבורה ח' קורפו:
חבר הכנסת אמנון לין, יש לי קצת יותר ניסיון ממך בזה, ואני אומר לך, שענישה ישירה של קרוביו ובני משפחתו של האדם המשתתף בפעולת טרור היא גורם מרתיע. רשאים לחלוק על כך. אבל אין להעלות את זה כאיזה דבר אידיאולוגי, שעליו יקומו ויפלו דברים.

יאיר עבן (מפ"ם):
— — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

מחמד ותד (מפ"ם):
— — —

היו"ר ח' גרוסמן:
חברי הכנסת, אני צריכה להגן על השר קורפו. אי-אפשר כך. הוא לא יכול לדבר כך בליוויית מקהלה. אני לא שומעת, כולכם צועקים יחד, לא מבינים מה אתם רוצים. בבקשה, אדוני השר.

שריד יודע לספר לנו מה הם הסימנים של מרי אזרחי. הנה מורה ההלכה החדש, הנותן לנו סימנים למרי אזרחי. מכל הסימנים שהוא נתן, טלו את הטלוויזיה, ואין סימנים ואין מרי אזרחי, אלא יש חיים תקינים וסדירים.

מחמד ותד (מפ"ם):
גם את הטלוויזיה אתה רוצה לסגור?

שר התחבורה ח' קורפו:
חבר הכנסת שריד שוכח שאנחנו מכירים את מעלליו של נירוז קיסר, אבל גם את מעלליו של יוספוס פלביוס.

מחמד ותד (מפ"ם):
אתה רוצה להפוך גם את ישראל לסוויט? לא די לך בשטחים?

חיים דרוקמן (הסיעה הרתית-לאומית):
— — —

היו"ר ח' גרוסמן:
לא להפריע.

שר התחבורה ח' קורפו:
חבר הכנסת אמנון רובינשטיין תמה מה נעשה עם 650,000 או עם מיליון פלשתינים כעזה, כאשר אנחנו נהיה שם.

מוחמד מעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
— — —

שר התחבורה ח' קורפו:
וכשאנחנו לא נהיה שם. מספרם יפחת? הם לא יהיו מיליון פלשתינים? ואם לא יהיו שם יישובים שלנו, האם לא יהיה צורך להרחיב את הגבולות שבהם יושבים האנשים האלה? האם ייתנו איזו פיסת קרקע לכל האוכלוסייה הזאת ויגידו להם: עליה תתקיימו? זה יהיה מסורי? זה יהיה אנושי? זה יתקבל על דעת אומות העולם? איזה הכלים הם אלה? האם אלה הן הבעיות? יש אוכלוסייה, וצריך להתמודד עם הבעיות האלה. יש צורך כפתרון בעיות חשוקה, צריך להתמודד אתן. אבל, האם אלה השאלות הקיומיות שלנו?

מחמד ותד (מפ"ם):
— — —

היו"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת ותד, לא להפריע.

מחמד ותד (מפ"ם):
— — —

היו"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת ותד, אי-אפשר כלל לשמוע אותך.

שר התחבורה ח' קורפו:
האם נשקול את השיקולים שלנו על-פי רמת הגידול של האוכלוסייה שם, האוכלוסייה המתרבה הזאת? אם ניתן להם אוטונומיה, ניתן בכך פרוודוה לירדן וניתן אפשרות לקטיושות להתמקם שם כדי לירות על היישובים שלנו. מה אנחנו משיגים בזה? מה אנחנו מביאים על עצמנו? הכל ורעות-רוח. מחפשים פתרונות במקום שהם אינם יעילים.

פיצוץ בתים — לחבר הכנסת רובינשטיין היתה במשך השנים הרבות שהוא ישב כממשלה הזדמנות להעלות את הנושא הזה.

חוברת ט'. ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הבעי אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

שר התחבורה ח' קורפו:

גם לעמוד על הכמה בכנסת ישראל ולא להפסיק לייילל על הכיבוש זו זעזנות.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):
מה זה שייך?

שר התחבורה ח' קורפו:

למחרת היום שבו התרחש האירוע — לאחר שכעיתון "אל-פאג'ר" פורסמה האשמה ישירה, שלפיה ההתנגשות הזאת הייתה התנגשות מכוונת, והכוונה הייתה לפגוע, כאמצעות הסמי-טריילר, בארבעת הנוסעים ברכב הפרטי — פרצו מארצות והחושבים פגעו בסויר צה"ל. עקב הירי של חיילי הסויר נהרג חושב מקומי ועשרה נפצעו.

שני האירועים האלה נתפסו עליידי הציבור המקומי כמעשי התגרות מכוונת נגדו, והפרות הסדר שהחלו בחבל-עזה עברו לאזור יהודה ושומרון, התרחבו למקומות שונים, אך התמקדו בעיקר בחבל-עזה — בח'אן-יונס וברפיח — ובאזור יהודה ושומרון — בעיקר בשכם, בבלאטה וברמאללה.

על הגורמים המיידים להתפרצות יש להוסיף כמה גורמי רקע, והם: כינוס הפסגה הערבית שלא מן המניין ברכת-עמון, בתאריכים 8 ו-11 בנובמבר 1987, אשר הציג את נושא הסכסוך במפרץ הפרסי כנושא המרכזי ודחק את הסוגיה הפלשתינית לשוליים. על רקע זה ולאור דיונים המתקיימים בימים אלה במועצת הביטחון ובעצרת האו"ם כעניין הפלשתיני יצאה הצמרת המדינית של אש"ף, ובראשה יושב-ראש הארגון יאסר ערפאת, בקריאה לחושבי השטחים להגביר את פעילותם נגד השלטון על-מנת להעלות את הנושא הפלשתיני לכותרת, ולא כפי שאמר חבר הכנסת יוסי שריד, שזה בא מלמטה, שזה לא מובל מבחוץ, עליידי מנהיגים, שלא מכתביבים להם את זה, זאת כשבאותו יום עמדו 85,000 אנשים בתור כדי לנסוע לעכורה לישראל. הוא אמר שזה בא מלמטה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מחמד ותד (מפ"ם):

למה אינם מקשיבים לקריאות — — —

שר התחבורה ח' קורפו:

גורם נוסף הוא יום החזית העממית — — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת ותד, חברי הכנסת, אתם רוצים שאני אוציא אתכם אחד אחד מהמליאה, או שאוציא את כולכם יחד?

מחמד ותד (מפ"ם):

אתה כובש זר.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת ותד, רי.

שר התחבורה ח' קורפו:

יום החזית העממית, שמועדו הוא 11 בדצמבר, משמש כידוע גורם קבוע המשפיע על עלייה ברמת הפרות הסדר.

אין להיתפס לפניקה ולססמאות שאין בינן לבין המציאות מאומה. הן רק גורמות להסתה של גופים עוינים. גם בעבר היו מקרים של יידי אבנים ושכיחות מסחר, והתגברנו עליהם. יהודים וערבים חייבים לחיות בצוותא, על-פי תוכנית האוטונומיה שאושרה בהסכמי קמפ-דייוויד ומצויה בקווי היתוד של ממשלת האחדות הלאומית.

שר התחבורה ח' קורפו:

האירועים באזור יהודה, שומרון וחבל-עזה מקורם וראשיתם בתאונה שאירעה ביום שלישי, 8 בדצמבר, בין רכב ישראלי לרכב מקומי, וכתוצאה ממנה נהרגו ארבעה תושבים מקומיים.

מחמד ותד (מפ"ם):

אולי בגלל — — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מחמד ותד.

שר התחבורה ח' קורפו:

חבר הכנסת מחמד ותד, נרמה לי שאתה בעצמך חש עד כמה אתה נהנה מהדמוקרטיה הישראלית. האמן לי שבשום ארץ ערבית לא היית מרשה לעצמך לעלות על במת פרלמנט בהיותך חבר ו — — —

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

לא מתאים לך כשר לרבר כך. לא מתאים — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

שר התחבורה ח' קורפו:

יכול להיות, אבל הוא לא צריך להפריע לי.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מיכאל איתן (הליכוד):

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

היו"ר ח' גרוסמן:

אני לא יכולה להתגבר. האמינו לי, לא שומעים אף מלה אחת ממה שאתם אומרים. חבר הכנסת דראושה, לא שומעים כלל מה אתה אומר.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא נעים, אבל זוהי האמת, חבר הכנסת דראושה. מה אפשר לעשות? בגלל זה אתה מתרגז כל כך. מה אתה עומד ומאיים כל הזמן? למה אתה. עושה תנועות עם היד?

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, אתם רוצים שאני אפסיק את הישיבה? חבר הכנסת מיכאל איתן, חברי הכנסת, חפסיקו לצעוק. אפשר לחשוב שלכם יש מקול ולא לי.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דראושה, רי. אמרת אותו דבר עשר פעמים. לפחות אמור ככל פעם משהו אחר, לא אותו דבר.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הליביע איימון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום הליביע איימון לממשלה —

ועדת-לנדוי? מי אחראי למחדל החמור ביותר, לכך ששום דבר לא נעשה בקשר לממצאים האלה של ועדת-לנדוי? מנהלים ויכות על מידת הפעלת כוח כזאת או אחרת. זה הטפל, זו דרך ההתגוננות. צריך לטפל בטורו בשורשיו, כפי שהם מובאים בדוח ועדת-לנדוי.

מאז הגעתי לכית הזה מתריעה קבוצה של חברי כנסת, קטנה מאוד, ואני בתוכה, כל הזמן על כך, שאם לא יטפלו בחתרנות המדינית, יצטרכו בסופו של דבר לירות כדורים בילדים. היריות האלה הן תוצאה בלתי נמנעת של שורה ארוכה של מעשים שממשלת ישראל יודעת על קיומם, אבל לא עשתה מאומה נגדם.

אספר כאן על אספות שנערכו בפומבי, בגלוי, לזכרו של קוואסמה, מנהיג בארגון מחבלים. במדינת ישראל מקיימים אספה, בגלוי, וחבר הכנסת, שנשבע אמונים למדינת ישראל, עומד באספה זו, שבה מניפים דגלי אש"ף, ומאחז, בוקע, נמצאת תמונה של יאסר ערפאת. את "השכאב" מעוררים בקריאות לאומניות קיצוניות נגד מדינת ישראל, והחברה הישראלית אומרת: זאת הנורמה המותרת, זו פעולה לגיטימית, סיעה שנמצאת בבית הזה מקבלת ומפרסמת החלטה פומבית, שאש"ף הוא נציגו הלגיטימי של העם הפלשתיני, והיא מזדהה עם אש"ף.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

וכל העולם אומר את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, אם כן, אין ויכוח בינינו על העובדות, אין ויכוח. אתה, חבר הכנסת מיעארי, מודה שהדברים האלה קיימים, ואני מודה. יש בינינו ויכוח על ההערכה. אני טוען שאתה טוען של ארגוני הטרור ואתה — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

ואני טוען שאתה פאשיסט וסתום, זהו. אתה לא מבין תהליכים, אתה לא מבין — — — אתה לא רוצה שלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת מיעארי, אני אקרא לך מהדברים שכתב החבר שלך, דרוויש נאצר, וגם את זה מותר לעשות במדינת ישראל — חבר בלשכת עורכי-הדין של מדינת ישראל מוציא ספר שכל כולו אהדה ושבח לפעולות טרור — קראתי זאת כאן פעמים מספר בעבר — הוא קורא לספר "מכצע דכוייה", והוא מוקדש לאלה שרצחו בכית-הידסה בחברון. הוא מקריש להם את הספר הזה, והוא כותב: "מוקדש לכל אלה שהקריבו חיורתם למען ניצחון עמם". הוא כותב שם את הדברים כהווייתם. לא היה לי חוש נבואי כשבאתי וזעקתי כאן שהדברים האלה יקרו. קראתי מה אומרים הפלשתינים.

אומר דרוויש נאצר — החבר של חבר הכנסת מוחמד מיעארי — עורך-דין ישראלי, חבר לשכת עורכי-הדין: "אין ספק שההתנגדות הזו היום היא כבר מסוג אחר ומעולם אחר, ההתנגדות הפלשתינית היום היא קרב חריש בלבוש החדש, והיא אינה לובשת תמיד מדים צבאיים מנומרים. ההתנגדות הפלשתינית לא משתמשת רק בפצצות, ההתנגדות הפלשתינית לא זקוקה למחסני נשק ותחמושת, ההתנגדות הפלשתינית בדרך כלל לא סודית אלא גלויה וידועה לאור היום". והוא אומר: "אנחנו מארגנים סטודנטים, עיתונים, מגוינים, מחזות, קבוצות תיאטרליות, אגודות מקצועיות ואיגודים שונים, מועדונים וארגונים חקלאיים, אגודות נשים ואגודות צדקה. במשך שנים עמל הארגון לשחרור פלשתין ברצינות ובחריצות לאחד את כל הארגונים האלה תחת כנפיו ופיקודו. מוסדות אלו

פעילות צה"ל — פעילות צה"ל היתה מורכבת משלושה נדבכים עיקריים: 1. טיפול מידי של כוחות הביטחון בהפרות הסדר, במגמה להבטיח את המשך החיים התקינים והסדר הציבורי, תוך שאיפה למינימום חיכוך ופגיעה כתושבים, וכבר הבאתי נתונים על המידה שבה הדבר נשמר בארבעת הימים הראשונים של המאורעות; 2. איתור המסיתים והענשתם על-פי החוק, וכן איתור מקומות מועדים לפורענות, כגון כתי-ספר, וסגירתם לתקופות זמן קצרות ככל האפשר, כדי להביא להרגעת המצב; 3. קיום מצעים שוטפים עם קשת רחבה של נציגי ציבור ככל תחומי החיים, על-מנת להבהיר להם את המצב לאשורו ולשתתף בנוטילת האחריות להחזרת השקט והסדר על כנו.

גברתי היושבת-ראש, אני מציע לדחות את כל הצעות האי-אמון לממשלה.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו — לחברת הכנסת חייקה גרוסמן, אם יהיה מי שיוחליף אותה פה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני מוכן להחליף אותך, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מקווה שאינך מתנגד לזה שהקדמתי אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אינני מתנגד, ואילו התנגדתי, זה היה עוזר לי?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, הוא היה צריך להשיב לך, שלכבוד ייחשב לו הדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי עוזר ושמו חבר הכנסת פנחס גולדשטיין. תהיה אחי תמיד.

היו"ר ח' גרוסמן:

בבקשה התחל את נאומך, חבל על הזמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני זמן לא רב התפרסם דוח ועדת-לנדוי ונקבעו בו הדברים האלה, ואני מצטט: "החתרנות המדינית (חת"מ) היא כיום מרכיב חשוב בפעילות אש"ף. בשטחים. כלולים בה מעשים של תמיכה בארגון מחבלים, פרסום דברי שבח, אהדה או עידוד למעשי אלימות טרוריסטיים או מעשים שיש בהם מתן ביטוי להזדהות בפומבי עם ארגון וכן קיום קשר עם נושאי תפקידים בארגון חבלני. הוקמו גופי חזית ציבוריים לשם פעולה בקרב ההמונים, ובעיקר בקרב הדור הצעיר. סטודנטים ממלאים תפקיד חשוב בפעילות זו. גופים אלה מקבלים את הוראותיהם מאש"ף וחבריהם מהווים בסיס ומאגר אנושי נוח לשם גיוס לפעילות חבלנית" — — —

מה עושה ממשלת ישראל? מה עושה החברה הישראלית? מה עושים כל התורמים לכיטחון מדינת ישראל עם הדוח הזה? מדברים על החלקים השוליים שלו, אבל לא מדברים על העיקר. ועדת-לנדוי קבעה לפני שבעות מספר, שביהודה, בשומרון ובחבל-עזה נערכים להתססת ההמונים, לפעולות איבה, למרי כזה או אחר, שממנו לא יהיה מנוס. איזו מסקנה הפיקו הכנסת והממשלה מהדברים החמורים האלה בדוח

זוכרת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

נאומים, הפגנות, יציאה לרחובות, הרי זכותנו לחשוב שצריך באמת למגר, אבל אנחנו ננקוט את האמצעים שלנו. האם המטרה היא מיגור?

אני רוצה לסכם ולסיים את דברי. עם ישראל חייב להיות מאוחד במלחמה נגד הטרור בלי שום קשר לוויכוח הפוליטי, כי כל טרוריסט וכל פעולת טרור מרחיקים בכל מקרה את השלום וכל הסדר שהוא. אם ננהג לפי שיטתך, חבר הכנסת יוסי שריד, ונפעיל מדריכים למיגור הכיבוש הישראלי — נראה שלא יישאר לנו גם שריד ופליט.

היו"ר א' שוסטק:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת חייקה גרוסמן, ואחריה — לחבר הכנסת אבא אבן.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטערת מאוד על שהשר קורפו נכשל בלשונו. לא מתאים לשר כממשלת ישראל לומר לחבר הכנסת דברים שמשמעותם היא, שאותו חבר הכנסת יושב פה בחסד. חבר הכנסת מחמד ותד יושב בכנסת בזכות, כמו כל אחד אחר. עצם האמירה היא אנטי-דמוקרטית. אינני רוצה להמשיך בנושא הזה.

עבד-אללהב דראושה (המערך):
כל הכבוד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, מה שקורה הוא, שהעצה שנותנים לנו חוגים בממשלה וחוגי קואליציה שונים — שלא נראה ולא נשמע ולא נשים לב למה שמחרחש בגדה — היא הפטנט הקבוע: הבה ננפץ את המראה. ליהודים היו כל מיני דעות קדומות. כאשר סכתא שלי רצתה שלא ידברו על דבר רע, היא היתה נוקשת שלוש פעמים בשולחן, שמא יעירו הדברים את השרים והרוחות מרכבם. אם לא נדבר על מה שקורה בגדה — לא יתרחש בה שום דבר. יש פטנט נוסף: יש מי שאשם. מי שדוגל בשלום ואומר שצריך להיות משא-ומתן והסטטוס-קוו גרוע, ומה שקורה בגדה הוא תוצאה ישירה של הסטטוס-קוו — מי שאומר זאת הוא המתסיס, הוא זה הגורם למהומות.

מונחת בפני סטיסטיקה נראה של השבועיים האחרונים. כ-29 בנובמבר — שני הרוגים בעזה; כ-9 בדצמבר — הרוג אחד בעזה; כ-10 בדצמבר — הרוג אחד בח'אן יונס והרוג אחד בשכם. כ-11 בדצמבר — שלושה הרוגים ככלאטה וכן הלאה, לרבות אלה שנהרגו אתמול — 15 הרוגים במשך שבועיים.

אברהם ורדיגר (מורשה-פ"א):

מספר זה כולל גם את היהודים שנהרגו?

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):
זה לא חשוב.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

לא. אני מדברת על השבועיים האחרונים. בשבועיים האחרונים היו פצועים ולא היו הרוגים.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):
גם פצועים זה לא חשוב.

התחילו את פעולתם ונתנו פירות בהתקוממות המדינית שלא קצרה פחות הצלחה מההתקוממות הצבאית". דברים אלה נכתבו לפני ארבע שנים, איפה היינו כולנו? איפה אנחנו היום נוכח הדברים האלה? הרי הם קורים היום.

תופיק יזאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מיכאל איתן (הליכוד):

והמטרה? ולאן הם מובילים?

אביא לכם ציטטה נוספת, שגם נגדה אף אחד לא רוצה לעשות שום דבר.

היו"ר א' שוסטק:

לא יהיה לך זמן לציטטות. בבקשה לסיים.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מיכאל איתן (הליכוד):

ידידי היקרים, חברי הכנסת, אני פונה, כמוכן, לא לחבר הכנסת מיעארי, הנלחם כאן מלחמה אמיצה למען אש"ף, הוא גם מודה בזה, הוא לא מכחיש —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

מיכאל איתן (הליכוד):

אני פונה אל השמאל הישראלי הציוני, שיש לנו חילוקי דעות אתו וויכוח פוליטי, אבל הוא זה שצריך להיות הראשון. הנחרץ בדעתו למגר את הטרור. נגיד לרגע אחד, שחבר הכנסת יוסי שריד רוצה להגשים את הפתרון הפוליטי של מדינה פלשתינית ביהודה, כשומרון ובחבל-עזה — היעלה על הדעת שיהיה פתרון כזה, שמדינת ישראל תיגן על-פי שיטתו של חבר הכנסת שריד פתרון כזה, כאשר אין לנו שום ערובה שכלאטה, דהיינו ורצועת-עזה יתפרקו ממחנותיהם, והטרור לא ישלט בהם? הוא, על-פי שיטתו, היה צריך להיות האדם הראשון שיהיה מעוניין במלחמה בטרור. אבל מה עושה חבר הכנסת שריד תחת זאת? הוא כותב מדריך למיגור הכיבוש הישראלי. מיגור — השמדה. מי זה הכיבוש הישראלי? — יהודים שבמינהל, חיילי צה"ל? כותבים מדריך למיגור, להשמדה? כך מגיעים למצב שיוביל לאיזה הסדר? מיגור של מה? של הכיבוש הישראלי?

שאלתי את מי שהוא מגן עליהם, מה זה הכיבוש הישראלי? הלכתי לכלאטה לשאול מה זה הכיבוש הישראלי. הם אומרים: אנחנו בכלאטה מ-1948. בשבילנו כיבוש ישראלי אינו כיבוש יהודה ושומרון, כי אנחנו היינו פה כאשר יהודה ושומרון היו תחת שלטון ירדן; הכיבוש הישראלי מבחינתנו הוא כיבוש יפו ושפלת החוף.

חבר הכנסת יוסי שריד, אני פונה אליך —

היו"ר א' שוסטק:

חבר הכנסת איתן, אבקשך לסיים. אתה מתחיל עכשיו להתווכח?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים מייד. חבר הכנסת שריד, כאשר אתה מדבר על מיגור הכיבוש הישראלי — מיגור הוא שווה-ערך להשמדה — אתה לוקח על עצמך אחריות אף-על-פי שאתה אומר: לא באמצעי טרור. אתה קובע ונותן להם זכות לומר: רגע אחד, אם חבר הכנסת שריד קובע את היעד ומציע השמדה באמצעות

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הבעי איימון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע איימון לממשלה —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
זה היה לפני כן. אני מדברת על תאריכים מדויקים.

אברהם ורדיגר (מורשהפא"י):
לכל הפחות לא היית צריכה להזכיר את הסבתא שלך.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
באמת. חבר הכנסת ורדיגר, אתה תאמר לי שלא כואבים לי קורבנות יהודים? אתה חושב זאת ברצינות?

אברהם ורדיגר (מורשהפא"י):
כן.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
למי אתה אומר זאת? לכל הפחות תחבישי. סומק היה צריך לעלות בלחיך, כאשר אמרת זאת.

אברהם ורדיגר (מורשהפא"י):
איפה נשמע כדבר הזה?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אבל מומן איבתם את הכושה,

מיכאל איתן (הליכוד):
חברת הכנסת גרוסמן, זה כואב לך מאוד אבל את מזוכיסטית.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אדוני היושב-ראש, זהו המצב, וצריך לראות את העובדות

— ולא משנה אם יש מי שחושבים שזה כורח המציאות ויש מי שחושבים ההיפך — העובדות חמורות ביותר. אפשר להתווכח, אם זה מרי אורתי או רק דבר תולך.

רבותי, יש מיליון וחצי תושבים, החיים כמשך 20 שנה ללא זכויות.

מרדכי גור (המערך):
מה היה לפני 20 שנה כירושלים?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
חבר הכנסת מוטה גור, לפני 20 שנה לא צה"ל ישב שם ולא אנחנו ישבנו שם. אנחנו אתראים למה שקרה מ-1967 ולא לתקופת השלטון הירדני.

עוזי לנדאו (הליכוד):
היה שם שקט.

סנחס גולדשטיין (הליכוד):
חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מגדירים את עצמנו כארץ דמוקרטית. חבר הכנסת גור, אתה מסכים שיש איה הבדל שהוא בין ארץ דמוקרטית לבין ארץ שאינה דמוקרטית?

מרדכי גור (המערך):
חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, אתה מסכים שיש איה הבדל שהוא בין ארץ דמוקרטית לבין ארץ שאינה דמוקרטית?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
נכון, יש הבדל. יש הבדל בין המשטר שלנו — — —

מרדכי גור (המערך):
חייקה גרוסמן (מפ"ם):

תסלח לי, אני לא מדברת על הטרור. אני מדברת על ההתנגדות והתסיסה.

— — — יש הבדל, ואני גאה בהבדל שיש בינינו לבין

אובייקטיבית.

משטרים מקולקלים. אז מה אתם רוצים, להרוס לי את הגאווה הזאת?

עוזי לנדאו (הליכוד):
חברת הכנסת גרוסמן, את אמרת שלא היו להם זכויות.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אני מדברת על 20 השנים, שאנחנו יושבים בגדה וברצועת-עזה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אתה לא נותן להם זכויות.

עוזי לנדאו (הליכוד):
לפני 1967 היו להם פחות זכויות — — —

קריאות:
הי"ד א' שוסטק:
רבותי, רבותי, אני מבקש שלא להפריע.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אדוני היושב-ראש, אני יודעת שיש חברי כנסת המתמלאים לחלה כאשר מזכירים את האפשרות של שלום.

המושג הזה של השלום הוא מגונה בעיניהם משום-מה, וכל מי שמדבר על שלום כאילו איננו פטריוט.

רבותי, אין זה פלא, ואני לפחות לא התפלאתי, שדווקא בזמן האחרון קמו איאלו חברים בליכוד והתחילו להציע הצעות לפתרון הבעיה הפלשתינית. מיכאל דקל היה הראשון

— אני לא מתחשבת בכהנא — שדיבר על טרנספר. מדוע הוא שתק כל כך הרבה שנים? מדוע לא הציע זאת לפני 10 שנים

ולפני 15 שנים? מדוע התחילו לדבר עכשיו על גירוש? יש מי שאומרים, שצריך לגרש את המסתחים, ואתר כך מוסיפים: אבל

אם לגרש, אז נעשה גירוש המונים. מדוע הם העלו רק עכשיו את הרעיון הזה? — משום שהבעיה היא אקוטית; משום שהיא

מעמידה את צה"ל, את החיילים של צה"ל, במצב בלתי נסבל ואל תאמרו שאנחנו מסיתים אותם. דברו עם החיילים. החיילים

בעלי הערכים העמוקים ביותר, החיילים ההומניסטיים והמוסריים ביותר, עומדים בפני מצב בלתי נסבל.

מיכאל איתן (הליכוד):
נכון, אז מה הפתרון — לברוח?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
איני מאלה שמשמיעים את צה"ל, ואני יודעת שיש כו גם כאלה וגם כאלה. צה"ל הוא כמו כל העם שלנו, ויש גם כו

תגובות בלתי אנושיות ובלתי מתקבלות על הדעת.

אני הייתי מציעה לכדוק חחילה, אם מה שקורה עכשיו הוא כורח המציאות, אפילו אנו מצויים בתנאים של הכיבוש,

ואם לא היה אפשר לנקוט אמצעים אחרים.

חיים דרוקמן (הסיעה הריתית-לאומית):
אלן?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אתה יודע מה? במדינה, שכתוך ימים ספורים יש בה כל

כך הרבה קורבנות, צריך להתחיל לכדוק שמא יש בכל זאת לנקוט דרך אחרת. אני יודעת שאין כיבוש נאור. אני יודעת

שזהו מצב בלתי נסבל. אנחנו עומדים בסתירה שאי-אפשר לפתור אותה. אני אומרת שיש שתי בעיות, ואחת מהן היא

הבעיה המדינית, כי צריך לתת קרן אור, קרן של תקווה, שהמצב הזה לא ימשך לנצח, כי זהו מצב בלתי נסבל מבחינה

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

שההיגיון יתחיל לפעול, והם יתייחסו אל עמים אחרים כפי שאנחנו מתייחסים אל עצמנו. אם לא — אנחנו עלולים להחמיץ את ההזדמנות ההיסטורית הגדולה שלנו לקבץ במדינת ישראל את רוב-רובו של העם היהודי ולחיות פה, ולא במקום אחר, בשלום. אני אומרת את מה שאני אומרת מתוך דאגה עמוקה מאוד למצבה של מדינת ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא אחרי דפנה כרמון ודני כ"ץ.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

וחבר הכנסת ורדיגר לא יספר לי, שאנחנו נתחרה בינינו על פטריוטיזם. אני יודעת מי הם השותפים שלו לפטריוטיזם — אלה שלא משרתים בצה"ל. תודה.

היור"ר א' שושטק:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אבא אבן, ואחריו — לחבר הכנסת חיים דרוקמן.

אבא אבן (המערך):

אדוני היושבי-ראש, חברי הכנסת, עליתי על הדוכן הזה כדי להשתתף בהסברת גישת סיעת המערך לנושאים אשר העלו במסגרת הדיון הזה. שני הנושאים המרכזיים שהועלו הם: המהומות ברצועת-עזה והקיפאון המדיני.

סיעת המערך איננה מתכוונת להצביע בעד הצעת האי-אמון, מפני שלדעתנו, הפחתת השפעת המערך, עד כמה שהיא עדיין קיימת — והרי אין שום מצב כל כך גרוע שאי-אפשר להעלות על הדעת מצב גרוע ממנו — הפחתת ההשפעה הזאת עלולה לסכן אינטרסים וערכים חיוניים של מדינת ישראל.

אבל, אפילו שיקול זה עלול להתמוטט מול דברי נאצה וגידוף, התורגמים מכל תרבות ממלכתית סבירה, שכיוון ראש הממשלה שלשום נגד מחנה שמאות אלפי אזרחי המדינה וראים בו נושא דגלם ותקוותם. אני חייב לומר, שהאווירה שרווחה בשיבת סיעתנו אתמול מלמדת, שיתכן כי רק נאום נוסף אחד מסוג זה עומד בינינו ובין אייכולת מחלטת לפעול כמחיצה אחת עם אלה שבמטרה שקופה להתנער מאחריותם הביצועית הבלעדית מתירים לשון מופקרת נגד מחנה גדול, ורוקא על חטא חתירתם של נציגי שלום, אשר איננו מתקרב, ולביטחון שמצבו בכמה קטעים מעורר דאגה.

והנה אנחנו עומדים בפני תופעה החוזרת מדי פעם בפעם. אם יש סימני מחלה או מצב טעון חימר נפץ בתחום כלשהו, מייד קמים האחראים, ובמקום לטפל בחולי מגדפים את אלה שהשיעור דיאגנוזה סבירות. והרי בעיית התרמית איננה הבעיה המרכזית. אם המציאות לא תשתנה, שום שיקול תכליתי לא יהיה. בעולם הפתוח שום מדינה חופשית לא הצליחה מעולם להביא מצב לידי תיקון או לידי הקלה על-ידי מאמץ להסתיר או לשטש. גם סגירת אזור בפני תקשורת בין-לאומית, אחת התרופות הנפלאות אשר הומלץ עליהן, היא תרופה שהופעלה פה ושם, אבל לא בשום מדינה שישראל צריכה להשאוף להידמות לה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה עם בריטניה?

אבא אבן (המערך):

אם כן, העדיפויות הן ברורות: קודם כול המציאות ולאחר מכן התרמית. ברור כי המשמה המיידית היא להרגיע את הרחוקות ולהביא את הפרק הנוכחי של מהומות לידי סיום. וברור, שבתחום הזה יש תפקיד לכוחות הביטחון, ואלה זכאים

אדוני היושבי-ראש, לבני האדם יש בעיה חמורה מאוד: הזיכרון שלהם חלש. אמר הפילוסוף, כי מי שאינו לומד מן ההיסטוריה עלול לחיות אותה מחדש, וכדרך כלל את הדברים הגרועים ביותר שקרו בה. מהניסיון האישי שלי ובלי לקרוא בספרים — אך גם מתוך קריאה בספרים — נוכחתי לדעת, שאי-אפשר לראות עם שאינו רוצה לחיות תחת כיבוש, עם הרוצה לחיות את חייו הלאומיים, רק בעזרת כוח צבאי. יש לחפש דרך לניהול משא-ומתן, יש לחפש דרך לפשרות, יש להעניק לעם את הזכות לקבוע את גורלו, ומוכן שבשום פנים ואופן לא על חשבון השכן. שום שלום לא נקנה כחתול בשק, אבל את הזכות האלמנטרית מוכרחים להקנות. שום דבר לא יעזור. למדו מהניסיון, ראו מה קרה במקומות אחרים. מי העלה על הדעת שמי שהיו אויבים כל כך גדולים כמו צרפת ואלג'יר, וכבר אינני מדברת על כל מדינות אירופה וגרמניה, יגיעו להסדרי שלום.

לא יעלה על הדעת, שאפשר לאורך ימים להחזיק בכוח שלטון על מיליון וחצי אנשים. זה לא הולך. למה לא ללמוד מאחרים? כבר נאמר אי-פעם, שהחכם לומד מהניסיון של הזולת, ואילו הטיפש לומד מהניסיון של עצמו. אני חוששת, אדוני היושבי-ראש, שאנחנו הופכים לעם של טיפשים, במקום להישאר אותו עם היסטורי גדול, חכם ונבון.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק שירושלים היא לא אלג'יר.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

זה נכון. אני לא מדברת על ירושלים. אתם יודעים מה? מי שמתחיל להשוות את שכס ליפו וללוד, מציב סימן שאלה לא על שכס אלא על יפו. ובכן, אין סימן שאלה על יפו, ואף אחד מאתנו לא הולך לנהל משא-ומתן —

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

מה ההבדל? אני שואל: מה ההבדל?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

— מסוג המשא-ומתן, שאחם מנסים לשכנע שכאילו אנחנו הולכים לנהל.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

מה ההבדל בין שכס ליפו?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אתה יודע מה? מאז 1948 — — —

מוחמד ותד (מפ"ם):

כלי שכס אתה יכול להתקיים, ובלי יפו אתה לא יכול להתקיים — זה ההבדל.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אני מבקשת להזכיר לחבר הכנסת דרוקמן, שמאז 1948 אנחנו מדינה ריבונית ודמוקרטית. אתה מבין את זה? אנחנו מדינה ריבונית ודמוקרטית. מי שמערער על זה מערער על שני דברים: גם על הדמוקרטיה שלנו, וגם על הריבונות על אותם שטחים שעליהם יש לנו ריבונות מוקנית ומוכרת על-ידי כל האומות.

אדוני היושבי-ראש, הימים האלה אינם ימים עליונים לאיש מאתנו. אלה ימים עצובים מאוד. איש מאתנו אינו מחפש הוכחה לכך שהסטטוס-קו הקיים הוא כלתי וסבל ולא יחזיק מעמד. אנחנו לא רוצים הוכחה, כי ידענו ואת לפני כל הוכחות הדמים של הימים האלה. גם הזהרנו, אף שלא רצו להקשיב לנו.

אדוני היושבי-ראש, אני מודה לך על הסבלנות. אני רוצה רק לומר לחברי הכנסת מספסלי הליכוד, שאולי הגיע הזמן

— הצעת סיעות מפ"ס, התנועה הזכויות האזרח ולשלום ושינוי הבעי איאמון לממשלה: הצעת סיעות החיית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום הבעי איאמון לממשלה

והרי ברור, שמי שאומר שהעניין כבר נקבע וכבר נחרץ, ועזה היא כבר חלק של מדינת ישראל הריבונית, נמצא מפר את החלטות הממשלה ואת סיכומי הקואליציה ומסכל כל סיכוי של קונסנסוס פנימי, עושה את ההתחייבויות הבין-לאומיות הפרלמנטריות של הממשלה פלסטר, וחשוב מכל אלה — מניח לתושבים להתבודד ביאושם. אם יש לרטוריקה השלכה על המציאות, דווקא הרטוריקה הסיבוכית היא שמלבה את האש ומעמיקה את הייאוש.

חברי הכנסת, מכיוון שראש הממשלה רוחש כבוד והערצה למנהיגי תנועת העבודה רק כתנאי שהם עברו מן העולם, אני אסתמך עליהם כדי להזכיר, כי עמדתה של סיעתי נגד ראיית הקודם הנוכחים כקווי קבע איננה המצאה חרשה חולפת של נוטשי מורשת.

הסיפור נפתח ב־1957, והנה דברים שנאמרו אז: "מי שמדבר על רצועת-עזה מכלי לראות את הסכך והסכנות הכרוכים בהרכב האוכלוסייה, חי בנן עדן של שוטים". כך הסביר דוד בן-גוריון את החלטתו שלא לראות את רצועת-עזה כחלק של מדינת ישראל. והרי דבריו בהמשך: "אין ברירה — קליטה של מאות אלפי עולים יהודים או קבלת עול של 300,000 תושבי הרצועה, ש־200,000 מהם פליטים, בניגוד לרצונם של 300,000 הערבים ובניגוד לרצונו של כל העולם המזרחי והמערבי העוין והיירודתי". ובהמשך: "על כן קיבלה הממשלה הכרעה חריפה על-ידי שהיא הסתכנה אפילו באי-פופולריות והחליטה בשום פנים לא לקבל על מדינת ישראל את אחריות האזור הזה.

ואם ציטוט מדברי קדמונים מספק את ראש הממשלה, הרי רק אחד נוסף: "שום אדם שפוי מעולם לא הניח שכל השטחים בגדה המערבית ובצוה יישארו תחת שלטון ישראל". את הדברים האחרונים השמיעה וכתבה גולדה מאיר, עם החוספת: "ברור שיהיה צורך בקביעת גבולות חדשים בין ישראל וירדן". "שום אדם שפוי" — כלומר, העניין הוא. עניין של צלילות דעת.

אני מדגיש, שמפלגתנו רשאית לפתח את הדוקטרינה שלה מעבר לניסוחים הקדומים. אך דווקא העיקרון הזה, איסבירותה של תוכנית המעמידה סימן שאלה לגבי אופייה היהודי והדמוקרטי של מדינת ישראל — כל תוכנית כזאת נדונה לכישלון.

והרי מדינת ישראל נכנסת לעשור החמישי לקיומה העצמאי, כשהיא רושמת לזכותה הישגים מפוארים, אבל שרויה במבוכה ככל הנוגע לערכיה ולמבנה שלה, סימני שאלה רבים: לא סימני שאלה אלא סימני תשובה. שהרי הביטוי פצצת זמן איננו ביטוי שמאלני ישראלי, אלא ביטוי של הידד הדגול לשלום, לביטחון, למימוש זהות לאומית במסגרת טריטוריאלית ודמוגרפית ולחלוקת מעמד הזכויות כזו המאפיינת את ארץ-ישראל היום.

בסיום עלי להדגיש, כי הכעיה מיסודה איננה הכעיה הפלשתינית ולא גורל תושבי עזה או יהודה ושומרון. הכעיה היא בעיית ישראל וגורל החזון הציוני. אין על-פני כדור הארץ כולו אף מדינה אחת אשר הגיעה אייפעס לחופש, ליציבות, לשלום, לביטחון, למימוש זהות לאומית במסגרת טריטוריאלית ודמוגרפית ולחלוקת מעמד הזכויות כזו המאפיינת את ארץ-ישראל היום.

מי שאיננו פועל להפשרת הקיפאון הזה אין לו שום תקווה. אולי פה ושם. בין התקוממות להתקוממות, תהיה תקופה מסוימת של רגיעה. לכן מוטב היה אילו הממשלה, שטוב היה אילו הואילת להיות מייצגת בבית הזה ובכדיון הזה, היתה אומרת מה שההסכם הקואליציוני מצווה עליה בעצם

לדעת כי זוהי שליחותם וכי רצוננו הוא שהיער הזה יושג, אבל מי שזרק את מלוא האחריות על כוחות הביטחון, גורם להם עלכון, בחינת לעג לרש, כי הבעיה ביסודה איננה כעיה ביטחונית וצבאית.

אני נוטה לפקפק בעילותן של כל מיני הצעות טכניות, במיוחד במעמד הזה, לטיפול בבעיה. יש אפילו אחד מחברי הממשלה, שר החקלאות — אגב, יש מצב ממלכתי משונה, שבו שר התחבורה, בין דאגה לתגורת כטיחות ותפקודן של רכבות, מזכה אותנו ברבע שעה על-ימנת שידקלם את תמצית הדיווח שניסח שלשום המתאם לפעולות בשטחים — שיש לו הצעה פורייה: אגרוף של ברזל. כלומר, הסלמה נוספת במעגל המתחזות. חברי הכנסת, אולי יש דווקא מקום לגישה מנוגדת — לאיפוק, לצמצום מוקרי החיכוך והעימות, לצמצום מירכי אפילו של מעמדי הפגישה בין חיילים לאזרחים?

אבל, כאמור, אין הבעיה הזאת נוגעת לגופו של עניין, ומה שאי אפשר לקבל היא ההנחה, שמוטב להתעלם מגורמי מתיחות הרבה יותר עמוקים ומשמעותיים. יש אומרים שהתופעה הזאת לחוד והיבטיה המדיניים לחוד. חברי הכנסת, אם כך ננהג, נהיה לוקים כשטחיות מדהימה, ולא נגיע לעולם לידי התמודדות עם שורשה של המצוקה הלאומית והיום.

שמענו הנמקות פשטניות — מעשה בתאונת דרכים אשר נתפרשה שלא כהלכה, מעשה בחודש נובמבר שהוא מועד לפרענויות. זאת הגישה של ההרוסקופ, של האסטרונוגיה שהרי דרכו של חודש נובמבר לחזור על עצמו, וחודשיים אחרי נובמבר יש ינואר, והבעיה איננה מה היה הגפרור אשר הדליק את חומר הנפץ, אלא כיצד הצטבר חומץ הנפץ הזה.

נאמר, וכצדק, שרצוי שתושבי עזה — והרי בעזה במיוחד מדובר — יובהר להם שלא יגיעו לשום דבר על-ידי אלימות. יפה מאוד. כל מי שאיננו פונה בתביעה לתושבים להימנע מאלימות, עושה טעות, כמוכן, גם מדינית וגם מוסרית. אבל מה לעשות אם בהמשך לרברים היפים הללו נאמר להם: אבל גם לא תגיעו לשום דבר גם בדרכי שלום, לא תגיעו לשום דבר, לא בדרך של אלימות ולא בדרך של שלום? והרי זה מה שהם שומעים עכשיו: אין לכם שום תקווה להיחלץ ממעמד אשר שום אוכלוסייה מעולם לא השלימה אתו, לא בדרך של אלימות ולא בשום דרך אחרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

הן השלימו ב-1948. השלימו, ועוד אין השלימו.

אבא איתן (המערך):

הווי אומר, הקיפאון המדיני הוא מרשם. היכן בעולם יש תקדים של התקוממות כזאת, אשר באה על פתרונה רק על-ידי מאמצים צבאיים לבלום אותה? הקיפאון המדיני הוא מרשם הנחלת ייאוש, ומי שזורע ייאוש קוצר את פרוי של הייאוש, קרי: באושים.

חברי הכנסת, כיוון שעזה היא הנושא שמתייחסים אליו כדיון הזה, עלינו להיזכר כעובדה, כי הממשלה, הכנסת והקואליציה מחויבות כולן לדוקטרינה, שדין עזה כדיון שאר השטחים הנתונים לשלטון המינהל האזרחי, והיינו המינהל הצבאי, זוהי סוגיה אחת, שאיננה יכולה להיות נפרדת. והמחויבות הזאת לראות את כל השטחים הללו כתיודה אחת מתבקשת מן ההסכם הקואליציוני, המבוסס על העקרונות של הסכם קמפ-דייוויד. שם כתוב, בנוסח אשר התומים עליו אנואר סאדאת ונחמס בגין, שמעמדה הסופי של עזה עדיין לא נקבע והבעיה עדיין חנוכה סגורה, ואכן החלטה לראות את המצב הטריטוריאלי הנוכחי כמצב של קבע ואין ישראל רשאית לבדה לקבוע את המעמד העתידי של השטחים.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקרמת לשלום להביע אי אמון לממשלה —

הדמוגרפיה, ולא לברוח מהן על-ידי ויתורים על חלקים מארצנו. אני קובע מעל במה זו, כי לפי מיטב הבנתי דיבורים כגון אלה מרפים את רוח העם, פוגעים ברוח הלחימה של חיילי צה"ל ומכרסמים בכוח עמידתנו מול אויבינו.

רבותי חברי הכנסת, מר פרס מאיים עלינו כעובדה, שחבל-עזה צפוף אוכלוסין מאין כמוהו. דברים אלה אין להם שחר. בגוש-דן, למשל, חיים מיליון וחצי וחושינו נשבים על שטח קטן הרבה יותר מחבל-עזה. אל ניבהל בשום פנים מהטלת האמים של מר פרס. נעשה את מה שמוטל עלינו ונמשיך לבנות את ארצנו ולהיכנות בה.

גברתי היושבת-ראש, לאחרונה אנחנו עדים למציאות שבה כאשר מתרחש איוה פיגוע ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, מייד אנחנו שומעים את קולות אנשי השמאל, ואפילו ממפלגת העבודה, כי המסקנה מכך צריכה להיות: לא להיות שם ולא ניפגע. אילו הלכו התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ-ישראל בדרך הזאת, שאתה מציעים לנו אנשי השמאל, לא היה קיים דבר בארץ-ישראל, ולא הייתה קיימת כלל מדינת ישראל. לא הייתה קיימת החיישנות בגליל, כי הערכים תקפו את המתיישבים. לא היו קיבוצים בעמק-הירדן ובעמק בית-שאן, כי כמה מהחלוצים נרצחו על-ידי שכניהם הפורעים. לא היו מיישבים את הנגב בגלל הסכנות שהיו כרוכות בכך. ככלל, לא מקובלת בשום פנים ואופן הגישה של לא להיות ולא לעשות. לא להיות בחברון — ואז לא ניפגע; לא להיות בעזה — ואז לא ניפגע; לא להיות בשכם — ואז לא ניפגע. לפי זה צריך לא להיות בארץ-ישראל כולה. מובן שדבר כגון זה אינו עולה על הדעת כלל וכלל.

אשרינו שעד כה לא נכנע עם ישראל לפחדנות ולתבוסתנות, אלא הלך בדרכו ופעל את פעולותיו, מתוך אמונה ואומץ-לב. אני מאמין ומקווה, שגם כיום וגם להבא לא ניכנע להצעות תבוסתניות מסוג זה, אלא נתמודד עם הבעיות הניצבות בפנינו תוך כדי מילוי המשימות המיוחדות של דורנו.

רבותי חברי הכנסת, עלינו להילחם בכל חוקף בגל העכור של הטרור הפוקד אותנו במימ האחרונים. מלחמה זו אנחנו מצוים לעשותה ביד תקיפה ביותר. עלינו לזכור, כי זוהי מלחמה המתמשכת זה כ-100 שנה. אנחנו צריכים אפוא להמשיך אותה כמלוא העוצמה המוסרית שלנו ובאמונה שלמה בצדקת מלחמתנו.

גברתי היושבת-ראש, ברצוני למחות מעל במה זו על דבריהם של אלה שחקפו את צה"ל על כך שהיו נפגעים בפעולותיו. ריבוי של עולם, ודאי שכואב לנו על כל נפגע אפילו הוא ערבי, כפי שהתורה מספרת על יעקב אבינו שהתכונן למלחמה נגד עשיו: "ורא יעקב ויצר לו". וירא — שמה יהרוג, ויצר לו — שמה יהרוג אחרים.

אולם, רבותי חברי הכנסת, אסור לנו להתעלם מן האמת הפשוטה, שצה"ל הוא זה שמתוקף על-ידי הפורעים הערבים, וחיליו נתונים בסכנה כשהם נתקלים במחסום ובזריקת אבנים כדורי ברזל ובקבוקי תבערה. המוסר והצדק האלמנטרי קובעים, שהחיליים יגנו על עצמם, על חייהם ועל חילונם, ויגיבו כמלוא התוקף כלפי הפורעים. זוהי הגנה עצמית גרידא של היחיד ושל הציבור כולו. אלה שמתירו לתקוף את צה"ל השליכו עליו אבנים, אבנים רוחניות, שהן חמורות מהאבנים שנוזקו על חיליו על-ידי המחבלים. כולנו מצוים לתת את מלוא הגיבוי לפעולותיהם של חיליו צה"ל, ולבדוק אותם שיצליחו גם במשימה זו, שאיננה קלה כלל וכלל.

רצוני לקבוע, כי ההוראות החמורות בדבר פתיחה באש

לאמור, שהמעמד הסופי של עזה והגדה המערבית הוא עדיין פתוח, פתוח למשא-ומתן להסכם.

ישראל תהיה נאמנה לחתימה שחתמה, כי שום פתרון איננו תקף אלא אם יספק את השאיפות הלגיטימיות של העם הפלשטיני. תוך כדי פתרון הבעיות הביטחוניות של ישראל. וגם על הדבר הפשוט הזה, שהעניין איננו סגור ואיננו קפוא על שמרו, גם על זה לא שמענו אף מלה אחת היום.

כיום מן הימים לא היה מנוס מהשמעת הדברים האלה, אך למה לא לומר אותם שעה אחת קודם, על-מנת לתרום גם להרגעת הרוחות וגם להעמדת המדיניות הישראלית על שפיותה?

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים דרוקמן, ואחריו — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, צר לי לקבוע, כי הצעות האי-אמון האלה רק משרתות את אויבינו ומעורדות אותם להגביר את הפיגועים בנו. לא הקיפאון המדיני הוא הגורם לאירועים האחרונים ביהודה ובשומרון ובחבל-עזה, כי אם התוכנית המדינית מחוסרות האחריות הלאומית, המעידות על תיאבוב אמיתי לויתורים מפליגים על חלקים מארצנו, הן הן המעוררות את ארגוני הטרור ומאיצות בהם לפגוע בנו כדי להחיש תוכניות מדיניות אלה, שיביאו בסופו של דבר לעיקירתנו מחלקים עיקריים של מולדתנו.

מי שמדבר על קיום מרי אזרחי ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, מתוך שאין לתושבים בין כך ובין כך מה להפסיד — זאת ההנמקה למרי האזרחי — רק מעודד למרי אזרחי, וגם אם זה לא יתחולל, השתוללות הטרור בתוכנו תגבר.

תליית קולר האשמה בממשלת ישראל, כאילו בה האשם שערכי יהודה, שומרון וחבל-עזה נזקקים לפעולות טרור, נחנת לאמיתו של דבר את מלוא הגיבוי ואת מלוא הלגיטימציה למעשים נפשעים כאלה. דברים אלה הם חמורים מאין מוחתם. ויש פשוט לגנותם ולהוקיעם.

רבותי חברי הכנסת, חמורים שבעתיים הם דברי ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ שר שמעון פרס על פירור חבל-עזה. נוסף על האיוולת שבעצם ההצעה, יש בה גם בלי להתכוון ואונם, משום סיוע לארגוני הטרור לעורר את המון התפרעויות, לזריקת אבנים, לזריקת כדורי ברזל ובקבוקי תבערה על חיליים ואזרחים בחבל-עזה. אם אישים ישראלים בעלי מעמד בחיי העם והמדינה מטילים ספק בזכותנו על ארץ-ישראל וביכולתנו להתמודד עם הבעיות העולות על הפרק ברחבי ארץ-ישראל — יש בכך משום עידוד לפורעים של ארגוני החבלה להגביר את פיגועיהם בנו במגמה למהר ולהרציא אותנו מארץ-ישראל.

גברתי היושבת-ראש, ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ מר שמעון פרס מהלך עלינו אימים ומפחיד אותנו כשהוא מנפנף בבעיה הדמוגרפית של חבל-עזה. לדעתו, בגלל בעיה זאת עלינו לסגת מאזור זה. מר פרס סבור, שכדי להיפטר מ-60,000 הערבים שברצועה צריך לצאת ממנה ולוותר עליה. לפי הגיון זה אנחנו צריכים לוותר גם על הגליל, שבו חיים כרבע מיליון ערבים המהווים כו רוב, וגם על ירושלים המזרחית, שם מרוכזים כ-120,000 ערבים. היעלה על הדעת דבר כזה?

אנחנו צריכים להתמודד עם הבעיות, לרכות הבעיה

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

לעצם העניין, נראה שאין מר מרפי מכיר את המציאות שלנו בארץ כפי שהיא. וכי אנחנו פוגעים במישהו?

עבד-אלוהב דראושה (המערך):
הוא לא יישן הלילה.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):
האמת היא שאנחנו רק מתגוננים. אני בטוח ששום עם לא היה נוהג אחרת.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

— — —
היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת דראושה, אהה מפריע לחבר הכנסת דרוקמן לסיים את דבריו.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

אני בטוח ששום עם לא היה נוהג אחרת, לרבות האמריקנים. יתירה מזאת, כל עם אחר וכל מדינה אחרת היו בוודאי נוהגים בחומרה רבה מזו שאנחנו נוהגים.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לסיים. הימים הם ימי חג החנוכה, שבו אנחנו חוגגים את ניצחון החשמונאים על היוונים, ניצחון המעטים נגד הרבים. הנה, מסופר בספר החשמונאים, שאנטוכוס שלח שליח לשמעון החשמונאי: "אתם שולטים ביפו ובכוזר ובחקרה אשר בירושלים עיר מלכותי. ותשתררו על מקומות רבים במלכותי. החזירו עתה את הערים אשר תפסתם." השיב לו שמעון: "לא ארץ נוכרייה ולא על נוכרים השתררנו, אלא על נחלת אבותינו אשר נכבשה בידי אביכינו באחד העתים בלי צדק, ואנחנו, כאשר נודמנה לנו שעת כושר השיבנו אלינו את נחלת אבותינו." אנחנו צריכים להתמלא באמונה זו ולהכריז קבל עם ועולם את דברי שמעון החשמונאי, המהדהדים מאז ועד היום: לא ארץ נוכרייה לקחנו ולא על נוכרים השתררנו, אלא על נחלת אבותינו אשר נכבשה בידי אביכינו באחד העתים בלי צדק, ואנחנו כאשר נודמנה לנו שעת כושר השיבנו אלינו את נחלת אבותינו.

הארץ הזאת כולה איננה שטח כבוש, חברי הכנסת הנכבדים. זאת ארצנו שלנו, והיא איננה שייכת לשום עם אחר. ארצנו זו, שהושבה לנו, תישאר בידינו לנצח, ובה נאיר באור הנצח של היהדות, כשיתקיימו בשלמותם דברי הנביא: "כי מציון תצא תורה ודבר השם מירושלים".

ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

כרשת היושבת ראש, הניי מתכבדת להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "הורדת שיעורי הכיטות הלאומי המשתלמים על-ידי המעסיקים ופגיעה נוספת בקצבאות".

1. הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה

בשל המצב בשטחים והקיפאון המדיני; הצעת סיעות החיות הדמוקרטית לשלום

ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון בממשלה בשל אירועי

הימים האחרונים בשטחים

מרכזי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, בהצגת נושא האי-אמון אמר חבר הכנסת שריר, שהכיבוש הוא אבן יחיים

מסכנות את חיילינו ומסכנות את אזרחינו, כשהם עומדים מול יידי אבנים וזריקת כדורי ברזל ובקבוקי תבערה עליהם. אספר מקרה אחד, שקרה אתמול. הנהג שלי גר בחבל-עזה. אתמול בבוקר נתקל במחסום אבנים וזריקת אבנים בדרכו אלי. היה אתו ברכב חייל עם נשק. החייל אמר, כי גם במצב כזה הוא לא יירה אפילו באוויר, כי איננו רוצה להסתכן. שמעתי על מקרים רבים כגון זה. זוהי מציאות חמורה, והיא מסכנת את חיילינו ומכריחה אותם לנקיטת עמדה של "ראש קטן".

רצוני לתכוע ממערכת הביטחון שתבחר, שהנשק נמצא בידי החייל והאזרח כדי שיגנו על עצמם ולא כדי שיפחדו להשתמש בו. דבר זה הוא חיוני ממש, וחייבים לתקן אותו. אני בטוח, שהשימוש בנשק יהיה אך ורק להגנה עצמית ובמצב של חוסר ברירה.

גברתי היושבת ראש, השתוללות הטרור פוגעת קשות במתיישבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. לא רק מבחינה ביטחונית, כי הדרכים שם מסוכנות, אלא גם מבחינה כלכלית, מבחינה קיומית ממש. המסעדה בחברון נסגרה, המלון בקריית-ארבע ירק, וזהו המצב גם במלון החדש בחבל-עזה. תירות לא מגיעה למקומות האלה.

אנחנו מצווים בראש ובראשונה לדאוג לכך, שיהודים יוכלו לנוע בחופשיות וללא סכנה בכל רחבי ארץ-ישראל על כן, אנחנו מצווים להגיב בחומרה רבה על זריקת אבנים, וקל וחומר על השלכת בקבוקי תבערה. עלינו לגרש את כל המסיתים, אפילו הם רבים. לכל הודעת, הגירוש הוא הנושג המרתיע ביותר. אין לנו כל אפשרות אחרת, אלא להשתמש באמצעי זה בצורה מסיבית, כדי להרגיע ולהשקיט.

מלבד זה, אנחנו מצווים לסייע ליישובים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה מבחינה כלכלית, בשל הפגיעה המיוחדת שנפגעו מהמצב. ובעיקר, על הממשלה להעלות מיד את שני היישובים החדשים בחבל-עזה, הכלולים במפת ההתנחלות שנקבעה עם כינון ממשלת האחדות הלאומית. וזהי התשובה הציונית ההולמת והמתאימה לפורעים ולמתפרעים. הם משתדלים לפגוע בנו כדי לעקור אותנו מארצנו, ותשובתו החד-משמעית היא: לא יעזור לכם שום דבר, אנחנו כאן וכאן נהיה לנצח.

רכותי חברי הכנסת, רצוני לגנות מעל כמה זו את דברי עוזר שר החוץ האמריקני, מר מרפי, על האירועים האחרונים. אלה דברי חוצפה, ויש בהם התערבות קשה בענייניה הפנימיים של מדינת ישראל.

היו"ר ח' גרוסמן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

היו"ר ח' גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מרכזי וירשובסקי, ואחריו — לחבר הכנסת אליעזר ולדמן.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הליכי איאמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע איאמון לממשלה —

הקיימים היום — והם קיימים אף שיש אנשים הרוצים לבטל אותם — אינם הרמטיים, והאמצעים של צנזורה, פעולה על-פי צווים ושימוש בכוח יחדרו גם לשטחי מדינת ישראל ולא נוכל לעצור אותם, והם יהיו לנורמה השלטת.

על כך, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אני בא לזעוק חמס, כי הדברים האלה מתרחשים לנגד עינינו, ואנחנו איננו עושים דבר וחצי דבר כאופן קולקטיבי כדי לשנותם; אני חוזר ומדגיש: "באופן קולקטיבי", כי ראיתי ניצנים של התפכחות גם במחנה הלאומי. גם השימוש החצוף הזה במונח "לאומי", כאילו רק מי שרוצה להחזיק שטחים ולהיות חזק ולדרוס עם אחר הוא לאומי, ומי שמבין את הצרות של עם אחר ורוצה להשתחרר ולקיים מדינה דמוקרטית אינו לאומי. אבל, נניח להגדרה הזאת.

הנה, גם באותו מחנה כבר שומעים את קולו של עמירב. קראתי, ושמתחי לקרוא את הדברים שאמר חבר הכנסת דן מרדור בריאיון ל"הארץ" בתקופת החגים — שהוא מקווה שלא תתעורר התנגשות בין הדמוקרטיה ובין הציונות, אבל אם היא תתעורר, הוא יעדיף את הדמוקרטיה. אני רואה ניצנים של התפכחות, ואני רואה שכבר יש מי שמכינים שאי-אפשר להמשיך במצב הקיים היום, ההולך ומחמיר, אפילו תהיה מחר או מחתמים רגיעה, ואפילו יהיה שבוע בלי הרגים. הבעיה תמשיך להתקיים, ואנחנו צריכים להבין, שכל זמן שלא נפתור אותה — ואפשר לפתור אותה רק על-ידי מעשה פוליטי של היתנות מהשטחים — יימשך המצב הזה.

שמעתי את חבר הכנסת דרוקמן אומר: אסור לנו לכרוח, אנחנו צריכים להתמודד עם הבעיה. מה פירוש "להתמודד עם הבעיה"? התמודדות פירושה מציאת פתרון לבעיה. אתה לא תמצא פתרון לבעיה, אם תמשיך לשלוט על עם זר שלא רוצה אותך. גם העם היהודי שהיה בארץ-ישראל לפני 1948 לא רצה בשלטון זר, לא קיבל את עולו של השלטון הזר, והיישוב היהודי, שהיה קטן מאוד, השתחרר ממנו בתנאים קשים מאוד.

עוד לנדאו (הליכוד):

גם בגליל לא רוצים אותך, מה תעשה?

עבדאלוהב דראושה (המערך):

אליעזר ולדמן (התחיה):

הי"ר ד' בן-מאיר:

תודה על האנחות. אני מבין שלושחכם רשומים לרשות הדיבור.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני עומד על סף סיום. אני רוצה לומר לחברי ועמיתי: בכל פעם שאנו דנים על הסוגיה הזאת שואלים אותי "מה עם יפן? מה עם הגליל?" — יש לי חדשות בשבילכם, חבר הכנסת עוזי לנדאו וחברי כנסת אחרים: אם תמשיכו בכיבוש, שאינו מסתפק בהחזקת שטח אלא מתחיל בו ומנצל אותו להאדרת שמה של ישראל, כפי שאחם מבינים אותו — אם תמשיכו בכיוון הזה, השאלות על הגליל, ההולך ומתרוקן מתושביו, והשאלות על מקומות אחרים, יישאלו ביתר שאת. אך אין זו העמדה נכונה של הדברים.

אסכם במשפט אחד: אנחנו צריכים להבין, שמה שקורה בשטחים הוא דבר איום ונורא. נשפך דם חיים ונגרמים נזקים איזמים, ויש שם התנגשות שלפעמים איננו יכולים למנוע אותה, אפילו אין אנו מאבדים את השליטה. ברם, הנזק האמיתי

על צווארנו. קשה לחיות עם אבן ריחיים כזאת לאורך ימים. וליתר דיוק, אפשר לחיות עם אבן ריחיים, אבל הכיבוש איננו אבן ריחיים, אלא מחלה ממארת, ההולכת ומחמירה משנה לשנה, וככל שהיא נמשכת, כך גדלה החמרתה. כל נשלה את עצמנו שהמצב יתוקן, ישתפר, יהיה טוב יותר, ותבוא רגיעה. אולי תהיה רגיעה לשבוע, לשבועיים, לשלושה שבועות, אך המצב הבסיסי הוא מצב של התקוממות עממית — כך אני מעדיף לקרוא למצב השורר בכל השטחים, ולא רק בעזה. אפילו אי-אפשר לדבר על מרי אזרחי, כי אלה אינם אזרחים של מדינת ישראל, הם לא חייבים לנו שום דבר. זהו עם המתקומם ונאבק על עצמאותו, ושום כוח לא יעצור אותו. הדברים נאמרו כאן, גברתי היושבת-ראש, על-ידי חלק גדול מהדוברים.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להעלות נקודה נוספת ולהדגיש אותה יותר מנקודות אחרות — אני מוטרד ממה שקורה לנו כחברה. אמרתי שיש לנו מחלה ממארת הנקראת כיבוש, ומחלה ממארת מובילה, כידוע, למוות. אני חושב שמדינת ישראל עלולה להפסיק להתקיים כמדינה דמוקרטית. היא תהיה מדינה עצמאית, היא תהיה אולי מדינה חזקה מבחינה צבאית, "המעצמה הרביעית" כפי שרצה לקרוא לה המשתכן החדש במזרח-ירושלים לפני הכישלון שלו בלבנון, אבל היא לא תהיה מדינה דמוקרטית.

אם יש לנו דבר יקר, הרי הוא עובדת היותה של מדינת ישראל מדינה דמוקרטית. אם יש לנו זכות להיות גאים על מה שעשינו במשך 40 שנה במדינה הזאת, הרי זה על כך, שבכל מה שעשינו, כאילו ציפים הנוראים והקשים בכל התחומים, הצלחנו לשמור ברוב התחומים על רמותה ועל אופיה הדמוקרטיים של מדינת ישראל, עם כל הפגמים הקיימים בה, כפי שיש ברוב החברות בעולם. אך בשנים האחרונות הולכת ונפגמת בקצב הולך וגובר הדמות הזאת — לא רק התדמית — הישות הזאת של מדינה דמוקרטית.

אדוני היושב-ראש, אני משוכנע שמסקנות ועדת החקירה בראשותו של השופט העליון לשעבר לנדוי בעניין התנהגות השב"כ, בעניין הנורמה של השקר בכיתום-המשפט העליון, הן תוצאה ישירה של הכיבוש. 16 שנה קיימת הנורמה הזאת, 20 שנים מלאו לכיבוש. שני הדברים קשורים זה בזה. העובדה שאנו יושבים בוועדת החוקה, חוק ומשפט ומתלבטים לגבי ביטול תקנות שעת-חירום מנדטוריות, שמנחם בגין — והוא בדאי איננו בדעתי ואני לא בדעתו — קרא להן "תקנות נאציות", והן עדיין בספר החוקים שלנו, ואנחנו איננו יודעים איך לבטל אותן, כי אנו זקוקים להן, היא תוצאה של הכיבוש. הכיבוש הוא זה שאוכל בנו והוא זה המכרסם כל חלקה טובה. אני מתעלם לרגע ממה שמתרחש בשטחים, מההרגים ומהשימוש בכוח, אף שדברים אלה הם דברים נוראים. אני אומר, שדמותנו מתעוותת, הדמוקרטיה הישראלית נפגעת, הנורמה שנוצרת במדינת ישראל היא נורמה שנוצרת היום בשטחים ועוברת אלינו, ואחרי-כך מתפלאים שמסקרי דעת קהל עולה שנוצרו אינו מעריך דמוקרטיה ואומר שאפשר להחמיר עם הערבים יותר מאשר עם יהודים, והדמוקרטיה אינה עוד ערך עליון. אנחנו יכולים לעבור על כך בשקט לסדר-היום? אנחנו יכולים לקבל את הדברים האלה? אלו הן תוצאות ישירות של הכיבוש.

לכן, מי שנפגעים אינם רק הערבים והרצון לעצמאות של 1.4 מיליון אנשים. מי שנפגעים הם אזרחי מדינת ישראל, המאבדים לאט לאט את העצמאות הדמוקרטית שלהם, כי הם צריכים להשתמש בחוקים דרוקניים, המכוונים תחילה נגד אחרים ויפנו אחר כך בנימה. לאן אנחנו נגיע? הגבולות

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי־אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי־אמון לממשלה —

הוא לא יכול לפטור את עצמו מאחריות, בהיותו שר הביטחון של מדינת ישראל, בהיותו יושב כממשלה האחראית לירושלים, לביטחונה ולביטחון תושביה.

ושבו, צריך לבוא ולהעלות את המצב המשונה והבלתי־אחראי הזה, שמנהיגי ישראל, ובהם ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ, וכן אחרים, גם חברי הכנסת שדיברו כאן היום והציעו את הצעות האי־אמון, משמיעים הצהרות בלתי־אחראיות, שבהן הם כאלו מזמינים את הטורודיסטים הרצחנים האלו לבצע עוד פעולות טרור: כואו, עוד קצת טרור ואנחנו נהיה מוכרחים לצאת מאזורים אלה. חבר הכנסת וירשובסקי עומד פה ואומר: שום כוח לא יעצור את לוחמי החופש האלה, שום כוח לא יעצור אותם — הכרות ייאוש של מדינת ישראל וכוחות הביטחון שלה. והרי הכול מתחיל בכך, שאנחנו מוכרחים עליידי חברי כנסת ככובשים, השטחים האלו של יהודה, שומרון ועזה מוצגים כשטחי כיבוש, והמרחצים המוכרחים האש"פסטים מקבלים את הצלי"ש, על כך שהם לוחמי חופש, כביכול.

חברי הכנסת, אינני בא בטענות אל עוזר שר החוץ האמריקני, מר מרפי, ואל אחרים, למה שהוא לא יחזור על דיבורים שמשמיעים כאן, במדינת ישראל, בירושלים, בכנסת ישראל, בעיתונות, בכלי התקשורת, לא רק על תוכנם אלא גם על הטון שבו הם נאמרים, על העיוותים של המציאות ועל התיאורים, תיאורי הזוועה המעוותים האלו של לוחמי חופש שנרצחים כך? וזאת, ביודעם את האמת, שאנחנו עומדים כאן על חיינו, שאנחנו נלחמים על זכות קיומנו בארצנו.

לכן, אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, כשעומד פה חבר הכנסת ומוסיף על "הזוועה" של "הכיבוש והכובשים" ואומר: לא זו כלבר שאנחנו כובשים כאן, אלא הכיבוש הזה והפעולות של כוחות הביטחון, כל אלה נעשים תוך כדי התנחלות — שומו שמים, תוך כדי התנחלות. אכן, תוך כדי התנחלות, תוך כדי התיישבות, תוך כדי הגשמת הציונות, והלוא גם אלה שמדברים על כך ותמיד הולחנו בין חלקי יהודה, שומרון ועזה לבין ירושלים — ירושלים זה משהו שונה — אלה יצאו נגד הזכות של יהודי, של שר בישראל להתיישב בירושלים. אבל, נעזוב את המקרה של השר — רוצים להוציא את מי שהתיישבו בירושלים במה שמכונה הרובע המוסלמי, שבו יש בתים של יהודים, גם אם לא היו בתים שיהודים חיו בהם; מדברים על כך שצריכים שלום בין יהודים לערבים, ולא ייתכן שיהיה שלום בין יהודים לערבים הגדים בירושלים.

אני מסכם ואומר: כואו נחזור לציונות השפויה, הטבעית, הבריאה, ציונות של ארץ־ישראל בשלמותה, של התיישבות, של הגנה על חיינו; כואו נקבע זאת קביעה ברורה, בלי להשאיר מקום לספק, בלי להשמיע הצהרות — — —

ידין עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):
הציונות מעולם לא אמרה התנחלות.

הי"ר ד' בן־מאיר:
חבר הכנסת עטשי, אתה מפריע לחבר הכנסת ולדמן לסיים. מלבד זה, אתה רשום לזכות הדיבור.

אליעזר ולדמן (התחיה):
חבר הכנסת עטשי לא מפריע לי, אחר כך אסביר לו את יסודות הציונות.

נתייחס לעצמנו לא ככובשים, ולא נייחס את התואר הנעלה של לוחמי חופש למרצחים שפלים.

הוא הקיטוב ההולך וגובר בין שני העמים, שיצטרפו בסופו של דבר לחיות יחד זה עם זה, העיוות הנורא של נשמתנו והסכנה לאיבוד הדמוקרטיה בישראל.

הי"ר ד' בן־מאיר:
תודה לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, רשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר ולדמן, ואחריו — לחבר הכנסת עבד־אלוהב דראושה.

אליעזר ולדמן (התחיה):
אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, חברת הכנסת חייקה גרוסמן אמרה, ש"הימים האלה הם ימים עצובים", אכן, כאמת עצוב כאשר נהרגים בני אדם, אבל עצוב יותר שיש מרצחים־טורודיסטים הכופים על חיילי צה"ל להגן על החיים, ולפעמים לפגוע באויב כדי שלא יהיינה משפחות שכולות נוספות בישראל.

אני רוצה להזכיר אמירה אמיתית מאוד של גולדה מאיר המנוחה: "לא נוכל לסלוח לאויבנו הערבים על כך שהכריחו אותנו להרוג אותם". זה כאמת מה שעצוב כאן. ואני מצטער לומר — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה עוד מצטט את המושחתת הזאת?

הי"ר ד' בן־מאיר:
אני מבקש, חבר הכנסת ביטון.

אליעזר ולדמן (התחיה):
ובכן, מה שמעצב אותי הוא, שמחארים כאן כאיום נורא את העובדה, שנפגעים אלה שרוצים לשלוח יד בנפשנו. בנפש כל יהודי, מה מעצב את הדוכרים כאן? — שהמרצחים נפגעים, זה מה שמעצב אותם, פגיעות ביהודים, פגיעות והשפלות של חיילי צה"ל, ניסיונות להצת יהודים, נשים וילדים, שאינם מסתיימים בהרג רק בנשים, שמים, כפי שקרה גם לי לפני ימים מספר. כשנסעתי עם נשים וילדים קטנים; לא בגלל הכוונות הטובות של אלה שעומדים פה על הדיכוי ובוכים על מי שנפגעים, אלה שזורקים פצצות ובקבוקי תבערה ומניחים מטענים. מה שמעצב ומזועזע הוא, שחברי כנסת ישראל עומדים פה ומציעים על כך אי־אמון לממשלת ישראל.

חברי הכנסת, כואו נבחן את המצב שיצרנו במורדינו. במשך כ־20 השנים שחלפו מאז מלחמת ההגנה, מלחמת ששת־הימים, שבה שחררנו את יהודה, שומרון ועזה משלטון זה, ביקשו ממשלות בישראל לשאת חן כעני העולם על־ידי ההגנה פרפרמות כשטחים, הכוונת הטובות שעמדו מאחורי הצעות הרפורמה הולידו תוצאות אומללות, רוויות דם, הטופחות על פנינו בגרותן וכעוררן את הטרור הרצחני האש"פי. הצעות אלה הביאו להקמת כעשרה מוסדות להשכלה גבוהה, שבהם יש לפלגי אש"ף תאים ופעילים פוליטיים, והם מהווים בתי־ספר לחבלה ולהסתה נגד מדינת ישראל, נגד צה"ל ונגד אזרחי ישראל. על כך מיתוסף גם שפע העיתונים המקומיים, גם בירושלים, המוחזקים על־ידי אש"ף ועוסקים בהסתה פרועה. אפשרנו גם הקמת מאות מועדונים, ארגוני צדקה, איגודי עובדים ותנועות נוער, המופעלים מבחוץ על־ידי גורמים עוינים.

לפני שבוע עמד פה שר הביטחון וציון את העובדה הזאת, שמרכזי אש"ף הם בירושלים. הוא רצה לפטור את עצמו מאחריות לכך באומרו כי בירושלים אחראית משטרת ישראל.

חברת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

"אלאתחאר אלנסאיאי" כשכם, למה השתמשו כגז במסדרונות בתי-החולים, למה הושחת רכשו ונשברו דלתות וחלונות ללא הבחנה.

מרדכי גור (המעריך):

חבר הכנסת דראושה, הגומת.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

זה כדויק מה שקרה.

מרדכי גור (המעריך):

הגומת.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

אני דווש ועדת חקירה משפטית שתבדוק ותחקור.

מרדכי גור (המעריך):

לפני שתקבל ועדת חקירה תקבל תגובות.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

מה התפקיד שממלא שמואל גורן ככל מה שקורה?

חברי הכנסת, דעת הקהל בעולם כולו רועשת, גם דעת הקהל של ערביי ישראל רוגשת. דעת הקהל הבינלאומית כולה מגנה את מה שקורה בשטחים, האמריקנים, ידידי ישראל, מגנים ומזהירים. מרפי ביטא זאת בגלוי, ואני לא מייעץ למישהו לזלזל באזהרה הזאת. ארצות-הברית נקטה צעדים נגד דרום-אפריקה בגלל מדיניות האפרטהייד שהיא מנהיגה. אני מייעץ למישהו לזלזל בדעת הקהל העולמית. כל אירופה, כל ארצות העולם השלישי, כולם מגנים. מצרים עומדת בראש המגנים, ובמעשים הללו אתם מסכנים את מערכת היחסים עם מצרים ואת תהליך השלום כולו.

הפתרון איננו בהמשך הריכוי, לא בהמשך הי"ר החזקה ולא בהמשך סיפוח הוועל. התשובה הנכונה היא זירוז תהליך השלום ומציאת פתרון פוליטי לסכסוך. התשובה היא מדינית. אין דרך אחרת. אין פתרון בכוח. הדרך היחידה היא דרך המשא-ומתן. הדרך הנכונה היא להגיע להסכם שלום צורך וברי-קיימא, שיבטיח את הזכויות של שני העמים, העם הישראלי והעם הפלשתיני. מי שרוצה בשלום חייב להסכים לרעיון הוועידה הבינלאומית בהשתתפות הנציגים של כל הצדדים המעורבים כסכסוך.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתקופה הקשה הזאת הנני קורא לשני העמים, לשני הצדדים, לישראלים ולפלשתינים, להכריז על הפסקת מעשי האיבה והאלימות באזור כולו לשנה אחת לפחות. להפסקה זו תתלווה הנהגת מדיניות ליברלית בשטחים, למען יצירת אווירה נוחה יותר לקידום תהליך השלום באזור, שיבטיח הפסקת שפיכת הדמים, שיביא למצב של רגיעה, רווחה ושגשוג, שיהנו ממנו הישראלים, הפלשתינים וכל עמי האזור.

הי"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה, ואחריו — לחבר הכנסת צירלי ביטון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השבועות האחרונים הם שבועות של התפרעויות והתנכלויות רבות יותר לאנשים בדרכים, של הפגנות רבות יותר, של כקבוקי תבערה רבים יותר. חיילים ואזרחים חוששים להגן על עצמם. ש"ג בצפון איננו אזור כוח לעמוד מול מחבל התוקף אותו. בצומת-מגידו, שבועות מספר לפני כן, יורים אנשי משמר הגבול באוויר מול מחבל שיש כידיו נשק, ושמעתי מפי ראש המועצה המקומית

הי"ר ד' בן-מאיר:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. ואחריו — לחבר הכנסת עוזי לנדאו; אם הוא לא יהיה באולם — לחבר הכנסת צירלי ביטון.

עבד-אלוהב דראושה (המעריך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כ-20 הרגים, מאות פצועים, מאות רבות של עצורים שכבוע אחד — ולא רוצים להודות שזוהי התקוממות עממית, התקוממות של עם משולל זכויות אזרחיות, פוליטיות ולאומיות, עם שאינו רוצה בהמשך השליטה הישראלית, עם שמרגיש ייאוש ואכזבה מהעדר התקומות בתהליך השלום.

קם דור חדש, שנולד תחת הכיבוש ומרגיש שאין לו מה להפסיד. הוא איננו מפחד. הוא מוכן להיאבק, להיעצר, וגם למות. הפלשתינים מרגישים אכזבה, הזעם שלהם מתפרץ. הם שומעים את ראש הממשלה המתנגד לשלום ומחבטא נגד רעיון הוועידה הבינלאומית ואת הקריאות החוזרות ונשנות ל"טרנספר". הם סובלים ממדיניות דיכוי מתמשך, מסיפוח וזחל, ממדיניות שמביאה לייאוש.

בשנת 1987 בלבד היו בשטחים 17 גירושים, 205 מעצרים אדמיניסטרטיביים, 200 הריסות בתים, הקשחה כמתן היתרים לאיחוד המשפחות, וקוראים לזה "כיבוש נאור". זהו כיבוש שחור, אכזרי, המוכיח את הכיבוש הצרפתי באלג'יר, את השלטון הבריטי בארץ הזאת ומשטרים קולוניאליים אחרים. הופכים את צה"ל, צבא-הגנה לישראל, לצבא המכבד מדיניות קולוניאלית, מדיניות כיבוש ודיכוי. עוצרים את המנהיגים המתונים ומגרשים אותם, ואחר כך בא שמואל גורן, מתאם הפעולות בשטחים, וקורא להם להרגיע את הרוחות.

מתנחלים עוזה ובגדה לוקחים את החוק לידים, גוזלים, רוצחים ילדים ומקבלים את תמיכת הימין ואת גיבוי הרשויות. מפחידים את הצבא ואת מפקדיו. הממשלה כולה נכנעת בפניהם. המתנחלים דורשים יד ברזל, והם אכן מקבלים זאת. הפלשתינים משלמים את המחיר. הופכים את עזה לסוטר, לגטו. 680,000 נפשות חיות ברצועה הצרה הזאת, של 350 קילומטרים רבועים. מתוכם הופקעו 100 קילומטרים רבועים למטרות התנחלות.

השר שרון מתגרה כרגשות התושבים הערבים בעיר העתיקה, כרגשות העם הערבי והמוסלמי כולו ובדעת הקהל בעולם כולו. ראש הממשלה, שרים וחברי כנסת מהימין חוגגים אותו. הוא מדליק נר של חנוכה, חג שצריך לסמל חופש וחירות. הנר הזה של שרון הוא אימננס נר של תנועת החרות, אבל איננו הנר שמסמל חופש וחירות.

ראש הממשלה, שר הביטחון, מתאם הפעולות בשטחים ואחרים מנסים למצוא אשמים. ראש הממשלה מאשים את המערך ואת כלי התקשורת; שר הביטחון מאשים את אירן ואת ארגון "הג'יהאד המוסלמי"; שמואל גורן מאשים את אש"ף. ומי האשם האמיתי? הממשלה הזאת אשמה, בכך שהיא חוסמת את הדרך לקידום תהליך השלום באזור; ראש הממשלה הזה, שמתנגד לשלום, הוא האשם.

בעקבות המאורעות הקשים שהיו בשטחים יש להקים ועדת חקירה משפטית, שחקבע את המספר המדויק של ההרוגים והפצועים ואת אופן היפגעותם. היא צריכה לבדוק אם אכן השתמשו בכדורי דם-דם, האסורים לשימוש על-פי החוק הבינלאומי. יש לחקור למה עוכב פיגועי הפצועים בבלאטה כשבת, ולמה מצעו מאנשים לחרום דם בבתי-החולים

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

"ממש כפי שלא יעלה על הדעת, שמדינה ריבונית ומחוקנת הסכול בתחומה קיומו של עסק לגיטימי המנוהל בידי ארגון פשע". את זה אומר בית-המשפט העליון שלנו.

יש לנו אוניברסיטת בירזית. היא לכאורה מוסד לגיטימי, אך היא מנוהלת על-ידי ארגון פשע. מדוע המוסד הזה פתוח? יש עוד אוניברסיטאות, איגודים מקצועיים, עיתונים, תיאטראות, "אליחנותאית" וכל מה שלא תרצו — לכאורה, כולם מוסדות לגיטימיים, אך הנזיחו של בית-המשפט העליון קובעת, שלא יעלה על הדעת שמדינה ריבונית ומחוקנת תסכול אותם.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —
היורד ד' ברמאי:

הבר הכנסת צירלי ביטון, רגע אחד, אתה מדבר אחריו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מדינת ישראל מקיימת לא רק מדיניות, המאפשרת את קיומם של כל הארגונים האלה, הלגיטימיים לכאורה, בכרכתנו, בהסכמה שבשתיקה, אלא שיש גם הוראה של שר הביטחון, המאפשרת הזרמה חופשית של כספים מהחוץ פנימה. ההל מ"ו במאי 1985. כספים אלה, מה ייעודם? האם הם נועדו לפרויקטים כלכליים שיביטחו שקט, או שמא הם דלק נוסף לבעירה, והם המאפשרים הפגנות והם הפצוים שניתנו לאותו מחבל שביחו נהרס כדי שיבנה בית חדש וכדי שמשפחתו תקבל קצבה וכדי שהוא יקבל מלגה כשיסיים את שיעבו ככלא וילך ללמוד?

היום נתפסת מדיניותה של ישראל כך, שיש כבוד ביהודה ובשומרון למי שמשתף פעולה עם אש"ף, ויש לו אף יתרונות כלכליים, ואילו מי שמשתף פעולה עם ישראל ראוי לכזו ואיננו נהנה מבחינה כלכלית, וכאשר הוא מבקש את הגנתה של מדינת ישראל, גם היא אינה ניתנת לו.

מדיניות השלום של מדינת ישראל אכן נועדה להביא לשלום, כי אין לי שום ספק שהוויכוח בינינו — אינני מדבר על החלק המייצג את מי שקמים על ישראל להחריבה — על השאלה, כיצד נגיע לשלום, הוא ויכוח לגיטימי, כולנו נקדעים בו, לאיש אין פתרון עם ביטוח, אבל אנחנו נאבקים ומתווכחים. התוצאה היא שדווקא המדיניות, שנועדה להביא למתנות לכאורה, שנועדה להביא לנו דימוי טוב בעולם, הולכת ומתנפצת אל השוקת השבורה, ואנו צריכים היום לא רק לנקוט אמצעים חריפים, אלא גם לחקן את הדימוי שלנו, ההולך ונשחק בתקשורת העולמית.

אפשר לשאול: זו מחינת — וזה שכרה? או שמא השאלה האמיתית היא: זו נאיביות ואי-הבנת המצב — וזה מחינה, משום שהמדיניות של מדינת ישראל, המכונה לכאורה מדיניות שלום, היא מדיניות הנותנת בפועל לגיטימציה לאש"ף. אי-אפשר לומר מצד אחד לתושבים ביהודה ובשומרון: אנחנו נלחמים בטור; ומצד אחר להכיר בכל הפעילויות האחרות של אש"ף, כאילו הן פוליטיות, ארגוניות ואזרחיות. התושבים לא יבינו זאת.

על כן, כאשר ברור שאנחנו יוצאים ואש"ף נכנס, כאשר אנחנו מתנהגים כאילו אש"ף מקובל, לא יהיה תושב ערבי אחד, שיהיה מוכן להסתכן בשיתוף פעולה אתנו, אבל יהיו רבים שיירחפו באמצעות המדיניות שלנו לידי אש"ף, יתגייסו לשורותיו ויגבירו טרור, ובסופו של דבר ייפלו הקורבנות מקרבנו.

של אלפי-מושה, כי בכ"ט בנובמבר, כשעבר טנדר צבאי וכו' דס"ד ושני חיילים זדקו עליהם בקבוק בענדה ליד צומת חאבלה, ליד קלקיליה, מה עשה או המפקד הצבאי? האם הוא רדף אחריהם? — לא, האם הוא ירה לעברם? — לא, הוא מיהר לנטוע, ירה באוויר ודיונות על כך לנקודת התצפית הקרובה של צה"ל.

יש בעיה במדינת ישראל, יש בעיה במדיניות הביטחון והמלחמה בטור. במסגרת הרקת המעטות המוקצות לי, אנסה לגעת אך ורק במדיניות החוץ הישראלית ובתרומה הסגולית שלה למה שמתרחש ביהודה ובשומרון. אזכיר, שכאשר קמה ממשלת האחדות הלאומית לא היו בירדן מפקדות של אש"ף, אש"ף היה כביא חולשתו, היה שקט יחסי ביהודה ובשומרון, ומדיניות קמפ-דייוויד, שאמרה שאין פתרון אלא על-פי הסכמי קמפ-דייוויד ואנחנו כאן כדי להישאר מייודע-עד-חמי, היתה מקובלת, והנה, מאז יש שינויים במדיניות, יש התערבות אמריקנית ואירופית, הנעשה בכרכתו של משרד החוץ, יש מפקדות של אש"ף בירדן, לעתים יותר, לעתים פחות.

ברם, גולת הכותרת בפעולת ממשלת האחדות, ומר פרס הוא אביה מולידה, היא יוזמת השלום: היוזמה לוועידה הבין-לאומית, באמצעות היוזמה הזאת, רבותי חבדי הכנסת, חוזר אש"ף אל מרכז הזירה הבין-לאומית, ואל יהודה ושומרון, יוקרנו עולה. הסובייטים ממהרים לכנס ועידה באלג'יר, כדי שכל ארגוני הטרור יתאחדו לקראת ייצוג כאותה ועידה בין-לאומית, והוועידה באלג'יר מסתיימת בלא הצעת החלטה משוחפת שעניינה מתניות, אלא דווקא בהסכמה על המכנה המשותף הקיצוני שבין כולם. ההתלהבות עולה, וכאשר מדובר על ועידה בין-לאומית אין הוויכוח עוסק בשאלה, אם תהיה פשרה טריטוריאלית, אלא מה יהיה טיבה, כאשר מדברים על החזרה שטחים, הולכת ומתרחבת ומתפתחת בלב התושבים תחושת הארעיות, במקום שתתעמק תחושת הביטחון בשלטון ישראל; וברור להם שאם חצא ישראל, יכנס אש"ף.

כמעשי משרד החוץ הישראלי יש גם סימנים משלימים, חיצוניים, המצביעים על הכיוון שהוא חותר אליו. מר פרס מקבל את נציגי אש"ף בכבוד גדול בלשכתו, ולאחר פגישה עם פאזי אבררחמה וחנא סניורה הוא אומר ב"קול ישראל": היום פגשתי פלשתינים, שלפי דעותיהם הם קרובים מאוד לאש"ף, ומי אומר את זה, חבר הכנסת או אדם שנפגש עם אנשים מאש"ף בניגוד לחוק בישראל? אומר את זה שר החוץ וממלא-מקום ראש הממשלה, והמנכ"ל המדיני שלו, מר ביילין, מורה לגשריריות ישראל להוציא ממערכת ההסכרה שלהן את האמנה הפלשתינית ולא להציג את אש"ף כאויב מסווג, מנכ"ל אחר, טמיר, חבר הכנסת או אדם שנפגש עם אנשים מלטה הקודם, הסוציאליסט, מסר לערפאת ולקדאפי. אולי השניים האלה מתווכחים מדי לטעמו של השר ויצמן. כי השר ויצמן מדבר על משא-ומתן חופשי עם אש"ף.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש גם אולי מדיניות של ניהול החיים הפנימיים ביהודה ובשומרון, המאפשרת לכל מיני גופים ואיגודים מקצועיים, אוניברסיטאות ועסקים המנוהלים בידי אש"ף, להתקיים ולשגשג בניגוד לחוק.

אזכיר את פסק-הדין של בית-המשפט העליון בבג"ץ על סגירת העיתונים "אל-מיתאק" ו"אל-עדה", הקובע דברים אלה: "לדעתנו, אין עולה על הדעת שמדינת ישראל חתן היתר לארגוני טרור הקמים עליה להחריבה להקים בתחומה עסקים, לגיטימיים ככל שיהיו, ולא כל שכן לנהל ביטאונים ולהפעיל עיתונים, יהיה חוכנם אשר יהיה". ועוד אומר פסק-הדין:

חברת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הרכיב אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המהקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מייד מסיים, תוך זמן קצר.

היו"ר ד' בן-מאיר:

לא, אני מצטער, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

סבר הכנסת יוסי שריד אמר במאמרו על מובארק עוואד

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך. כדי שלא תגיד אחר כך, שבכוונה תחילה קיצצתי לך זמן, אני אומר לך שלא קיצצתי לך זמן, אלא הוספתי לך שלוש דקות.

להבא אני מבקש, חברי הכנסת, שתגידו את הדברים החשובים בהתחלה ואל תשאירו אותם לסוף.

רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון, ואחרי — לחבר הכנסת זירין עטשי.

צירלי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תנועת כוחות הביטחון בעזה ובגדה והריגת אזרחים, לרבות נשים וילדים, מוקעת ומגונה עליידי מדינות העולם. חברי הכנסת, אני מתבייש, אני עצוב, אני מרגיש אשמה נוראה, כאשר אני שומע ורואה מה שמעוללים בשמי, כאורח המדינה, לאנשים, לנשים, לילדים ולזקנים. אני לא מבין איך יכול אדם נורמלי — ואני מדבר על בני-אדם נורמליים ולא על חולי רוח דוגמת האנשים שהסתובבו אתמול במסיבת התנוכה הגועלית בכיתו של הגיבור הגדול שרון, שהוא וחבריו מהיחידה המהוללת 101 הגיעו לריבוע המוסלמי כשהם מסתתרים מאחורי גבם של 300 שוטרים חמושים — איך יכול אדם נורמלי לשבת כשקט, כשהוא קורא בעיתון תיאור של מה שהתרחש בסוף שבוע שעבר במחנה בלאטה, תיאור שהתפרסם ב"הארץ" של התעללות אנשי מג"ב בזקנה וכאדם מבוגר, שכירת כל מה שהיה להם ככית, ירי רימוני גז מרמיע לבתי מגורים סתם כך בשביל ה"כף" וניפוץ, סתם, של שמשות המכוניות.

חברי הכנסת, על התיאור הזה בעיתון אני רוצה להוסיף ולספר לכם מה ראיתי כמו עיני במחנה בלאטה. חברי הכנסת, הגעתי למחנה בלאטה בשבת בבוקר ופגשתי שם את אלוף-משנה יהודה מאיר. הוא דיבר על מרד אזרחי, על הסתה ועל כל הדברים שעליהם דיבר פה לפני חבר הכנסת עוזי לנדאו. אתם כאילו מתכנתים את הקצינים האלה. הוא אמר לי: אני מבקש ממך, אל תיכנס למחנה. זה יסית את האנשים. אמרתי: אני רוצה להשתתף באבלם של האנשים או לומר להם מלה אחת של הזדהות, להראות להם שגם יש יהודים שאינם רוצחים אלא מוכנים להבין ללבו של בן-אדם כשהוא יושב כאבלו. על זאת, הוא ענה לי, שאני יכול להסית.

נכנסתי לבית הזה, אנשים אבלים, מראות זוועה בתוך הבית. אפילו את הקירות שברו. אמרו שיש שם נשק. מרצפות נעקרו ממקומן. הקשב לי. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אל תגיד את דברי ההסתה שלך ותצא אחר כך מן האולם. ראיתי שם ילדים קטנים בגילים 8, 9, 10 מוכים וחבולים בידיהם ורגליהם. שאלתי: מה הביא לדבר הזה? איך זה התחיל? ואז הסתבר, שעובד בית-החולים "בילינסון" בשם אבו-צאבר מוצטפא, שהגיע ביום ששי למחנה לאחר העבודה, נתקל כאנשי משמר הגבול שעמדו שם והם אמרו לו: "האת תחיה", או משהו כזה, כלומר, תגיד מלה טובה או תגיד שלום. הוא אמר להם: "סלאם עליכם" כלומר שלום עליכם. אמרו לו: לא, תצדיע. אמר:

לכן, הדבר האמיתי שיש לומר על מדיניות הזאת הוא, שזו מדיניות של ועידה בין-לאומית ולא של שלום, ויש לערוך בדק-כית. משום שזו מדיניות של טרור עם ועידה בין-לאומית. לעומת המדיניות של קמפ-דייוויד בלי ועידה בין-לאומית.

אני מבקש לומר כמה מלים לאנשים שניצלו את במת הכנסת כדי לתת, אומנם לא במפורש אלא בעקיפין, גיבוי פוליטי ומוסרי לטרור ההולך ומתגבר ביהודה ובשומרון. אני זוכר שלאחר שנרצחה עפרה מוסס, השם ייקום דמה, הופיע חבר הכנסת דדי צוקר בקצרה עם "שלום עכשיו" כמרכז ללימודים ערביים — שהוא המפקדה של פייסל חוסייני, "חובב ציון" ידוע — ואמר: "המתנחלים חיים על הדם. הם זקוקים לדמה של עפרה מוסס והם שותים אותו".

מרדכי גור (המערך):

הוא אמר את זה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

"המתנחלים חיים על הדם".

מרדכי גור (המערך):

שמעת. אני שואל אם חבר הכנסת דדי צוקר אמר את זה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן, הוא אמר את זה.

אני מבין, שיכולים להיות כתובנו ויכוחים קשים, אך אמידה כזו היא עניין חמור, וחבר הכנסת צוקר אמר את הדברים — שחזר על גבי לבן.

צירלי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כמו שפייסל חוסייני ישב כמפקדה, כך הוא אמר את זה. זה בדיוק אותו דבר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

והדברים האלה נאמרו זמן לא רב אחרי הרצח.

צירלי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

עוזי לנדאו (הליכוד):

יתרה מזאת, יש מובארק עוואד, ומובארק עוואד קורא למרי אזרחי. מרי אזרחי, על-פי נוסחתו של מובארק עוואד פירושו גם פגיעה בצניעות מיס, חיתוך קווי טלפון, הנחת מחסומים על דרכי תחבורה וכן הלאה. מטרתו של המרי האזרחי הזה היא לסלק את ישראל. מה ההבדל בינו לבין ערפאת? ערפאת מבקש לעשות כשרפה מה שמובארק עוואד מבקש לעשות בחנק.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אתה חייב לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מסיים מייד. והנה, לתדהמתנו הוא זוכה להגנתו של חבר הכנסת יוסי שריד — ציוני, שרוצה את טובת המדינה — ולא רק השיטות למרי אזרחי שהוא מטיף להן וזכות להגנה של חבר הכנסת יוסי שריד, אלא גם המטרה. יכולים להיות לחבר הכנסת יוסי שריד חילוקי דעות עם ממשלת ישראל — הוא רוצה שנצא מיו"ש — אבל לא יכול להיות, שיהיו כתובנו מי שיסתפו פעולה עם גופים שקמים עלינו להחריבנו. כדי שתחקים המדיניות שהם מאמינים בה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

שמכנים כאן הפרות סדר? אלה הפרות סדר? איזה סדר, חברי הכנסת? השתגעתם? מי שמדבר על הפרות סדר הוא אידיוט ורשע. סדר כמו זה הקיים בשטחים הכבושים, לא רק שאין איסור להפר אותו, אלא מצווה להפר אותו. זה לא סדר, זה דיכוי, זה נינון, זה עונש, זו השפלה, זו שלילת זכויות וחירויות יסוד. והיו גזענות. על כל אלה צריך לשמור לדעתכם.

כאשר מביאים את האנשים האומללים לכית-משפט צבאי כעזה — ואתנו מדברים על נערים בגילים 14 עד 18 — דנים אותם בשיפוט מהיר לשנות מאסר ארוכות. חברי הכנסת, הרי דנים אותם לגורל אומלל. אם מאפשרים לנער או לילד להשמיע כמה מלים או כמה משפטים לפני שנגזר הדין, הרי גורלו שפר עליי.

בקיצור, חברי הכנסת, ראו לאן הגענו. אולי כדאי שנתבייש.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת זיידן עטשי. ואחריו — לחבר הכנסת רפאל איתן, ובהיעדרו לחבר הכנסת מרדכי גור.

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

ארוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתפלא מאוד על כך שאנחנו עוסקים בהצעות אי-אמון לממשלה, ואף לא שר אחד איננו יושב באולם המליאה. זה מראה כמה אמן שורר בין הממשלה לחברי הכנסת ולהיפך.

הקשכתי היום וגם בכבוע שעבר לדיונים וניסיתי להבין מדוע זה קורה. הגעתי למסקנה, שיש כאן כמה חברי כנסת שעניינם טחו מראות, והם מנסים לתאר את מצבנו כאילו הוא טוב וכאילו אנו שולטים בו בפיקוח כוחותינו.

ברם, לא זה המצב בשטחים, לא לפני שבוע ולא היום, והוא הולך ונעשה רע בגלל כל האירועים שקורים שם.

בקריאת ביניים שלי לפני כמה דקות, בעת נאומו של חבר הכנסת ולדמן, אמרתי, שהציונות דיברה על התיישבות ולא על התנחלות. הציונות כוודאי לא דיברה על השתלטות של עם אחד על עם אחר. הציונות לא דגלה בשלילת חירותם של עמים. להיפך, אני יודע שהציונות עזרה לעמים אחרים באסיה ובאפריקה להשתחרר משלטון זר ולהיעשות לעמים עצמאים. הציונות אינה הגשמה על חשבון אחרים. הציונות היא הישקנות לאדמה, לא במחיר נישול אחרים ממנה. זוהי הציונות, כפי שאני מבין אותה, אלא אם כן יש ציונות בלתי שפויה, אלא אם כן יש עיוורון, ואני יודע, שגם מבחינה פסיכולוגית, כאשר האידיאולוגיה או הדת משתלטות על האדם — הוא מפסיק לחשוב. לצערי, יש חברי כנסת וגם אנשים בעם ישראל שאינם רואים את העתיד הצפוי למדינת ישראל, אך אני רואה את הסכנות, והחל לי.

מדינת ישראל יקרה מאוד לכולנו, אני חושב, המדינה הדמוקרטית והמשגשגת שלנו היתה לדגם למדינות אחרות. יהנה, ידנו שלנו, יריהם של חלק מאתנו מחבלות ברגם הוה, בשל אידיאולוגיה ודעות משיחיות והיסטוריות משנות הפרנטיה שאנחנו עדיין חיים בהן. לא חבל? לא חבל על הדם שנשפך למען המדינה, לפני תקומתה ואחריה? לא חבל על הכסף שהושקע? לא חבל על הפיתוח ועל הכפרים? לא חבל על החירות, על החוקים, על הפרלמנט?

אמרתי בכבוע שעבר ואשוב ואומר היום: אני רוצה שמישהו יראה לי דוגמה אחת בהיסטוריה להשתלטות של עם אחד או לאום אחד על לאום אחר, השתלטות של דת אחת

להצדיע אני לא רוצה. התחילו להכות אותו באלות ושברו לו את שתי הרגליים. אחת שומע, חבר הכנסת עוזי לנדאו? למה ומדוע? או יצאו אנשי כלאטה לזעוק על ההשפלה ועל הדיכוי. וכך נורה ילד קטן כן 13 ברחוב המרכזי המוביל לבלאטה, ומספרים לנו סיפורים, שהם היו כמצב שסיכן את חיילי צה"ל. יורים כרחוב כילד כן 13. שסיכן כביכול את חייהם של חיילי צה"ל. והם שפכו את דמו, הם שפכו את מוחו על הכביש.

חברי הכנסת, יש עוד דברים מוזעזעים רבים, אבל לא ארחיב עכשיו את הדיבור עליהם. לכול יש פתרון אחד בלבד. לא גירושים, לא הריסת בתים, לא מעצרים מינהליים. לצערי, יש עכשיו חחרות בין הליכוד למערך מי מגרש יותר, עוצר יותר והגדס יותר, ונראה שהמערך הוא. חברי הכנסת, לא כדיכוי, בהשפלות ובכרענות. הפתרון הוא מדיני. אני חוזר: הפתרון הוא אך ורק מדיני, ולא יעזור לכם כלום. אתם שומעים?

חבל שגם חבר הכנסת בני שליטא וגם חבר הכנסת יהושע מצא אינם נוכחים עתה באולם. הם כבורים, שהטורו שואב את כוחו מתבוסתנות ומכוגדנות של השמאל, אבל הטורו הזה אינו אלא התקוממות עממית לגיטימית נגד כיבוש ודיכוי, נגד גזענות ושלילת זכויות האזרח והאדם. התבוסתנות והכוגדנות של השמאל אינן אלא רדיפה אחרי שלום צודק ושלילת הרשע, האיוולת והקנאות.

כצפוי, חבר הכנסת מצא צירף להצהרה העלובה שלו ברכה לשר שרון, שנכנס אתמול לדירתו בעיר העתיקה. בעניין הזה נמסר, כי אנשי ביטחון פרצו לכיתו של תושב ערבי המתגורר בשכונת לביתו של שרון. הנימקו להתפרצות היה, כמובן, ביטחוננו של השר. מה הם פרטיותו, רכושו וחירותו של תושב ערבי ברובע המוסלמי לזעמת ביטחוננו של השר שרון? — שטויות. הרי כל 300 שוטרים שמרמו על שרון, כאשר זלל אמש סופגנייה, היו כוודאי חסרים גם לכל יתר הדירות של "סחם אזרחים" שנפרצו באותו ערב. אך זהו כמובן דבר של מה בכך, אפילו נפרצו הדירות על-ידי גנבים ולא על-ידי כוחות הביטחון, היה זה למען ביטחוננו של השר שרון... אכן, אפשר לומר על אותו שכן ערבי של שרון: "אוי לרשע ואוי לשכנו".

ארוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לסיום דברי אני מבקש להביע תקווה שהיום לא יירצת אף לא אדם אחד כעזה, בגדה או במדינת ישראל ולא ייפצע אף לא אדם אחד מכל נוהלי הפתיחה באש, אני מודיע לכם, שהנהלים הללו מסוכנים ממש. כפי שאני שומע עד היום, בכל פעם שמדברים על נוהלי פתיחה באש — אנשים נהרגים ונפצעים. כעבר היו יורים באוויר ופוגעים "כול" באנשים, עכשיו הפסיקו לירות באוויר והתחילו לירות לפי נוהלי הפתיחה באש, ובכל זאת ממשיכים לפגוע באנשים. אני רוצה לצעוק בקול גדול: מדובר באנשים ולא במטרות נעות, גם לא בסוסים. אתם יורים באנשים. תפסיקו עם זה, לכל הרחוק.

אני רוצה לשאול ישירות את חברי הכנסת, שהשתתפו בדיון בוועדת החוץ והביטחון שלשום, למשל חברי הכנסת בן-אלישר, שליטא ואחרים, הדורשים יד קשה וכו' וכו', ובעצם אני רוצה לשאול את כל חברי הכנסת: מה הייתם מרגישים לו דחף מג'בניק לסכתא או לאמא או לדודה הזקנה שלכם את הרובה בכוף, קילל אותה "שימושה" ושבר לה את כל הבית, האם הייתם ממשיכים לדרוש יד קשה נגד הזקנה הזאת, או שמא הייתם מפנים את המבט לשם שינוי לכיוון המג'בניק כדי לראות מה הוא עושה ואין הוא מתרגם את היד הקשה שלכם כשטח?

אולי אנשים פשוט לא יודעים, שיש גם היבט כזה למה

חברת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הדין להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

המוחלטת בין הטיפול השוטף באירועים ביהודה, בשומרון ובעזה לבין המאמצים המדיניים. זאת, משום שהולך ומתרחש לנגד עינינו מחזה בלתי נסבל ומשום שהאירועים בשטחים הנוכחיים לעימות פנימי לאומי, כמו זה שהיה סביב המלחמה בלבנון. אני חושב, שמוחר לציין בכנסת את ההבדל הגדול שהיה בין המלחמה הצודקת בלבנון לבין מה שהתרחש אחרי ששת-הימים, ועוד אחזור לכך.

אני חושב שהימנעותו של ראש הממשלה מלהשיב היום על הצעות האי-אמון, אף שאנו נסחפים במערבולת תקופה לא קצרה, היא בלתי נסבלת. אני מוכרח לומר, שקשה לי להבין את המדיניות שלו, אם היא לפני מלחמת ששת-הימים. אחת הסיבות להבין את ההתנערות שלו מאחריותו היום כראש הממשלה ומאחריותו בעבר כשר הביטחון.

הערה נוספת, דברי אינם מופנים אל חברי הכנסת, המייצגים דעה המצדדת בהחזרת כל השטחים כולם. אני יכול להבין את הדעה הזאת, אך איני מקבל אותה ולא מתווכח אתה — אני רוצה רק להזכיר, שהטרור נגד מדינת ישראל היה קיים לאורך כל השנים לפני מלחמת ששת-הימים. אחת הסיבות למלחמת ששת-הימים היתה הטרור. היה גם טרור לפני הקמת המדינה. לפיכך, אנו מדברים פה בעימות מתמשך שאיני חושב שיש לו פתרונות קלים, אבל אני מודה שההמלצה לחזור לגבולות 1967, להחזיר את כל השטחים ואולי לעשות שינויים בתחומים אחרים, מאופיינת בקו הגיוני, אף שאיני בטוח שהיא ניתנת ליישום.

על כן, אני פונה אל כל מי שמחייבים פתרונות מדיניים הכוללים נוכחות ישראלית מסוימת ביהודה, בשומרון ובעזה; אני פונה אליהם ואל חברי המפלגה ולסיעה ושואל את השאלה ההכרחית: האם יש לנו, למי שדוגלים באחד הפתרונות האלה, פרטנרים לפתרונות מדיניים מיידיים מסוג זה, היכולים לשים קץ בבת אחת לטרור? האם יש הוכחה שעצם הכניסה למשאומתן מפסיקה את הטרור? אין לכך שום הוכחה.

אני מציע למי שאינם בקיאים כל כך ואינם זוכרים כל כך את ההיסטוריה להיזכר כמה שהתרחש בשנה של המשאומתן לשלום עם סאדאת. עצם הזכרת השם סאדאת היה אסור בקרב רבים מההושבים הפלשתינים בשטחים. בשיחותי עמם הם אמרו, שהם ייזהרו מלכנות אותו בשמו, ויקראו לו "הקללה". זאת אומרת, שגם למי שממליצים על כניסה למשאומתן מיידי, ואני ביניהם, צריך להיות ברור שאין למשאומתן שום קשר עם הפסקה מיידיית של הטרור. לכן, איני מבין את חולשת הרעת שתקפה חלק לא קטן מחברי הכנסת ומהציבור ואת האקסיומה שכביכול מהלך מדיני כזה או אחר יביא להפסקה מיידיית של הטרור.

צריך להילחם בטרור בשיטות וכאמצעים ובדרכים שיבטיחו את הנוכחות ואת השליטה שלנו בשטח עד שיימצא הפתרון המדיני.

אני לא אוהב להשתמש בפרזולוגיות מוגזמות. לכן בחרתי לקרוא לפניכם שני ציטוטים קצרים. האחד, מכתביו של קצין שנפל בירושלים, והשני — מדבריה של קצינה שהיתה קצינת ח"ן בחטיבה. הקצין מתאר את הימים שלפני מלחמת ששת-הימים, וכך הוא אומר: "אני מרגיש, כי מתוך כל הווועד וחוסר האונים צומח ועולה בי כוח עצום להיות חזק; חזק עד כדי דמעות. חזק וחד כמו סכין, שקט ואיום — כזה רוצה אני להיות. אני רוצה לדעת ששוב לא יביטו עיניים תהומיות מאחורי גדרות חשמל. הם לא יביטו כך, רק אם אהיה חזק, אם

על דת אחרת, השתלטות של גזע, או צבא על צבא אחר — שסופן היה שונה ממה שאנו רואים היום בגדה המערבית וברצועת-עזה.

מה שאנחנו רואים אינו מרי אזרחי. לא משנה מי האשם. עצם נוכחותנו כפי שהיא, ועצם ההצהרות על טרנספר של שרים מהספסלים האלה, הרואים בערכים נבלה — הם אלה הגורמים לתוצאות ולתגובות חריפות, הכואבות לנו היום ויכאבו לנו גם בעתיד. יש מדינות שנהרסו בשל דואליזם ודו-לאומיות. יש חברות שהתחסלו בשל העריצות ובשל העיוורון ובשל הכניעה לקומץ לאומנים, פונדמנטליסטים. אנחנו עדים לכך היום, וגם בהיסטוריה יש פרקים חשובים וארוכים המורים על כך. אנחנו עם הספר. הבה נקרא את הספרים, ונראה מה שקרה לעמים אחרים. לא נגיד שזה לא יקרה לנו, זה יקרה לנו by hook or by crook.

מי שאומר שיש מרי, עושה תפנית. זאת תפנית ואוהרה למקסימליסטים, שאם יימשך המצב, תעמוד מדינת ישראל בסכנה. היום אני לא מגן על הערכים, לא ביהודה ובשומרון, לא בעזה, לא בשום מקום, אלא על מדינת ישראל. מי שחושב אחרת — יוכיח לי שאני טועה.

אולי יש למשיחים האלה, ללאומנים, למתנחלים, רצון טוב, אבל רצונם הטוב רק יוביל לתוצאה הפוכה, וזו תפגע בנו.

רבותי, אני אומר שאם יימשך המצב כפי שהוא היום, נמשיך לתת לאוכלוסייה הערבית הפלשתינית בשטחים וגם בכל מקום אחר שירות זול מאוד, ושירות זה הוא נגדנו. אתה לא יכול להשתלט על עם ולגשל אותו מחירותו, 20 שנה, 21 שנה. מהו הפתרון?

יש מי שקופצים כשאומרים נסיגה חד-צדדית — מדוע לא? אני חושב שניסיגה חד-צדדית טובה עשרת מונים מהימים השחורים האלה, מהימים השחורים שהיו לפנינו ומהימים השחורים שהיו אחריהם. עוד נהיה עדים להרכה תופעות כאלה.

אם יהיו בחירות, תיהפך המדינה מייד למדינה דו-לאומית, ובפרלמנט הזה ישוב 50% ערבים, ואז לא יהיו חיים ולא תהיה תקומה לשני העמים. שוב, משום שכך הוכיחה ההיסטוריה.

לכן, אני עם אלה התובעים נסיגה חד-צדדית, לא רק מרצועת-עזה, אלא ממקומות המאוכלסים מסיבית בגדה המערבית. אל לנו לומר, שהציונות שוחרת רק שלום. היא שוחרת שלום אמיתי אבל היא עושה את ההיפך על-ידי כניעתה לקומץ אנשים מקסימליסטים ולאומנים.

רבותי, הבה נחזור למקורות שלנו. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הבה נחזור לציונות השפויה, האמיתית, העקרונית, הזכה והטהורה, ונצא ממעגל הקסמים של שפיכות הדמים הנוכחית, שתהיה, לצערי הרב, למלחמת אזרחים קשה שתשרוף את כולנו. אר-אז. נשמור כולנו על עתיד המדינה ונתמוך בחהלין שלום ובמשאומתן בין-לאומי. המוצע כבר היום.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. חבר הכנסת רפאל איתן — איננו באולם. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי גור.

מרדכי גור (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הרעיון המרכזי שצריך, לפי הערכתי, להנחות אותנו בימים אלה הוא ההפרדה

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הבעי אי-אמן לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום הבעי אי-אמן לממשלה —

לא מחולשת הנפש ולא מחולשת הרעת, וודאי שלא מתוך ניעה לתכתיבים כותניים של האויב.

צריך ללכת לקראת הסדרים מדיניים של פשרות, צריך ללכת לקראת הסדרים מדיניים של הכרה בזכויות אישיות ולאומיות שוות. צריך ללכת לקראת הסדרים מדיניים שיש בהם ויתורים, אם יהיה בהם כדי להביא להסדרים. אסור להרים בשום פנים ואופן את מה שמתרחש כשטחים כדגל לנקיטת המדיניות הזאת. המדיניות הזאת היא פונקציה של הפיסת העולם הצודקת שלנו בנוגע לזריוקים בין שני העמים; היא פונקציה של תפיסת העולם הצודקת בנוגע למדינה יהודית דמוקרטית; היא פונקציה של תפיסת העולם הגורסת כי שני העמים יכולים לחיות זה עם זה בשקט. והיא בשום פנים ואופן אינה פונקציה של שימוש בכוח מצד אחד, וחולשת דעת מצד אחר.

לכן, מהכנסת צריכה לצאת ברכה המאמצת את ידיהם של כל העוסקים במלאכת הכיטוחן. אם צריך גם למתוח מעט ביקורת על השיטות, אין להתבייש. אבל, אסור לרפות ידיים, ובאומץ רוח גדול מזה שזיה עד היום צריכה לצאת הקריאה למדיניות של הסדרים וליציאה מהקיפאון, או מההתגרות בנושא אכילת הסופרניות אמש.

היורד ד' בן-מאיר:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם שפירא. בבקשה. אחריו עוד אברהם. לכן נאמר: "אברהם אברהם". חבר הכנסת שפירא, שמעת מדוע נאמר "אברהם אברהם"? — כי הנה בא אברהם, ואחריו יבוא עוד אברהם.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת וכבודה, ההתפרעויות בשטחים אינן נובעות מתאריך זה או אחר. בשטחים קם דור חדש של פורעים, דור מתוצרת הארץ, דור מתוצרת כחול-לבן. זהו דור צעיר, שנולד אחרי מלחמת ששת-הימים ובזכות השלטון הישראלי זכה להשכלה, לתנאי חיים משופרים ביותר ולמעמד כלכלי טוב. לא מדובר אפוא בערבים חסרי השכלה, אלא בצעירים משכילים הניצבים בחזית המאבק האלימי, ואינם בוחלים בשום אמצעי, לא נגד אזרחים ולא נגד אנשי צבא.

המספר הגדול של המובטלים ביהודה, בשומרון ובעזה אינו סגולה לשקט באזור. המאבק האלים של הציבור הערבי בשטחים, שהוא פרי הבאושים של החינוך הערבי הלאומני, תובע קורבנות לא רק מאתנו אלא גם מן הציבור הערבי עצמו. לפני כמה ימים הוכה בצורה קשה מנהל בית-החולים בעזה רק משום שסייע להעביר פצועים לבתי-החולים הישראלים. אין ספק שהאסון הגדול והמחריר, שנגרם על-ידי הצלחתו של המחבל הגלשן, משמש עידוד למחבלים שכשטח.

מורי ורבותי, הדבר הראשון הנדרש כדי שיופסק כל מה שקורה הוא אחדות האומה. צריך להפסיק לדבר כל כך הרכה על שלום, ולהשקיע עבודה רבה יותר בשטחים. על שתי המפלגות הגדולות, הליכוד והעמק, להוכיח עכשיו אחדות אמיתית, ולא להסתפק בשם ממשלת אחדות לאומית. כי בממשלת האחדות הלאומית אין מפסיקים לדבר בשופרות שונים. הערבים הראשונים להבין, שאין בין הכותרת "אחדות לאומית" ובין האחדות הלאומית האמיתית כל קשר. הערבים מנצלים את חוסר האחדות בכל שטח.

אני חושב, שלו ייעדו את השוטרים, הנשלחים להפגנות השבת כירושייוד, לשמירה חזקה יותר כדי למנוע רצח יהודים על-ידי ערבים, היתה הצלחתם רבה יותר. צר לי לומר,

נהיה כולנו חזקים, יהודים חזקים וגאים. לעולם לא להיות מובלים שוב לטבח". דברים אלה כתב קצין כעל השקפות פוליטיות מסוימות. הציטוט הזה נכתב ערב מלחמת ששת-הימים, ואסור לחזור למצב הזה.

כוחתב קצינת הח"ן: "והיו רגעים שבהם ישבתי באוהל המפקדה וקלטתי קטעי שיחת שהעבירו כי צמרמורת. ברור היה ששלם כיוקר, וכשתרגמתי את המספרים לפנייהם של האנשים שהכרתי, חשתי שלא אוכל לעמוד כזה ורצייתי לשלוח את כולם הביתה לאמהות, לנשים ולילדים. הייתי רואה אותם הולכים לרחצת בוקר מתחת לכרוזים ולצינורות, או עומדים בתור לארוחה, הרגשתי שכולם שלי, ממש שלי, ופתחתי פחד נורא. ידעתי שאם נצא למלחמה, רבים מאלה שעומדים לידי לא יחזרו".

זה לא היה לפני זמן רב כל כך. זה היה רק לפני 20 שנה.

מפקד הסיירת, שנהרג על הגשר, כתב: "ילדים שלי, אני נושק לכם לשלום, מאמין ומקווה בכל מאורי ובכל תפילותי, אם יש להן שומע, שאשוב לראותכם כיום מן הימים. יש בי אמונה שעוד נתראה, והייתי מכקש לסחוף אתכם באמונתו זו".

זה היה רק לפני 20 שנה. אלה המדברים אתי ואחנו על פתרונות קסם של חזרה לגבולות 1967 צריכים לדעת מאיפה באנו, לכן, יש להפריד בין המערכה נגד הטרור ובין העימות המדינית.

יש לי ויכוח חריף, ואמרחי זאת כמה פעמים, עם מדיניות הסטטוס-קו של ראש הממשלה. זוהי מדיניות שאינה מתקבלת על הדעת. יש לי סלידה שקשה לתארה מהתנהגותו של שרון, ברם, צריך להודות, שהטרור התחיל לפנייהם, ואני חושש שהוא עלול להימשך גם בעתיד, כי אין לי ביטחון שפתרון מדיני כלשהו יספק את כל הקיצונים שבין אנשי הטרור. לכן, אני מציע לחברי הכנסת להפריד את הטיפול בטוגיה הזאת מהעניין המדיני.

אתמול נערך כאן דיון על זכויות האדם. חברי הכנסת, צריך לשמור על הזכויות הפרטיות והלאומיות של הפלשתינים. אך גם לנו, לעם ישראלי, יש זכות לחיים שקטים ולריבונות ועצמאות. צריך לשמור על טוהר הנשק, אבל לא לתת לאחרים לנצל את הערך הזה. על כוחות הביטחון למצוא את הטקטיקה הנכונה כפעולתם נגד המתפרעים בשטחים. ייתכן שצריך להפעיל כוחות רבים יותר, כדי להמעיט את הצורך להשתמש בנושק. אבל, אסור לדבר על אסטרטגיה של בריחה, על אסטרטגיה של "התקפלות".

אם הנהגת אש"ף והנהגותיהן של ארצות ערביות מסוימות מוכנות למלא את צורכיהן הפוליטיים בדמי אחיהם שכשטחים — ואני מרבר על עובדות — עלינו להכיר בצנינות הזאת, אך לא להיכנע לה. אם תומכי אש"ף בשטחים מוננים גם הם לעשות כאדונייהם בחוץ, עלינו להתמודד עמם בכוח, בכוח צדקתנו, וודאי שלא לכרות מהם, הבכיינות של הימים האחרונים היא בריחה, ובריחה אינה באה בחשבון.

חברי הכנסת, אני מאמץ באמונה שלמה שהכנסת יכולה לתרום בתחום המדיני ולהביא לשינוי המצב המדיני. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שבמלחמת יום-הכיפורים שילמנו מחיר קשה על סטטוס-קו מדיני. שילמנו רבות בגלל הססמה "עדיף שארם-א-שיח' בלי שלום", אבל היינו נכונים לוותר עליה בהסכמי קמפ-דייוויד. לכן, על הכנסת לתמוך באומץ בפתרונות מדיניים שיש בהם פשרות ויתורים. יש לעשות זאת

— הצעת סיעות מפ"ם. התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

אמנון לין (המערך):

לא דיברת רק על ירושלים. תבטיש, תבטיש.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני לא מתבייש. אני אומר שצריך להתאחד. ואם לאו — אני רואה שחורות. אל יחשוב מאן דהוא, שכדיבורים או במשא-ומתן ימגרו את המחבלים ואת האלימות.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חודרה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם ורדיגר, ואחרי — לחבר הכנסת אהרן אבוחצירא: בהיעדרו — לחבר הכנסת בנימין בן-אליעזר.

אברהם ורדיגר (מורשה-פ"א):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אמרתי לפני שנים רבות ואני חוזר ואומר עכשיו באוזניך, אדוני, כחבר בפורום יושב-ראש הכנסת והסגנים, שאני חושב שיש להתחשב כחברי הכנסת, ויש רבים כאלה, המעוניינים להדליק נרות חנוכה בזמן. אני מבקש לשנות את הנוהג — על חשבון הפגרה הארוכה של הכנסת — ולעשות בימי החנוכה הפסקה כדי לאפשר גם לחברי הכנסת להיות יחד עם משפחותיהם. אני חושב, שלא יהיה נורא כל כך, אם מעתה והלאה ננהג לפי שיטה חדשה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת ורדיגר, שמעתי את הרעיון, ואני מציע לך להפנות אותו לוועדת הכנסת ולא לנשיאות הכנסת.

אברהם ורדיגר (מורשה-פ"א):

אני מבקש את תמיכת נשיאות הכנסת.

אני רוצה לשלוח ברכה לשר אריק שרון עם השתכנותו בירושלים העתיקה, ירושלים שלנו. המורחבת והמשוחררת. אני חושב שזה צעד יפה וטוב. כבר אמרתי בהזדמנויות שונות, שנוכחות יהודית בירושלים כולה חשובה לכולנו. חשובה לירושלים וגם לכיטחונה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת גולדשטיין, האירועים החמורים בעזה והתסיסה ביהודה ובשומרון צריכים להדאיג את כללנו. לא חושב אם נכנה את מה שקורה בעזה "מרי אזרחי" או כל שם אחר, ואין ספק שיש לראות זאת כחמירה במצב הביטחוני. אסור לנו לזלזל במצב המתהווה ולהישמע לקולות ההרגעה האומרים: אנחנו רגילים לכך, הכול יעבור ויהיה בסדר — נוסח שאנו שומעים במקרים רבים. קולות מסוג זה, היוצאים מפייהם של פוליטיקאים, וקל וחומר מפייהם של אנשים מתוך מערכת הביטחון, אינם נכונים ויש בהם משום סילוף האמת. מה שקורה בימים אלה בעזה ובכרמיה, וכמירה מסוימת באזורים אחרים בשטחים המשוחררים, חמור מהאירועים שהתרגלנו להם ב-20 השנים האחרונות.

גם יש לדחות בשתי ידיים את הטענות, שמה שקורה בעזה קורה עקב פליטת הפה של שר החוץ על הצורך בפירוז האזור; או שמה שקורה בשטחים קורה עקב התמקמותו של השר שרון ברובע הערבי בעיר העתיקה.

חמרי והאירועים הקשים באים עקב ההסתה ההולכת וגוברת של אש"ף ושותפיו, ארגוני הטרור השונים, אשר הכריזו בזמן האחרון על לחמת השמד בישראל בכל הררכים ובכל השיטות. מאחוריהם עומדות מדינות ערביות ומוסלמיות המעוניינות, כל אחת וסיבותיה עמה, ללכות את האש, במיוחד בקרב הפליטים הפלשתינים.

שמקדישים כוחות רבים יותר כנגד מי שמפגינים לכבוד שבת קודש.

כמה אסונות קרו בעיר ירושלים, כמה נהרגו כעיר ירושלים, כצהרי היום, בתחילת הערב?

עם זאת, עלינו לדעת לנקוט צעדים, כדי שלא להתגרות באומות העולם. עלינו לרסן מעט את הגאווה הזאת. עלינו לדעת להרכין מעט את הראש, כי אנו עוד צריכים לאומות העולם, זה הכלל שקבעו חז"ל, והוא תקף גם היום.

כיהודים עלינו לפעול ביד חזקה, ועם זאת עלינו להוכיח שעם ישראל הוא עם התורה, שלא למד רק להכות ולהרביץ, אלא גם לדבר. צר לי לומר, שכאשר אנחנו מדברים על תמיכה בשיבות, עלות צעקות רמות מספלים מסוימים בכנסת, ואילו חינוכם וכלכלתם של אותם ערבים, שרוצחים כל יום יהודים, נעשים בקול דממה דקה, ואיש לא קם ושואל, מדוע תומכים במוסדותיהם.

כרוז לעין כול, שמטרת הפורעים היא לאלץ את ישראל לפנות את השטחים. ממשלת ישראל צריכה לרכב בלשון אחת ולומר, שההפגנות וההתפרעויות האלה לא יביאו לשינויים. עמדה נחרצת עשויה להכריז לכל האזרחים, שהממשלה איתנה היא רק כמלותיה. על הממשלה להוכיח בעבודתה השוטפת והיזימיומית שיש אחדות בעם ישראל, כי לצערי הרב, הערבים מנצלים את העובדה שאין אחדות.

לא נראה לי, שמעגל האלימות ייסגר במהרה. רחוק היום הזה, אנחנו רואים שיש עכשיו מחבלים מתאבדים, מחבלים היודעים מראש שהם ייהרגו במילוי משימתם. הסכנה גדולה מאוד. לדעתי, על הכנסת להזהיר את הממשלה ואת משרד הביטחון, שיש לנקוט אמצעים אחרים לגמרי. הגלשן ידע שהוא ייהרג פה. הסכנה גדולה. יום יום נשפך דם יהודי, והוא עדיין זועק, ובמקום לשאול איפה השמירה ואיפה הכיטחון, אנחנו עוסקים בכיבורים שטחיים ולא מפסיקים לשאול: מדוע יש הפגנות, ומדוע רוצים לשמור על השבת?

האם הפסקנו לחשוב? האם אין לנו מוחות? באים לכאן וכל היום מותחים ביקורת על מערכת הביטחון. השב"כ — כמה זיכרו נגד אנשיו, עד שהיום הם מפחדים להרים את הראש והערבים מנצלים זאת.

לכן, צריך לשנות את השיטה כולה, את הגישה ואת האמצעים, וצריך לדעת שאם לא נשנה, לא ייפסקו ההתפרעויות והאלימות, ומעגל האלימות יוסיף להתרחב כמקום להיסגר ולהיעלם.

עלינו להיזהר ולא לאפשר בגדה מצב שידליק בקרבנו את אש המחלוקת. הערבים שומעים יום יום, שאנחנו כבשנו, רצחנו והתנחלנו, ואסור לגשת לדירה של שרון בירושלים, אסור להסתובב כבר בירושלים — נו, מה אתם רוצים? אמירות אלו בלבד קוראות להם: בואו, בואו, בואו רבים ככל האפשר, כדי לרצוח יהודים.

לכן, אני מבקש שנתאחד — — —

אמנון לין (המערך):

ברוך שהחיינו, לשמוע דברי ציונות יפים כאלה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני מבקש שנתאחד סביב ירושלים עיר הכיורה. מה זה ציונות? הגם אנחנו שוכבים שצריך להעביר את ירושלים לערבים?

הצעת סיעת מפ"ם, התנועה לכוחות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי אמון לממשלה. הצעת סיעות החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי אמון לממשלה.

הנגידות הקובעות שראש הממשלה אחוז פחד — והכול במסגרת מלחמת הבחירות העומדות בשער — אסור שיימשכו אם יתחילו כולם לחטט ולחפש את הסיבות האמיתיות, יתברר כי יש הרבה שותפים למצב הנוכחי, והלא כולנו בסירה אחת.

אולי בכל זאת, כדאי להזכיר למפלגות העבודה, הרואה בשלטון ישראל בעזה אס-כל-אסון ונוסגה לאט לאט מגישה שלה ומהשקפותיה בנושא שחרור חלקי ארץ ישראל, כי ב"חוכמת אלון" המקורית, אשר הגיש יגאל אלון המנחה לממשלה מניה עם חום מלחמת ששת הימים וניצחון צה"ל על מחקיפו מן הצפון, הדרום והמזרח נאמר: "רצועת עזה תיועד להיות חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל על תושביה הקבועים, חיבורה הרשמי של הרצועה למדינה יעשה רק לאחר שפליט הרצועה יתקמו מחוצה לה". ובכן, גם "טרגספר" יש כאן, וגם סיפוח למדינת ישראל יש כאן. לימים תיקן יגאל אלון, עליו השלום, תנאים מסוימים, למשל: קליטת פליטים פלשתינים מהרצועה בעבר הדרון, והצעת חלק מהרצועה לחוסיין המלך, כדי להכטיח לירדנים מוצא לים.

על כן, רבותי, חובשי ספסלי מפלגת העבודה, איך ניתן להתעלם מההיסטוריה הלא-רחוקה ולראות בכל מי שחושבים כך גם היום מי שפועלים נגד האינטרסים של עצמנו? מי שאומר היום, שפירו עזה יפתור לנו את הבעיה הדימוגרפית וייתול מאתנו את הצדה הזאת של עזה והרצועה, כפי שהסביר כאן יפה מאוד חבר הכנסת מוטע גור — פועל בניגוד לעמדה ולהשקפה שהותרו עליידי ראשי תנועת העבודה ומנהיגיה, אשר אומנם לא היו מקסימליסטים, אבל ידעו והבינו עד כמה מותר לישראל לוותר כדי להגיע לשלום ולפתרון הבעיה המעיקה על כולנו ומדאיגה אותנו זה 20 שנה.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים כזה.

חברי הכנסת, הצעות האי אמון של השמאל הקיצוני בנושא האירועים בעזה ובשטחים המשוחררים — נשמעו כאן דברים קשים מאוד, דברים שלא היו מעזים להגיד במקומות אחרים; חברי הכנסת הערבים בוודאי לא היו יכולים להתבטא כך בפרלמנטים ערביים — ההצעות האלה הנוסחאות האלה הן קנטוניות, מלבנות יצרים ולא תורמות לרגיעה. די לנו בהסתה הפרועה של הגורמים האשפיסטיים בקרב האוכלוסייה הערבית, אשר גם היא איננה שלמה עמה וגם היא מעוניינת בחיי שלווה ומנוחה. אין צורך להוסיף שמן למדורה. תודה רבה.

היור"ד בן-מאיר: אמרת דברים נכוחים בעשר דקות, וזה יפה. תודה רבה. אני צריך לציין בסיפוק, שחבר הכנסת ורדיגור למד להתבטא במסגרת עשר דקות. זוהי התקדמות יפה מאוד. אני משבח אותך.

אברהם ורדיגור (מורשה-פא"י): תודה רבה. אני לא מבטיח להמשיך כך בעתיד.

היור"ד בן-מאיר: על כל פנים, אמרת דברים נכוחים בעשר דקות, וזה יפה.

חבר הכנסת אבוהצילא — איננו רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר כהנא, ובהיעדרו — לחבר הכנסת יגאל כהן, ובהיעדרו — לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין, ובהיעדרו — לחבר הכנסת אמנון לין.

אמנון לין (המערך): למה אתה אומר "בזמן האחרון"?

אברהם ורדיגור (מורשה-פא"י):

אני לא זוכר מצב קשה ועוד כדי כך בעזה. יש שם עכשיו משהו מיוחד.

אמנון לין (המערך): מבחינה אידיאולוגית, התגמה הזאת קיימת כבר הרבה שנים.

אברהם ורדיגור (מורשה-פא"י):

מבחינה אידיאולוגית — כן, אני מדבר על הבחינה המעשית. המטרה היא ללבות את, ובמיוחד בקרב הפליטים הפלשתינים, וזהו בעיה דיוקשה.

אין לקנא, רבותי, חברי הכנסת, בכר הביטחון העושה בימים אלה כושיניגטון ועומד בודד כמערכת מול המתקפה הקשה של ראשי הממשל בשל המצב בעזה ובאזור. יש משהו חד-צדדי בנישה זאת, המוקיעה את ישראל על הנעשה, על אובדן הנפש, על פציעתם של אזרחים שלווים, כאילו ישראל היא האחראית הבלעדית למצב הקשה שנוצר, וכאילו אין ישראל מעוניינת להשליט סדר בדרכים מקובלות יותר. שר הביטחון עמד בכבוד מול טענותיו של הממשל על גירושים מינהליים, שארצות-הברית כל כך מוקיעה אותם, ועל פעולות צה"ל, אשר לפי דעת הממשל מפירות אמנות בין לאומיות. הוא הביע את עמדתה הברורה של ישראל, כי ישראל פועלת לפי חוקיה, אנחנו, ברוך השם, מדינה עצמאית. זאת יש לציין בפני כל המבקרים למיניהם — צרפת, בריטניה, גרמניה ואחרים, אשר מוקיעים אותנו על המצב בעזה ובשטחים המשוחררים האחרים.

חברי הכנסת, התגובות בעולם על הנעשה כאן מגלות, כי חסרה לצערנו הבנה מספיקה לאמצעים שנוקטים כוחות הביטחון של ישראל בפניור ההפגנות האלימות והמסוכנות. ביקורת זאת, אשר מתבטאת גם בדיווחים בכלי התקשורת העולמיים, מתעלמת מן הקשים ומן הבעיות שצה"ל וכוחות הביטחון נתקלים בהם כבואם לשמור על שלום האזרחים הערבים, וכן על שלום חייהם של חייליו, אשר סלחו מאימת על חייהם, כאשר הם נקלעים לעימות עם ציבור מתפרע, אלים ומתחס, המסכן את חייו הוא כדי להרוג עוד ועוד יהודים.

מעניין איך היו נוהגים יידינו בארצות-הברית, או בכל מדינה דמוקרטית אחרת, לו נקלעו למצב דומה. נדמה לי, שזכות ההגנה העצמית היא אחת מזכויות היסוד בכל חברה דמוקרטית ונאורה. ודאי שזכותו של כל שלטון, ואפילו שלטון זמני, לפעול לפי חוקיו.

כדור שקשה לנו להתמודד עם אנשי התקשורת מן-לראץ, הבאים לכאן לשקר את האירועים הקשים ומדווחים בצורה חד-צדדית על המתרחש. אף-על-פי-כן, הייתי מציע לממשלה לסגת מהרעיון, אם הוא הועלה כלל, לסגור חבלי ארץ מסוימים בפני התקשורת הזרה, וכדוראי בפני התקשורת שלנו, כי דבר זה עלול לגרום רק להתרפת הדיווחים ולחשדנות לגבי הנעשה במקומות רגישים אלה.

חבר הכנסת, אדוני היושב-ראש, מצער ומסוכן, שמסביב לאירועים ול"מרי", כפי שזה נראה ומשתקף בעולם, נשמעות האשמות הדדיות חמורות ביותר בין ראשי הליכוד לראשי המערך. אסור שדבר זה יקרה לנו במצב ביטחוני קשה זה. והאשמות, כאילו אנשי המערך מטילים פחד, וההאשמות

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המהקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

20 שנה דיברו על מדיניות הפעולה בשטחים. אין זה סוד, שגם אני הייתי מפקד יהודה ושומרון ומתאם הפעולה בשטחים. ובכן, לא היתה מדיניות פעולה בשטחים. היתה מדיניות הרגעה ספורדית מצד אחד, ומדיניות ביטחון ברוחה ומוגדרת מצד אחר. אם כן, אלו 20 שנה שבהן מערכת הביטחון על כל שלוחותיה — צה"ל, זרועות הביטחון, המינהל האזרחי ומשטרת ישראל — מתמודדת לבדה עם המציאות. מובן שאם מערכת הביטחון עומדת בודדה בהתמודדות, הפתרון היחיד הוא כיבו שרפות.

על כן, כל מה שאני יכול לבוא ולומר מעל במה זו הוא: שאני מביע את מלוא הוקרתי והערכתי למערכת הביטחון שעמדה בכל לבדה. היא נותרה לבדה בחזית, והיתה היחידה שנתנה את התשובות הדימויות:

לכן, כאשר אין מדיניות — ואני חוזר ומציין, שהתשובה היחידה היא התשובה המדינית — ועל רקע אסקלציה בשטח, האפשרות היחידה שנותרת היא, לצערי הגדול, החרפת הצעדים. המציאות הזאת מחייבת את החרפת הצעדים הצבאיים ההכרחיים, ואני שב ומציין זאת כבער רב. מערכת הביטחון מצווה להכניס כוחות צבא רבים יותר. מחנה כלאטה וכמוהו מוקדים אחרים מחייבים ריכוז צבא גדולים לפעילות צבאית רבגונית. חייבים להעניש את המסיתים, ייתכן שנצטרך לגרש רבים מהם. חייבים לנקוט יד קשה כלפי מתפרעים ואלימים, ולהענישם במלוא החומרה. יש למינהל האזרחי מרחב תמרון רחב מבחינת הסנקציות שיש בידו להטיל, ועם כל הצער חייבים לעשות שימוש גם בהן. חייבים להעמיק את המודיעין ולהתאימו למציאות של התארגנות מקומית. המציאות הזאת מחייבת מאמץ ביטחוני מרוכז. מאמץ זה לא יעצור את התהליכים, אבל הוא יכול לספק ביטחון מידי והוא יכול — — —

מחמד ותד (מפ"ם):

מה זה ביטחון מידי?

בנימין בן-אליעזר (המערך):

תרשה לי, אני מקווה שהאגף לנאום מתחילתו.

מאמץ זה יכול לעצור את ההידרדרות הנוראה הזאת לזמן קצר מאוד. חבר הכנסת מחמד ותד, כי התשובה היחידה היא עריין התשובה המדינית. לצערי הגדול, האלטרנטיבה לכך היא ריצה ישירה לעבר התקוממות אזרחית. תודה רבה, אדוני.

הי"ר ד' בן-מאיר:

תודה. הכנסת מאיר כהנא איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל כהן, ואחריו — לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין.

יגאל כהן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדיון הזה נעשה בעיתוי מצער מאוד: הוא מצער, מפני שעל רקע האירועים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה אנו נגררים לעבר מה שהפורעים והטרוריסטים רוצים שניגרר, לוויתור פנימי בינינו, במקום להיות מאוחדים בתשובות יהודיות וציוניות ברורות.

נרמה לי, שהבית הזה היה צריך להתאחד בניגוי פעולות הטרור, בחיזוק ידי צה"ל, בקריאה לנקוט אמצעים ברורים, שיהיה אחת ולתמיד שאנחנו כאן.

אבל, הטרור קיבל עידוד. תחילה הוא קיבל עידוד מממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ, אשר הציע, בעיתוי אומלל, את פירוד עזה. מה זה פירוד עזה? אף אחד לא יודע, אף אחד לא מבין. זהו מרשם בטוח לסילוק צה"ל מעזה, ומי אינו

בנימין בן-אליעזר (המערך):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אמנון לין, חבר הכנסת ודיגרי, כנסת ריקה, לצערך, קשה היום לייחס להתפתחויות בשטחים סיבות או נסיבות אלו או אחרות. להערכתך, גם אי-אפשר לדבר עוד על גלים עולים ויורדים: גם כדאי להפסיק לחפש אחרי תאריכים, כאילו הם ייתנו לנו הסבר על מה ולמה. לא שאין אלה נתונים חשובים — אלא מה? הפעם, להערכתך, אנו דנים במציאות שונה, והיא מסמנת תהליך שאני מתרע עליו זמן רב.

היום הבעיה כבר איננה תאריכים, אלא וכעיקר תהליכים. מדובר בתהליכים, אדוני היושב-ראש, שאם לא נבין את משמעותם בעוד מעט, נתקדם במהירות ובאופן בלתי נמנע להתקוממות אזרחית. אפשר לייחס את התהליכים האלה לגורמים רבים. להערכתך: העיקרי שבהם הוא העובדה, שאוכלוסיות השטחים חיה היום, אחרי 20 שנה, בחסכול, באובדן תקווה, ויותר מכך — בתחושה שהזמן העובר רק מגדיל את החסכול. על רקע זה צמח דור חדש, דור משכיל ומיליטנטי, ובחלקו גם דתי-מיליטנטי. הדור הזה מחפש תשובות על שאלותיו. את התשובות הוא מחפש בתורה, החיה ללא תקווה, כשהיא לחוצה משני הצדדים כאחד. על כן, מוצא החסכול את ביטוי בפעילות חבלנית, בחתרנות מדינית, בפעילות אלימה, בהפגנות ובהפרות סדר שעל-פי רוב הן ספונטניות, כלומר, בפעילות של התארגנויות מקומיות.

דור זה הצמיח גם מנהיגות, וזוהי על-פי הרוב מנהיגות אינטלקטואלית, קיצונית מאוד בדעותיה ולאומנית. חלקה המזערי הוא גם פרגמטי. זוהי מנהיגות הנמצאת, להפתעתם של רבים, בתהליך אטי של גילוי עצמאות משלה, אפילו בניגוד לאש"ף.

אחרי שמבינים את הדברים האלה, אפשר לחזור ולדבר על סיבות, על נסיבות ועל תאריכים, משום שגורמים אלה הם אכן הגפרור שהצית את הבעירה. לא בכדי קבעתי כבר כמה וכמה פעמים, שענייננו היום באזורים טעונים חומר נפץ.

חשוב להזכיר ולהזהיר היום, שחציה של אוכלוסיית רצועת-עזה יושבת במחנות פליטים. כדאי גם לדעת, שמחצית כוח העבודה של רצועת-עזה עובד במדינת ישראל. כדאי להזכיר, שעיקרן של המהומות ביהודה ובשומרון נעשה דווקא במחנות הפליטים, ומחנה כלאטה הוא הלידת הסמן הימני של מהומות אלה. רק אתמול היה זה מחנה דהיישה.

הבעיה ברצועת-עזה איננה עם ארגוני חבלה, כלומר עם גופים בעלי אוריינטציה אש"פית. כפי שהיה בעבר, היום אנחנו מתמודדים עם "הג'יהאד האסלאמי". רוצה לומר, היום מדובר בקיצוניות דתית בעלת אוריינטציה חבלנית.

על המצב הזה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש רק תשובה אחת, והיא התשובה המדינית. אני לא מכיר שום תשובה אחרת, שיכולה להביא לחיסולה של האלימות הזאת. לחיסולו של הטרור ולבעיקרתו מהשרש של הפח"ע — הפעילות החבלנית העוינת. ברם, תשובה מדינית — אין, היא לא ניתנה עד עצם היום הזה.

בימים אלה אנחנו מציינים 20 שנה ללא אסטרטגיה מדינית. האסטרטגיה היחידה שהיתה היא אסטרטגית הסטטוס-קו. וכידוע, כאשר מדובר על סטטוס-קו, וכאשר מדובר על בני-אדם — הרי אצל בני-אדם אין סטטוס-קו. אצל בני-אדם יש דינמיקה, וכאשר הדינמיקה הזו מתעמתת עם מציאות חסרת תקווה, לא צריך להתפלא מהתוצאה.

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החוית הדמוקרטית לשלום ולשויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

מצד אחר. כך יימנע טרור כעתיד, וחשוב מזה — יושג הדרוקים בשלום של שני העמים.

היור"ד בן-מאיר:

תודה, השות הדיבור לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין, ואחרי — לאתונן — חבר הכנסת אמנון לין.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לפתוח את דברי בברכת "יישר כוח" לכל מי שעושים יומם וליל לביטחון מדינת ישראל — צה"ל, המשטרה, שמר הגבול וכל מי שתורמים לכן שנוכל לשבת בשקט וכבטחה בביתנו.

אני גם רוצה לשלוח ברכת "יישר כוח" לכמה פוליטיקאים ישראלים, העושים את כל, אשר לאל ידם להשחיר את פנינו ברבים, וליצור לנו, חס וחלילה, תרמית של דרום-אפריקה —

אמנון לין (המערך):

"ישר כוח במרכאות?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

בוודאי, במרכאות כפולות.

"יישר כוח" לעושים את כל אשר לאל ידם להשחיר את פנינו ברבים, ליצור לנו תרמית של דרום-אפריקה, רחמנא ליצלן, להוציא את ריבית הארץ רעה, כדי שישראל — זו הנלחמת על חיה יום וישנה שעה — תועמד במצבים בלתי נסבלים, אפילו בקרב ידידותיה ובעלות-בריתה.

התנועות הלאומיות, היהודית והערבית, נמצאות בקונפליקט עשורת רבות של שנים, עשרים וכמה מדינות ערביות וכ-120 מיליון ערבים אינם מסתפקים כמה-שיש להם ואינם מקבלים את העובדה, שירדן היא המדינה הפלשתינית, הם עשו, עושים ויעשו את כל אשר לאל ידם כדי להשמידנו, שלא לדבר על ארגוני החבלה על גזניהם השונים, המוכחים כמעשהיהם את ממנת ההשמדה הזאת.

אדוני היושב-ראש, יש צורך להפריד בין הבעיה המדינית, שלא תיפתר רק בכישה הקרב אלא בעיקר על שולחן הדיונים — טענה שממשלה זו והעומד בראשה טוענים השכם והערב — לבין בעיית הטרור: טרור של מחבלים, רוצחי ילדים ונערות, הפוגעים בזקנים, נשים וטף, טרור זה לא ייפסק, ואיני רוצה להשתמש במלה "לעולם", הוא לא ייפסק גם כאשר ייכון שלום בין ישראל לשכנותיה, על כן, יש למגר אותו בכל דרך שהיא.

אני מחייב, חברי הכנסת, יחס הומני לתושבי השטחים: יש לתת להם לחיות את חייהם כמעט ללא התערבות מצדנו, יש לתת להם לנהל חיים כסדרם, אבל, כלפי מחבלים, רוצחים, מיידים אכזבים, נועזים, סכינים ופוגעים פרעויות, יש לפעול בכל חומר הדין, יש לעצור אותם, להרוס את בתיהם, להגלות אותם וליצור מצב, שבו לא יהיה להם כדאי לרצות לפגוע ביהודי, קל וחומר לרצוח יהודי וישראלי בכל מקום ואתר.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן נערים ונערות שלווים, ההולכים לבית-ספרם, הם בסך הכול נערים ונערות תמימים, אבל עמיתו חברי הכנסת, אין חקראו לקבוצת נערים ונערות מוסתים הזורקים אבנים — שעלולות לפצוע ולהרוג, נכבד היו זכרים מעולם — האם יש להתייחס אליהם כאל נערים ונערות תמימים או כאל רוצחים, בפוטנציה?

נשקו של צה"ל הוא נשק טהור ולא דכך בו רבב, כאשר יש

מבין שאם צה"ל לא ייצא בשטח זה, יקבלו ארגוני הטרור איתות נוסף להשתלט על החיים האזרחיים ולהקצין את העמדות? אני חושב, שגם המציע לא ידע מה הוא מציע — לסגת משם? לפרוז? להוציא את צה"ל? להפקיר את היישובים? להביא את הטרור לגבול אשקלון או לגבול של ערים אחרות? למה בדיוק התכוון המציע — אני חושב שהוא עצמו אינו יודע, לומר עכשיו, לאחר הרצח הנפשע של האזרח היהודי בעזה, את מה שהוא אמר פירושו לאותם ש"נוכל ליהודים", שאפשר לגרום להם לסגת, להתקפל, להיחלש בפעולות טרור אלה ואחרות.

יש בתוכנו מי שמעלים כל יום את הפתרון המדיני, כאילו אין אנו יודעים, שלא בזה חפץ הטרור, מי שמדברים על פתרון מדברים על פתרון אחר לגמרי מזה שאנחנו מנסים אפילו לחשוב עליו.

לכן, יש לנקוט מדיניות ברורה ולהפעיל קשת רחבה של אמצעים ולא להסתפק באמצעים מצומצמים, שמעתי את נאומי של קודמי, חבר הכנסת בן-אליעזר, שאמר "אולי צריך לגרש את המסיתים", "אולי צריך לנקוט בפעולות יותר אקטיביות", לצערי כל ההסתייגויות הללו של "אולי" הן במקומן, אבל הן מצביעות על מי שאבדה דרכו, על מי שמגשש באפלה, האם אין אנו יודעים ומבינים, שכאשר מגרשים מסיתים בעוד מועד, לא לאחר מעשה, וכאשר הרסים בתים של מחבלים, מונעים הסתה ומונעים טרור? אתה מדבר, כאילו אין אנו מבינים, שנקיטת די חוקה אינה מאפשרת נקיטת פעולה נוספת; כאילו אין אנו מבינים שאמירה זאת או-אחרת, הנותנת סיכוי או פתוח אופציה או משארה איוה פתח שהוא להרהר או למחשבה, שאפשר שיהיה אחרת, אינה מעודדת את הטרור.

לכן, הייתי רוצה שדווקא על רקע האירועים האחרונים, נקרא נכון את המפה ונתאחד — לא רק בפעולות מנע, אלא גם בפעולות חיוביות — כדי להבטיח את קיומה ואת ביטחונה של מדינת ישראל, יש להבהיר לידידנו ושכנינו, שאנחנו פה, ואנחנו גם עושים מעשים חיוביים, יש לחזק את ההתיישבות בארץ-ישראל, זוהי תשובה מצוינת לטרור, היא מסבירה למי שמשלים את עצמם, שעל-ידי הטרור הם יוכלו לנו, שלא רק שאין אנו מתכוונים לסגת, אלא יותר מכך — אנחנו מתכוונים להתחזק.

לכן, התשובה הציונית, שניתנה מאז ומתמיד, היא התשובה ההולמת את המצב. מאז קום המדינה השכנו תשובה ציונית על פעולות הטרור — הקו יישובים נוספים, חיזוקו את יישובי הספר, נתנו למתיישבים תחושת שליחות וחיזוקו אותם בכך שהיישוב כולו ועד מאחוריהם, גם היום צריך לתת תחושה שכזאת למתיישבים ולאחורי ישראל, צריך לתת להם את התחושה שאנחנו כולנו מאחורי צה"ל וכוחות הביטחון, העושים אכן עבודת קודש, וכוחותם והודות להם אנחנו חיים בשקט בכל מקום בארץ-ישראל, צריך לחזק את ההתיישבות, להקים יישובים נוספים, ולהבהיר לשכנינו, שאנחנו בעד שכנות טובה, כל מי שמשלה את עצמו בכל פעם-מתחדש, שיש פתונות מדיניות — שלום עכשיו, פתרון עכשיו — ואינו מכיר את הפרטנו שאתו הוא צריך לעשות את השלום הזה, מעורר לדעתי את הטרור.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע פעולה דחכה-מאוד בתחום הביטחון מצד אחד: — גיווש מסיתים; עונש מוות למחבלים, סנקציות כלפי-מו שיוודעים שיש שכר ועונש, ומתן תשובות ציוניות על-ידי התיישבות מסיבית בכל חלקי ארץ-ישראל, חיזוק היישובים והקמת יישובים נוספים

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הליכי אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

הסכמה כממשלה שאין טעם שהממשלה לא תפעל במשותף כטרם מצאנו פרטנר למשא-אמתן".

אדוני היושב-ראש, אינני יכול לסיים את דברי בלי לקרוא באוזניים ממאמר שפורסם השבוע בעיתון "מעריב" והוא מבטא יותר מכול את אשר גורמים לנו אותם חברים פי-ינפש מהשמאל, אלה אשר מחפשים את השלום אבל יביאו עלינו, לצערי הרב, אם יצליחו — את האסון. זהו קטע ממאמר פרי עטו של העיתונאי יוסף לפיד. אני חושב שראוי חלקו של המאמר הזה שיושמע כאן:

"מה קורא הש"ג כעיתונים מאז גיוסו? מה הוא שומע ברדיו מאז בחרותו? מה הוא רואה בטלוויזיה מאז ילדותו? אתם הרי יודעים את התשובה כי אתם כותבים אותה ומשמיעים אותה ומציגים אותה. אתם האומרים לו ומסבירים לו ומשכנעים אותו, שהוא משרת בצבא ניכוש המדכא עם אחר; שהפלשתים לחממים מלחמה צודקת, שנכפתה עליהם על-ידי היהודים; שאם ישראל לא תוותר לערבים, לא תהיה לה זכות קיום; שהערבים האנושיים עברו לצד השני ונאחזו בשאגנו עם הלאומנות המטרופת שלנו, נצלנים, גולנים רוחים ומגוחכים; שהקורבנות הנדרשים מחיילינו הם קורבנות-שווא; שפטריוט משול לאידיוט.

"הש"ג קורא שמנהיגי ישראל הם מתחררי מלחמה, ואילו ראשי המחבלים מחפשים שלום צודק. הוא שומע על העוול הנורא שהוא שותף לו. הוא רואה על מרקע הטלוויזיה אנשי ציבור ישראלים מתחבקים עם ערפאת. יומם ולילה חשוף הש"ג לשטיפת מוח מסיבית שלכם נגד המדינה. נגד מוסדותיה, נגד שאיפותיה, דרכה ומאוייה, נגד כל מה שטוב ויפה לכל אזרח בכל מדינה אחרת.

"אז מה אתם מצפים ממנו? משירים שאתם כותבים הוא למד שאנחנו דורסים כשרשרות טנקים את צלם האדם, מספרים שאתם כותבים הוא מכין שאין לו כאן תקווה, בתיאטרון שלכם הוא רואה ישראלים נאצים כועטים בערביות הרוח ללדת. בקולנוע אתם מציגים לו מופת של שיתוף פעולה בין אסירים יהודים ופלשתים נגד הקלגסיס הישראלים.

"זה מה שאתם, אנשים זכים, אומרים לו וכותבים לו ומציגים לו מאז הוא מודע לקיומו. אז למה שהוא יהרוג מלאך פלשתים גולש? מדוע שיילחם למען הפאשיזם היהודי? לשם מה יסכן את חייו הצעירים — למען המדינה המגיעילה הזאת? מה אתם רוצים מחייו של הש"ג? אתם יצרתם אותו, הוא הגולם שלכם, ההצלחה שלכם. הוא מוכיח שלא לשוא דיברתם, כתבתם ועמלתם.

"כתבו לו שיר יפה ודאגו שיקבל איזה פרס בין-לאומי על אחרות עמים. רק אל תעמידו פנים שאתם לא מכינים מה קורה כאן".

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע לדחות את הצעות אי-האמון.

ברשותך, אדוני, איסיים בברכת "חג אורים שמח" לחברי הכנסת ובני ביתם ולעם ישראל כארץ וכפוזורה.

הי"ד בן-יאיר:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון לין, ואחריו — לשר יגאל הורביץ, ולאחר מכן נצביע.

אמנון לין (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי הכנסת שהתחרו

חריגות וחריגים, מוצא צה"ל את הדרכים הנאותות לעוקרם מן השרש, זכרו, גז מדמיע אינו הורג; כדור של גומי, הנורה מרובה כדי להתגונן, אינו הורג; וגם זריק המתז מים אינו הורג. לעומתם, סכינים — הורגות, אונים — הורגות, מטעני צד — הורגים, לבנות חבלה מאולתרות — הורגות גם הורגות וללא הבחנה.

ובכן, מה אתם רוצים, שמחמת הקונפליקט נאמר לצה"ל לברוח ולהסתלק, ואם כן — לאן? ומהו הגבול? לאן נלך? אחרי הוויתור על עזה, מובילה הדרך לויתור על יהודה צורקון, ומדוע לא נחזיר גם את נצרת, את חיפה, את יפז? ובכלל, על-פי טעמכם אולי נחזור למקומות שמהם באו הורינו והורי הורינו?

חברי הכנסת, המרי האזרחי לא היה ולא נברא, הוא מצוי בדמיונם של כמה פוליטיקאים, המסיתים ומדיחים וגורמים לנו בעיות פנים וחוץ. הם מעמידים את החייל הישראלי בדילמה, יוצרים אצלו לרגע את ההרגשה שאנו נלחמים מלחמה שאינה צודקת, אף שאנו יודעים, חברי הכנסת, שאין מלחמה צודקת ממנה, שהרי זו ארצנו, זו מולדתנו ואין זולתה. אונירת הליניץ, החקירה והדרישה הנקוטות היום כלפי חיילי צה"ל, המתגוננים על נפשם מפני ילדים ומבוגרים מידיי אבנים ושולפי סכינים, יוצרות אצלם הרגשה של "תנו לי לחזור הביתה בשלום" וכלי לשאת על גבי ועדת החקירה הצבאית. אין פלא, שלשמע קולות השמאל הקיצוני הנשמעים בארצנו, מדבר מנהיג המחבלים, יאסר ערפאת, על בקיעים כתומת הציונות.

מרי אזרחי? קיימת התגברות של טרור, קיים ריכוז אלימות והסתת יתר, אך מכאן ועד מרי אזרחי, סהדי כמרומים, המרחק הוא גדול ורב. ראש הממשלה אומר שאין מרי אזרחי. הרמטכ"ל, מתאם הפעולות בשטחים וגורמי הביטחון טוענים, שלא מדובר במרי אזרחי. אין סימנים ליד מכוונת, וזרועות הביטחון שולטות במצב. רק מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, אומר: מרי עממי פריך ב-18 ערים ומחנות פלשתיים. ליאסר ערפאת יש, לצערי הרב, הד בכית הזה, וההד חוזר על דבריו וקולו של ההד גרוע מקולו של האומר.

אני משוכנע שאלה המוציאים דיבת הארץ רעה, לפחות חלקם, אין להם כוונה כזאת. אבל כתוצאה מדבריהם אמר עוזר. מוכרי המדינה ריצרד מרפי, שישאל מפעילה כוח מופרז ופוגלת עם אש חיה כיהודה, כשומרון ובחבל-עזה. מה רוצים מאתנו ידידינו האמריקנים, שנברח? מה הם מבקשים, שנסתלק וניהפך לכוכב נוסף בדגל האמריקני? אני צפיתי בטלוויזיה האמריקנית וראיתי איך פותרים שם בעיות של הפגנות נגד השלטון והמשטר ואיזו אלימות מפעילים שם. לכן, בכקשה מהם, ובמלוא הכבוד, אל ילמנונו איך לנהוג במחבלים ובטרוריסטים. הגיע הזמן לומר גם באוזניהם, כפי שאמר השר נתמקין בביקורו, בעזה: "ישראל תנהג ביד, בחל כנגד הפורעים" — וכן יהיה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל על דם שנשפך, ועוד יותר אנו מצטעקים על שפיכת דמו של ילד קטן, יהודי או ערבי, ולוואי שתפיסק שפיכות דמים זו.

אין עם הרוצה שלום יותר מאתנו, אבל שלום נשיג לא על-ידי ויתור ונסיגה חד-צדדית אלא רק כאשר יגיעו שם, מעבר לגבול, להבנה שאין ברירה וצריך לחתום על הסכם שלום. כבר אמר שר הביטחון, יצחק רבין, בדבריו בכנסת בהצעה לסדר-היום של חבר הכנסת חיים רמון: "יש גם כממשלה הזאת שחי תפיסות מה צריכה להיות דמות פתרון הקבע, אבל יש

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

הזאת אף שאנחנו ביקשנו ממנו שלא להיכנס אליה, ולנו לא היתה לנו כרירה אלא להילחם בו. הברירה שעמדה בפנינו היחה בין שתי אפשרויות: להיות מפסידים כאשר ססמת ההשמדה נישאת בפי מנהיגי צבאות ערב, או להיות מנצחים ולהעביר את המלחמה אל מעבר לגבולות. וכך עשינו, כדי שלא להיות מושמדים.

היום באים אלינו ואומרים, שאנחנו עם כובש, ושהעם הזה לא רוצה לחיות תחת שלטוננו. אני מסכים שהוא לא רוצה לחיות תחת שלטוננו, אבל, אנחנו עם כובש? כעניינהם אנחנו כובשים, נכון, אבל העובדה היא שאנחנו עם מתגונן. ולא התגוננו פעם אחת, התגוננו כארבע מלחמות לפני כן, ובכל פעם העברנו את המלחמה אל מעבר לגבולות. והתוצאה היא, שאנחנו שולטים במיליון ו-300,000 ערבים פלשתינים שאינם רוצים בשלטוננו עליהם.

אבל, חברי הכנסת הקרים, כאשר מנפנים בססמת הזהות הפלשתינית, בזכות ההגדרה העצמית, אני שואל את עצמי: 18 שנה שלטה ירדן ביהודה ובשומרון ומצרים שלטה ככובשת כרצועת-עזה, ולא שמעתי שוועידת פסגה ערבית קראה להקמת מדינה פלשתינית. יותר מזה: גם לא שמעתי את הפלשתינים במשך 18 שנה קוראים למדינות ערב לתת להם את הגדה המערבית, כפי שהם קוראים לה, כשחוסיון שלט שם, ולהקים את המדינה הפלשתינית; לתת להם את רצועת עזה, המצויה תחת שלטון המצרים, ולהקים את המדינה הפלשתינית. לא היו דברים כאלה.

ועידת הפסגה האחרונה, ועידת רבת-עמון, באה והוכיחה לנו שוב, שאין אף מדינה ערבית אחת המעוניינת בהקמת מדינה פלשתינית. כאשר עמדה שאלה זו לדיון, לפני הסיכום, שמענו שחאפז אל-אסאד הזהיר ואמר: אין עם פלשתיני, אין זכות הגדרה עצמית לעם הפלשתיני. הוא התנגד לעניין הזה והודיע: אני לא אסכים שתכניסו את זה לסיכום. והוויכוח בין חוסיון לערפאת נסב רק על נקודה אחת: חוסיון אמר — אני מוכן לתת את מלוא הזכויות לפלשתינים במסגרת הממלכה הירדנית, ערפאת אמר — אני רוצה את זכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני.

מדינת ישראל היא המדינה היחידה במזרח התיכון שבה מדובר על הזכות, על הכמיהה ועל המאבק של העם הפלשתיני, על הקמת מדינה פלשתינית ועל זכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אמנון לין (המערך):

אני מסכים לחלוטין שיש אצלנו ויכוח נוקב בין שתי אסכולות עיקריות — יש יותר מאחת — בממשלת האחדות הלאומית: איך יהיה הסדר הסופי בינינו בשלום שאלינו נגיע או בהסדר כזה או אחר? לגבי דידן, חברי הכנסת, אני משוכנע שאין תחליף לאסכולה אשר מדברת על הסדר משולש: ישראל, ירדן והפלשתינים בשטחים, שאינם אש"ף. אבל, עד שנגיע להסדר הזה, אין ספק שמי שרוצה להתקדם לשלום, מי שרוצה שכל יום נתקדם לעבר השלום, חייב לאמץ את ידי כוחות הביטחון של צה"ל בחתירתם להבטיח תנאי ביטחון בשטחים. ומי שמעודד את רוח הלחימה של הפלשתינים חוזר בעצם על אותם משגים שעשו הפלשתינים החל מ-1921 ו-1936 ו-1938 ו-1948, עד אשר איבדו לחלוטין את הסיכוי שלהם להקים להם מדינה או לזכות בהגדרה עצמית.

ביניהם כאן כדי לתאר את ההתפרעויות בשטחים, ביהודה, בשומרון ובעזה כמרי אזרחי, או להתקוממות עממית כללית שגו שגיאה מרה והוסיפו במעשיהם ובדבריהם ולק על הבעידה שפרצה שם.

חשוב שהכנסת תדחה את הצעות האי-אמון ותתייצב לימין הממשלה, תחזק את ידיה ואת ידי זרועות הביטחון כולם ואת ידי המינהל האזרחי להבטיח תנאי ביטחון סבירים לכל תושבי יהודה, שומרון ועזה, יהודים כערבים.

יש בינינו ויכוח נוקב על עתיד השלום וגורל שטחי המולדת ביהודה, בשומרון ובעזה. אבל, עד שנגיע לאותו יום שבו יוכרע איזו משתי האסכולות העיקריות תהיה המדיניות שלנו, חשוב שנבהיר היטב לתושבי יהודה, שומרון ועזה ולעולם הערבי כולו וכן גם לגורמים שונים בישראל, כי הטרור לא ישפיע על גישתנו ועל עמדותינו בנושא ההסדר המדיני.

רוב העם בישראל יתייצב לימין הממשלה במאמציה להשליט סדר וביטחון ביהודה, בשומרון ובעזה וידחה את עמדת אלה שהגישו את הצעות האי-אמון העליידי כך רק הוסיפו דלק על הבעירה שהוצתה באזורים האלה.

אנו נותנים אמון מלא במדיניות הממשלה כפי שעוצבה על-ידי שר הביטחון והממשלה כולה. נחזק את ידי הממשלה ואת ידי חיילינו כזרועות הביטחון כולם ואת ידי האחראים למינהל האזרחי הפועלים יום ולילה למען הבטחת תנאי ביטחון סבירים ביהודה, בשומרון ובעזה.

אבל, חברי הכנסת, כאשר אנחנו באים כאן לדון באירועים המצערים האחרונים, אינני רוצה שנשלה את עצמנו. יש בינינו המנסיס להפח את הססמה, שמדובר במרי אזרחי או בהתקוממות עממית. אני, כמובן, דוחה דברים אלה. יש כאלה הכאים לומר לנו, שכל האירועים האלה, תחילתם וסופם כאיזו תאונת דרכים שקרתה. אני, כמובן, דוחה גם את התיאור, או את ההסבר הפשטני הזה. יש כאלה שבאים לומר לנו שיש לזה קשר לתאריכים מסוימים. תאריכים לא חסרים בעולם הערבי.

אני רוצה לומר בכירור: ודאי שתאריכים שונים ואירועים שונים והזדמנויות שונות משמשים עילות טובות לפרצת מהומות ואירועים שונים, אבל לא הם הרקע. ועלינו לדעת את הרקע האמיתי של ההתפרעויות האלה. גם אם איננו מסכימים עם כך, אנחנו חייבים לדעת את הרקע. והרקע הוא, שהציבור הפלשתיני ביהודה, בשומרון ובעזה איננו רוצה לחיות תחת שלטוננו. גם אם זה לא נעים לנו לשמוע זאת, אנחנו חייבים לדעת את האמת.

למעשה, צריך היה לדעת, שאנחנו לא נמצאים שם מפני שיום אחד בהיר ב-1967 החלטנו שהגיע הזמן להרחיב את גבולות מדינת ישראל. לעתים, כשאני שומע את ההרצאות של חוגים מסוימים כאן בכנסת — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מדבר ברצינות?

אמנון לין (המערך):

— יש לי רושם שהם חושבים שכולנו שכתנו את ההתפתחויות, שכולנו איבדנו את הזיכרון. הרי מי מאתנו איננו זוכר, שאפילו ערב כניסת חוסיון למלחמה ב-1967, התחנן ממש ראש ממשלת ישראל לרי אשכול, באמצעות האמריקנים, לחוסיון שלא יצא למלחמה. אינני רוצה להיכנס כרגע לשאלה, למה נכנס חוסיון למלחמה הזאת, אבל יש שתי עובדות בלתי מעורערות, שאיש אינו יכול להכחישן: חוסיון נכנס למלחמה

תוכרת ט', ישיבה שע"ט

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הרכיב אי-אמון לממשלה: הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקרמת לשלום הרכיב אי-אמון לממשלה: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

אני קורא לכנסת לדחות את הצעות האי-אמון, ואני מאמין ובטוח שלא רק שהרוב בכנסת ידחה את הצעות האי-אמון אלא רוב העם בישראל מתייצב לימין הממשלה ומדיניותה ביהודה. בשומרון ובעזה לדיכוי הטרור ולהבטחת תנאי ביטחון ליהודים ולערבים כאחד.

הו"ר ד' בן-מאיר:
תודה.

יש מי שמעודד את הפלשתינים היום להמשיך וללחום נגד השלטון הישראלי — ממשלה שחותרת בלי לראות למען השגת פתרון של שלום. יהיה בינינו ויכוח לאינו צורה של שלום אנחנו נגיע, אבל התנאי הראשון הוא הביטחון, ומי שחותר ומי שמעודד את החוגים הפלשתיניים לקום להתקומם נגד הביטחון של ישראל, לדעתו, הוא אחראי בעצם לכל הסיכונים שהעם הפלשתיני קיבל על עצמו בעבר — והיום הם בוכים וצועקים ומתעוררים על אותם משגים שעשו בעבר.

ז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת הצעת חוק מס עיזבון (ביטול) (תיקון). התשמ"ח — 1987, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הו"ר ד' בן-מאיר:
תודה.

הו"ר ד' בן-מאיר:
הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה

ח. הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי הרכיב אי-אמון לממשלה של המצב כשטחים והקיפאון המדיני; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקרמת לשלום הרכיב אי-אמון לממשלה בשל אירועי הימים האחרונים כשטחים

בוה, אבל שלא ישתוקקו לגל הגדול, שלא ישתוקקו כל כך שיגיע הגל הגדול, ועוד ינסו להבהיל אותנו בכך: היוזרה, אם לא תגיעו להסדר, יבוא הגל הגדול. אנחנו לא נבהלים, אם הסידור הזה, שאחה מציע אותו או רוצה בו, צריך להביא לגל גדול — יבוא הגל הגדול. אנחנו לא ניבהל מכך.
צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

השר י' הורביץ:

אני רוצה להתעכב בכמה מלים על עשר הנקודות ב"מורה הנבוכים" של חבר הכנסת יוסי שריד. הוא מדבר באמת כל כך יפה וכל כך בהיר ונזחן הדרכה מצוינת מה הם סימני ההיכר לכך שאנחנו נדע בדיוק מהו מרי אזרחי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

השר י' הורביץ:

אתה קודם תספר לנו מה הסכרת לשכן הערבי של אריק שרון —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני הסכרתי לשכן הערבי שאריק שרון עושה פרובוקציה.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

השר י' הורביץ:

מי עושה פרובוקציה — על זה עוד נדבר.

אני חוזר לעשר הנקודות המוכיחות, לדעתו של חבר הכנסת יוסי שריד, שקיים מרי אזרחי. רבותי, לא יעזור לכם שום דבר. תסבירו את זה אלף פעמים, תנתחו, תלבו את האווירה, תאמצו לכם את האווירה הזאת — לא קיים מרי

הו"ר ד' בן-מאיר:
אני מזמין את השר יגאל הורביץ להודעה.

השר י' הורביץ:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני משתתף בדיון הזה לא כחבר הממשלה ולא בשם הממשלה אלא כחבר סיעת רפ"י-אומץ ואביא את דברי בקיצור עד כמה שאוכל.

נאמר כאן: ללא פתרון מדיני לא יפסק הטרור. חזרו על זה חברי הקואליציה, וכמוכן חברי האופוזיציה. ואני בא לומר: רבותי, עד היום לא כך נאמר. אמרנו שאנחנו לא ניכנס לדיון תחת לחץ. אמר את זה שר הביטחון, אמרה את זה הממשלה כולה, כל הממשלות.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איזה לחץ?

השר י' הורביץ:

הטרור לא יכתוב לנו כל מהלך מדיני, הוא לא יקרב שום דבר; שום דבר לא יתקדם תחת סיוט הטרור.

אלעזר גרנות (מפ"ס):

וכשאין טרור יש התקרמות?

השר י' הורביץ:

חכה. חן לי, תן לי, אומר כאן מחמד ותר, חבר הכנסת שאני מעריך מאוד את צורת דבריו, את הכנות שבדבריו: רבותי, הגלים האלה לא יירגעו; אם לא תמצאו פתרון יבוא גל שישטוף את הכול. ואני בא לומר לו: מה שהוא מתכוון באומרו שהגל הזה שיבוא יכול לשטוף את הכול פירושו בעברית פשוטה — אם לא נסחרר, ויכול להיות שלא נסחרר לפי מה שרוצה מחמד, ותר, חבר הכנסת, פירוש היכר, חלילה וחס, שיבוא גל גדול. מי שצריך לחשוב אלף פעמים למה יוכלו הגלים הקטנים, חלילה וחס, הם אלה שנתנסו בגלים הקודמים. הגלים הקודמים הביאו אסונות כאלה על העם הערבי, שאינני יודע מה יביא הגל הגדול, חלילה וחס. איש מאתנו לא רוצה

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה —

ציבור, על אחת כמה וכמה כידי מדינה לוחמת. כלי התקשורת שלנו, תודה לאל, כולם שמחים, חורו לפעילות, אבל הם לא למדו לקח. הם חושבים שהביקורת היתה על התוכניות שהיו מעניינות או לא מעניינות. לא כך, אלא ראו בהם גורם שמכרסם במורל הלאומי, וזה נכון. אבאי לכם רוגמה: בחגיגות ה-20 לשחרור ירושלים החליטו לתת ביטוי בכלי התקשורת לכל הגוונים, מה אומר היהודי, מה אומר הערבי — — —

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מה אומר פאפו.

השר י' הורביץ:

כן, מה אומר פאפו, אבל לא פחות ולא יותר השמיעו מה אומר בקולו המטף מהמסגר בהטפה שלו ובהסתה שלו: אתם בני בניו של צלאח א-דין, אתם מוכרים אדמות, אתם משלימים עם הכוכשים. אתם המכשיר הלאומי של מדינה במלחמה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

השר י' הורביץ:

נכון, שכחתי, זכויות האזרח שלהם. כלי התקשורת שלנו נתנו פרסום לאומי למחבלת, ממש שמן בעצמותיהם של כל העדבים שחושבים שהם קצת עשוקים, נוהנים להם לשמוע את קולה, מראים להם את פניה כשהיא אומרת: אני מוכנה להיהרג, להתאכד, ואפילו שיהרגו ערבים, וכלכד שאני אלחם ביהודים במדינה היהודית.

ומי נותן את זה? — המכשיר הלאומי להסברה, הטלוויזיה הישראלית, הטלוויזיה של המדינה הנמצאת במלחמה. אינני יודע בדיוק, אם אנו חיים בחלום או בסדום, אולי בתערובת מזוהה של חלמאות עם רשע העוזרת לכרסם במורל הלאומי.

ומשפט אחד כלפי חברינו מהמערך.

קריאה:

חברינו?

השר י' הורביץ:

כן, חברינו, חסכירו לי בדיוק, היו לכם שנים על שנים ממשלות שאמרו: בשום אופן לא ניכנע לטרור, אנחנו רוצים משא-ומתן ישיר, לא ניכנס למשא-ומתן אלא אם יהיה ישיר. פתאום שכחו זאת, פתאום נעלם השם של גולדה, של גלילי, של דיין — מילא — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

השר י' הורביץ:

הכול נעלם, הבת של גולדה צריכה לבוא בטענות, אל מי? לא אלי, לא אל דוד מגן, אלא היא באה בטענות אל חבריה ממפלגת העבודה, מצטדקת ומסבירה שגם היא חתרה לשלום. אתם חותרים לשלום — גולדה לא, גלילי לא.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא נשכח את גולדה.

השר י' הורביץ:

אל תשכח אותה. אני מקווה שמפלגת העבודה היא לא כפי שאחה חושב אותה. אחה גם לא מבטא את מפלגת העבודה, זאת אני יודע, אבל אני רוצה לקוות שהלון-הרוח שלך לא ישתלט על מפלגת העבודה. היא מפלגה כל כך חשובה, יש לה

אזרחי, גם אם אתם רוצים בו, יש יותר מדי מעוניינים בצד האחד, הצד הערבי, שלא להגיע למרי אזרחי, ויש יותר מדי מעוניינים אצלו שזה לא יקרה, ולכן זה לא יקרה. הדבר יכול להיראות כאילו זו התפארות שוא, נחיה ונראה.

הייתי רוצה לעמוד בכמה מלים על הפרובוקציה שדיברו עליה אתמול והיום בירושלים. חבר הכנסת יוסי שריד אומר: אלה שהיו שם הם לקקנים וחפנים ורודפי ראוזה. טוב — מותר לו. אבל מדוע שמענו כל כך הרבה את אנשי השמאל, את חבר הכנסת יוסי שריד, את חברת הכנסת שולמית אלוני, את כל חבריהם, כאשר לא נתנו ברמת-עמידר לערבי לגור בין יהודים? הם חזרו ושאלו: ערבי לא יכול לגור בין יהודים? לא שמעתי שום תגובה שלהם על כך שבכארי-שבע קונים ערבים בתים של יהודים, וכך גם בצנרת-עילית.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אוי ואבוי — — —

השר י' הורביץ:

שמעת ממני מלה?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני שומע עכשיו.

השר י' הורביץ:

אני מכיר אתכם היטב. ההתחסרות והצביעות מבצבצות מכל מלה שלכם. לערבי-מותר לבוא ולגור בין יהודים, אבל כשהוא בא לגור בין ערבים — — —

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

השר י' הורביץ:

כשערבי בא לגור בין יהודים זה טבעי בעיניכם, ומי שיתנגד לזה הוא פאשיסט.

אמירה סרטני (מפ"ם):

השר י' הורביץ:

יהודי שישב בין ערבים הוא גזען והוא פאשיסט והוא מלכה במלחמה, יש לכם שני קני-מידה. את זה אתם יכולים להגיד לכמה בחורים שמאמינים. אני בטוח שאתם עצמכם יודעים את האמת ומשמששים בכל מה שאתם רוצים — — —

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ועל כל בית של ערבי שומרים 300 שוטרים — — —

השר י' הורביץ:

אני מצטער, אני לא שומע מה את אומרת.

רבתי, אני חוזר על אותו דבר עשר פעמים: המדינה נמצאת במלחמה, מלחמה כזאת או אחרת, עם גלים כאלה או אחרים, כפי שאמר חבר הכנסת מחמד תוד. המדינה נמצאת במלחמה במשך שנים, בכמה מלחמות קשות מאוד, עורכים עליה כמה גלים יותר פעוטים, יותר קטנים, יותר גדולים, אבל אנחנו במלחמה, מלחמה של המדינה היהודית. לא דוקרים יהודי בעזה, דוקרים את המדינה היהודית.

מרדע איננו שומעים את קולכם כאשר הורגים חיל וזורקים את גופו כשרה הכותנה והטענה היא "רק רצינו לשדרד את הרובה"? המדינה היהודית נמצאת במלחמה, וכלי התקשורת הם מכשיר יוצא מן הכלל בידי ציבור, בידי כל

חוברת ט', ישיבה שע"ט, כ"ה בכסליו התשמ"ח (16 בדצמבר 1987)

— הצעת סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום ושינוי להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה; הודעה אישית —

יש לנו חמש הצעות אי-אמון של סיעות מפ"ם, ר"צ, שינוי, חד"ש והרשימה המתקדמת לשלום. מי בעד קבלת ההצעות האי-אמון הללו — ירים את ידו? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעות של סיעות מפ"ם, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, שינוי, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרשימה המתקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אני לא מכין, היו חמש הצעות — — —

היו"ר ד' בן-מאיר:
אני קובע שחמש הצעות האי-אמון לא נתקבלו. אתה מדבר עם שכנך ולא שומע אותי. לא שמעת מה ששאלתי.

ט. הודעה אישית

למרות הסתייגות שר המשטרה מהצעתי, אני חוזר ומבקש, כי אם לא תודן הממשלה בנושא זה, תעשה זאת הכנסת, תוך פירוט תולדות ההתיישבות היהודית בעיר העתיקה בירושלים ותוך הענקת הזדמנות לשר הנוגע בדבר להגיב על כל דברי הקטרוג והשטנה שהושמעו מהאגף השמאלי של הבית.

גם הוויכוח בין שר החינוך והתרבות לכיני בעניין תהליכי חקיקת חוק רשות השידור צריך לעבור לפסים אחרים, דהיינו, דיון במליאה, שבו יידרש יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות של הכנסת להסביר מדוע הוא נמנע מלהזמין לדיון בוועדה את כל מי שגילה עניין בחוק וביקש בכתב, כפי שעשיתי אנוכי, לשנות את הניסוח בכמה סעיפים שבו ולוודא דה-פוליטיזציה של רשות השידור.

היו"ר ד' בן-מאיר:
תודה: חברי הכנסת, בזאת תם סדר-היום. הישיבה הבאה של הכנסת תהיה כיום שני הבא בשעה 16:00. הישיבה הזאת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:21.

היסטוריה כל כך חשובה, ויהיה חבל מאוד אם היא תלך כדרך שלך.

רבנות, הכעיה העיקרית היא כוח העמידה. אתם גורמים לכרסום בכוח העמידה. לא יעזור לכם. המדינה היהודית תילחם על קיומה ותצליח. אני מקווה שלא רק נהדוף את ההצעה שלכם אלא נהדוף את כל הגל התבוסחני שאתם מייצגים אותו.

היו"ר ד' בן-מאיר:
תודה רבה, חברי הכנסת, אני מבקש שקט והקשבה. יש לנו חמש הצעות אי-אמון. האם משהו ממציעי הצעות האי-אמון הללו מבקש שתהיה הצבעה נפרדת? אם לא, נצביע על כל חמש ההצעות יחד.

קריאה:
לא, לא.

היו"ר ד' בן-מאיר:
אני שאלתי ואתה לא מקשיב לי ומדבר ולא עונה לי ועכשיו אתה צועק: לא, מה זה פה? אני ביקשתי להקשיב ולא לדבר. עכשיו אני מעמיד להצבעה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות להודעה אישית לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נוכח פגיעתו של סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות בי במהלך הדיון היום, בשעה 11:50, באומרו לי: "אינך בתקן של אלוהים בחן כליות ולב" — הנני מבקש למסור ההודעה האישית כדלקמן:

אני חוזר בי מחשדותי כי שר החינוך והתרבות ושר המשטרה "הזמינו" את השאלות בעל-פה בעניין חוק רשות השידור ובעניין השתכנותו של השר שרון בעיר העתיקה.

מן הדין היה ששני השוים הנכבדים יחמכו בהצעתי לסדר, וכך מליאת הכנסת, והשר שרון בכללה, יכולה היתה לדון באספקטים הציבוריים, המוסריים וגם הציוניים והפוליטיים שיש למעשה המבורך של משפחת שרון, אשר נקטה, בלא כל סיוע ממשרד הבינוי והשיכון ולמרות התנאים הקשים, מעשה חלוצי לדוגמה והשתכנה בעיר העתיקה.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות שעי"ז — שע"ט

- א. שאלות כעל-פה.
ב. שאלות ותשובות.
ג. הרפואה המשפחתית כמנוף לחיסול משכר הרפואה — הצעת חבר הכנסת ד' בן-מאיר.
ד. הצעת חוק הפיקוח על המטבע (תיקון מס' 2) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה וקריאה שלישית).
ה. הצעת חוק רשות התעופה (תיקון מס' 3) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
ו. הצעת חוק לתיקון פקודת הדיג (מס' 2) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
ז. הצעת חוק הסדרת העיסוק ביערץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
ח. הצעת חוק לתיקון פקודת זכות יוצרים (מס' 5) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
ט. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 18) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
י. הצעות לסדר-היום.
יא. הצעת חוק פיצויי פיטורין (תיקון מס' 13) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
יב. הצעת חוק היטלים מיוחדים, התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
יג. הצעת חוק מס עיזבון (ביטול) (תיקון), התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
יד. מצבה הדמוגרפי של יהדות העולם — הצעת חבר הכנסת א' ולמן.
יז. הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 14) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
יח. הצעת חוקי-סוד: הכנסת (תיקון מס' 15) (קריאה ראשונה).
יט. הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 7) התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
כ. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 15) התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כא. הצעת חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3) התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
כב. המשמעות האנושית היהודית והישראלית של פסקי-הדין במשפט בארכי — הצעת חבר הכנסת ש' וייס.
כג. פיטורי מורים והשיבושים כעקבות במערכת החינוך — הצעות חברי הכנסת מ' פלד, ד' דיניץ, ד' מגן וד' איתן.
כד. עיצומים והשבתת מערכת החינוך — הצעת חבר הכנסת ר' איתן.
- כב. הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ (תיקון מס' 3) התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כג. הצעת חוק חגורות בטיחות ברכב, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כד. הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כה. הצעת חוק המכר (דירות) (תיקון מס' 2) התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
כו. הצעת חוק פנקס הבוחרים (הוראות שעה), התשמ"ז — 1985 (קריאה ראשונה).
כז. הצעת חוק לתיקון פקודת זכינות החשמל, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
כח. עידוד שירות קבע של קצינים זוטרים בצבא — הצעת חבר הכנסת י' שריד.
כט. הודעת ראש הממשלה בכבר הסדרים חדשים לניהול חיי החושבים כשטחים — הצעות חברי הכנסת ד' עטשי, ש' אלוני, א' גרנות, ב' בן-אליעזר, מ' איתן וג' כהן.
ל. נאום חוסיין ומשמעותו — הצעות חברי הכנסת אמ' לין, ר' כהן, י' צבן, מ' מיעארי וי' נאמן.
לא. הקמת מנזר הכרמליטים באושביץ — הצעות חברי הכנסת ד' שילנסקי וח' גרוסמן.
לב. העלאת מחירי הדלק לתעשייה — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
לג. הצהרת ישראל בעצרת האו"ם על הפסקת אש בלבנון ועל נסיגה הדרגתית מדרום-לבנון — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
לד. הפסקת זרם המים לעיר אוס-אליפחם — הצעת חבר הכנסת ח' טובי.
לה. בקשה מארצות-הברית לבטל מעמד של פליטים ליהודים היוצאים מברית-המועצות — הצעות חברי הכנסת א' גרנות וש' בן-שלמה.
לו. מאן הגידה, שלילי בגליל — הצעת חבר הכנסת א' נחמיאס.
לז. התבטאויות של הרב פרדס בעיתון "כותרת ראשית" — הצעת חברת הכנסת ש' אלוני.
לח. לימודי מדעים מדויקים בכתיב-הספר — הצעת חברי הכנסת י' צבן וי' ארצי.
לט. שינויים כאמנה בין הסוכנות היהודית לממשלת ישראל — הצעת חבר הכנסת ח' רמון.
מ. לקראת כינוס הקונגרס הציוני — הסוכנות היהודית, עתידה ומטרותיה — הצעת חבר הכנסת מ' שטרית.
מא. ועדת הפסקה הכין-ערבית בעמאן, תוצאותיה והשלכותיה — הצעות חברי הכנסת ש' דיניץ, י' צבן, ת' טובי וי' שריד.

מה. הצעת סיעות חד"ש והרשימה המהקדמת לשלום להביע אי-אמון לממשלה בשל אירועי הימים האחרונים בשטחים.

מו. הצעת סיעת חנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל הוראות לחילוי צה"ל שלא להגיב על כל מקרה של ידו אבנים והפרות סדר.

מב. עשור לביקורו של אנואר סאדאת — הצעות חברי הכנסת א' הראל, א' ורדיגר, מ' איתן ו' נאמן.

מג. כ"ט בנובמבר — 40 שנה — הצעת חבר הכנסת ד' מגן.

מד. הצעת סיעות מפ"ם, ר"צ ושינוי להביע אי-אמון לממשלה בשל המצב בשטחים והקיפאון המדיני.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות שעי"ו — שע"ט

121 — 124. שיעור הריבית כמשק — הצעות חברי הכנסת ר' כהן, ג' שפט, י' כהן ו'ח' רמון.
 125 — 131. יום זכויות האדם — הצעות חברי הכנסת י' צנן, ש' אלוני, מ' מיעארי, ת' טובי, ש' וייס, ג' כהן ומ' איתן.

ג. הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשמ"ז — 1986 (הצעת חבר הכנסת כ' שליטא)

1. הגדרות
 - (7) מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי;
 - (8) ראש מינהל מקרקעי ישראל;
 - (9) נציב המיס.
2. הצגת המועמד
 - שמו של מועמד למשרה בכירה יימסר לחברי הממשלה 21 יום לפחות לפני הדיון בממשלה על אישור המינוי, בצירוף פרטים על המועמד.
3. הודעה לציבור
 - עם מסירת שמו של מועמד למשרה בכירה, לחברי הממשלה, תימסר לציבור הודעה בטלוויזיה, ברדיו ובשני עיתונים יומיים לפחות.

"משרה בכירה" — אחת המשרות האלה:

- (1) היועץ המשפטי לממשלה;
- (2) נגיד בנק ישראל;
- (3) ראש המטה הכללי של צה"ל;
- (4) המפקח הכללי של משטרת ישראל;
- (5) נציב בתי-הסוהר;
- (6) נציב שירות המדינה;

ד ב ר י ה ס ב ר

שוויכות ציבורי כנ"ל ייערך טרם המינוי ולא אחריו, כאשר מתגלים חיללה פגמים שמאוחר לתקום.

לשר המציע תהיה אפשרות למשוך הצהרת כוונותיו חזרה, אם הוא או הממשלה ישכנעו לנוכח הדיון הציבורי שהמינוי אינו מוצדק, או אינו מתאים ואינו בשל לאישור.

מטרת ההצעה היא לאפשר דיון ציבורי על המועמד בוועדות הכנסת הנוגעות בדבר ואף בציבוריות הישראלית טרם המינוי בפועל. כיום מתמנים אנשים בכירים ללא התראה מוקדמת וכלי שיהיה סיפק בידי הכנסת והציבור לנתח את תכונותיו של המועמד ולעמוד על טיבו. מדובר במשרות בכירות הקובעות את גורלנו, ולכן מוטב

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון — סעיף 9(1)), התשמ"ח — 1987 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הניתנים מאוצר המדינה לנשיא או לנשיא לשעבר, או לשאיריו בקשר למילוי תפקידו כנשיא, למעט משכורת וקצבה.

1. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לפקודת מס הכנסה¹, במקום פסקת (1) יבוא:

(1) הנשיא או לשאיריו, שירותים וטובות הנאה המשתלמים או

2. החלטה תתולתו של חוק זה משנת המס 1988 ואילך.

¹ דמ"ה, נ"ח 6, עמ' 120.

הנשיא או לשאיריו, שירותים וטובות הנאה המשתלמים או

הנשיא או לשאיריו, שירותים וטובות הנאה המשתלמים או

הנשיא או לשאיריו, שירותים וטובות הנאה המשתלמים או

ה ס ב ר

גמלאותיו. לפי זה, משכורתו של הנשיא וקצבתו קטנות משל כל נושאי המשרה ברשויות השלטון.

בדעת ועדת הכספים של הכנסת לקבוע שמשכורתו של נשיא המדינה תהיה גבוהה בשקל חדש אחד ממשכורתו של נשיא בית המשפט העליון בשיא הוותק, ולשם כך מוצע שמשכורת זו והקצבה המשולמת על יסודה, שוב לא יהיו פטורות ממס.

לפי ההוראה הקיימת פטורים ממס - (1) משכורתו של נשיא המדינה, וכן תשלומים אחרים, שירותים וטובות הנאה המשלמים או הניתנים מאוצר המדינה לנשיא או לנשיא לשעבר או לשאיריו בקשה למלווה תפקידו כנשיא. גם בגלל הוראה זו נקבעת משכורתו של נשיא המדינה בהתחשב בכך שהיא משכורת נטו, וכיוצא בכך - גם

ה. הצעת חוק בנק ישראל (תיקון - חברי הוועדה), התשמ"ח - 1987 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. תיקון סעיף 20

מחברי הוועדה יבוא כל חברי הוועדה חרץ מאחד.

בסעיף 20(א) לחוק העיקרי, במקום "לפחות חמישה

ד ב ר י

החוק היתה לאפשר ייצוג רחב של כל הסקטורים העיקריים בוועדה המייעצת, ושחבריה יהיו בקיאים במעשה הבנקאי כיאות למפקחים, מינוי ארבעה חברים שהם עובדי תאגיד בנקאי מונע מכמה סקטורים חשובים להיות מיוצגים בוועדה ומקנה לבנקים השפעה מכרעת על הוועדה ועל שיקוליה.

ניתן, כנקל, למצוא במשק הישראלי אנשים בעלי ניסיון ידע בנקאיים מובהקים אשר אינם נציגי בנקים או עובדי תאגיד בנקאי כיום. כדי לקבל שיקול מקצועי נאות של ידע בנקאי אין צורך להיקלע למצב שבו קרוב למחצית מחברי הוועדה המייעצת הינם נציגי בנקים.

החלטות הוועדה המייעצת של בנק ישראל יש השפעה ישירה ומיידית על כל הבנקים בישראל. לפי ההוראה הקיימת בסעיף 20(א), "לפחות חמישה מחברי הוועדה לא יהיו עובדים של מוסד בנקאי". מרבית ראשי המערכת הבנקאית הינם חברים כיום בוועדה המייעצת. מוצע כי רק אחד מחברי הוועדה יהיה עובד מוסד בנקאי.

חשוב להקפיד, דווקא אחרי כמה כישלונות של הבנקים, על כך שהציבור יוכל להיות בטוח שאין לבנקים השפעה מכרעת על החלטות הוועדה המייעצת. כוונתו המקורית של

ו. מסקנות ביניים של ועדת הכספים בעניין "מפעל מנועי בית-שמש"

מפעל "מנועי בית-שמש", יושב-ראש הוועדה למכירת המפעל, נציגי משרד האוצר ומשרד הכלכלה והתכנון, ראש מועצת בית-שמש, נציגי ועד עובדי המפעל ומועצת פועלי בית-שמש ונציגי "ישקר".

להלן מסקנות הביניים של ועדת המשנה, כפי שאושרו על-ידי ועדת הכספים:

הוועדה פונה לוועדת השרים לעניין מפעל "מנועי בית-שמש" לבדוק מייד את כל החלופות להבטחת עתיד המפעל. הוועדה פונה לממשלה לנקוט מייד את הצעדים הדרושים לניהול חקין של המפעל.

הכנסת החליטה בישיבתה ביום ג' בכסליו התשמ"ח, 24 בנובמבר 1987, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שחרון בנושא: "מפעל מנועי בית-שמש", שהוגש כהצעות לסדר-היום על-ידי חברי הכנסת ג' שפט, א' נמיר, ר' כהן, א"ח שאקי ו' מצא.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה ביום ה' בכסליו התשמ"ח, 30 בנובמבר 1987, להעביר את הנושא הנזל לדיון בוועדת הכספים. ועדת הכספים מינתה ועדת משנה לדון בנושא.

ועדת המשנה קיימה דיון ושמעה השגות של חברי הנהלת

ז. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: "הורדת שיעורי הביטוח הלאומי המשתלמים על-ידי המעסיקים ופגיעה נוספת בקצבאות"

9 בדצמבר 1987, ושמעה, בין היתר, את הר"ר יורם גבאי, מרכז ועדת-שינוסקי, שמונתה על-ידי שר האוצר.

ועדת העבודה והרווחה שמעה כראגה, שוועדת-שינוסקי דנה, בין היתר, גם בהצעות הנוגעות לשיעורי הרווחה, שמשמעותן פגיעה נוספת בעצמאותו של המוסד לביטוח לאומי ופגיעה בשיעורי רווחה. אי לכך מבקשת ועדת העבודה

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום כ' בכסליו התשמ"ח, 23 בנובמבר 1987, את ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת ת' גרוסמן בנושא "הורדת שיעורי הביטוח הלאומי המשתלמים על-ידי המעסיקים ופגיעה נוספת בקצבאות". הוועדה דנה בנושא בישיבתה ביום י"ח בכסליו התשמ"ח.

כל דרך אחרת — מסרב לא את התשלום סרבול כיוורוקרטי מיותר; משאיר חלק מן הנוקקים ללא תשלום כלל למרות זכאותם, וללא אפשרות לממש את זכאותם.

4. ועדת העבודה והרווחה מתנגדת לכל הצעה, לבטל או לקצץ בפטורים ממסים, שמהם, נהנו עד עכשיו אוכלוסיות נוקקים — נכים, גמלאים ואחרים. הוועדה סבורה שקיצוץ או ביטול כזה לא ישרת את צורכי המשק, ולעומת זאת יפגע בשכבות חלשות ובזכויות המוקנות להן. הביטול או הקיצוץ הנ"ל יגדיל את הפערים בחברה ויגביר את תלותן של שכבות אלו בעזרה של חסד.

הוועדה מתנגדת לכוננה להטיל מיסוי על הקצבאות ולגלם את מלוא שיעור המס, הן מן הטעם העקרוני והן בגלל הנוק הכספי שייגרם לאוכלוסיות הנוקקות.

5. ועדת העבודה והרווחה של הכנסת סיכמה מסקנות אלה פה אחד, מתוך חרדה מפני המגמה המתמשכת להנהיג בהדרגה ובעקביות קיצוצים בתקציבי הרווחה, לעומת הקלה במסיהם של בעלי הכנסות גבוהות והפחתת תשלום דמי הביטוח הלאומי של המעסיקים והעצמאים.

6. הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה ומשר האוצר לרווח לה על ביצוע מסקנות אלו כעבור שלושה חודשים.

הרווחה להביא לידיעת שר האוצר, שר העבודה והרווחה וועדת ששינסקי את סיכומיה של ועדת העבודה והרווחה, כטרם יביאו חברי ועדת ששינסקי את המלצותיהם בפני הממשלה.

1. ועדת העבודה והרווחה תובעת את החזרת תשלום קצבת הילד הראשון ואת ביטול המיסוי על קצבת הילד השני והשלישי. הוועדה סבורה כי אפשר למצוא כספי להחזרת הקצבאות האלה בעזרת הקטנה או ביטול ההפחתה של דמי הביטוח הלאומי המשולמים על ידי המעסיקים והעצמאים, או ממקורות אחרים.

2. ועדת העבודה והרווחה דוחה כל רעיון לחזור לשיטת חישוב נקודות הזיכוי ממס הכנסה, במקום תשלום קצבאות ילדים באמצעות הביטוח הלאומי. שיטת נקודות הזיכוי ממס הכנסה, שהיתה נהוגה לפני הרפורמה במס של ועדת בן-שחר, השאירה משפחות מעוטות הכנסה ומרובות ילדים במצב של פשיטת יד והיזדקקות לקבלת חסד. ועדת העבודה והרווחה מאוחדת בדעתה שאין לחזור לשיטה זאת.

3. ועדת העבודה והרווחה תובעת את החזרת כל תשלומי ההעברה, ובעיקר את קצבאות הילדים, לביטוח הלאומי. כל סידור אחר — כמו תשלומי הקצבה באמצעות המעסיקים או